

ANUL 1.—No. 1.

6 bice
Decembre 1905.

RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

SUMARUL :

✓ Credințele și gândul nostru.
La Statuia lui Ștefan cel Mare (poezie)
Literatură și Progres
O, Mare! (poezie)
Gând pribeag (schită)
Serbările culturale de la Sibiu
Ochilor tăi (poezie)
Despre ocupațiune
Literatura Populară
Din Comoara Poporului

Redacția.
Const. S. Stoenescu.
Dem. D. Stoenescu.
Lucreția Căp. Stergeanu.
Const. S. Făgetel.
Dem. Thomescu.
Const. S. Stoenescu.
John Lubbock.
Const. S. Făgetel.
M. I. Rescu.



Biblioteca Centrală
Regională Oltenic

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Știrbei Vodă.—CRAIOVA.

Exemplarul 20 bani.

Abonamentul anual 3 lei.

712490

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
DOLJ

Cei cari primesc No. 1 din revista „RAMURI”
și nu doresc a fi abonați, să fie bine-voltori a
ni-l înapoia.

In curând va apare :

„După patru-zeci de ani“

POEM ISTORIC IN VERSURI

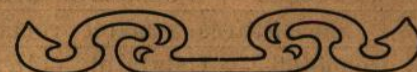
de

CONSTANTIN S. STOENESCU

Lucrarea „După patru-zeci de ani“, cuprinde Domnia M. S. Regelui Carol I, și anume :

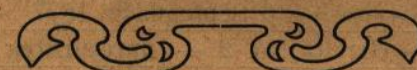
Anul 1866. — Amenințările Turcilor. — Rezmerița din Ploești. — 10 Martie 1871. — 10 Mai 1872. — Pe câmpul din Băneasa. — Zvon de răzobi. — Jurământul armatei. — In ajunul războiului. — Concentrarea armatei române, Ruși n'au nevoie de ajutorul României. — Calafatul. — In spital. — Luarea cetății Nicopoli, Rușii cer ajutorul României. — Trecerea Dunării. — 20—21 August 1877. — 26 August 1877. — 27 August 1877. — 28 August 1877. — Inchinare. — 30 August 1877. — Ostașii Români. — Luarea Griviței. — Noaptea de 30—31 August 1877, Valea Plângerii. — 31 August 1877. — Trofeele de la Grivița. — 6 Septembrie 1877. — 7 Octombrie 1877. — Morții. — Grivița No. 2. — Inpresurarea Plevnei. — 7—9 Noembrie 1877 : Rahova. — La Poradin. — 28 Noembrie 1877 : Căderea Plevnii, Luarea Opanezului, Intrarea în Plevna a Domnitorului Carol. — Convoiurile de prizonieri. — Intrarea Domnitorului în țară. — 12 Ianuarie 1878 : Smârdanul. — 14 Ianuarie 1878 : Vidinul. — Tractatul de la San-Stefano. — 8 Octombrie 1878 : Intrarea triumfară a Armatei Române în București. — 10 Maiu 1881 : România Regat. — Moștenitorul Ferdinand. — La statuia lui Ștefan cel Mare. — Podul de peste Dunăre. — Veteranii. — După patru-zeci de ani.

Această lucrare tipărită pe hârtie de lux, în 100 pagini, și care va apare la 15 Ianuarie 1906, va costa 3 lei, pentru subscriitorii 2 lei. Doritorii de a o poseda, vor trimite suma de lei doi, însoțită de adresă, până la 10 Ianuarie 1906, autorului, strada Ungureni, 26 Craiova.



Librăria—Tipografia—Legătoria

FANE CONSTANTINESCU
CRAIOVA.



RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Strada Știrbei Vodă
CRAIOVA.

Sub direcția unui comitet

ABONAMENT:

Pe un an . . . 3 Lei
Numărul 20 Bani.

Credințele și gândul nostru

Energiile intelectuale răsar, se dezvoltă și caută să se manifesteze în diferite chipuri. Ele însă au nevoie de cărmă, de aceea călăuză înțeleaptă, care să le adune, să le cântărească, să le dea prețul cuvenit și apoi să le îndrumeze pe calea bună și cuminte. Altfel, fiind lăsate să rătăciască pe căi fără de rost, toată vigoarea lor se va istovi și se va nimici într-o goană nebună, nelăsând în urma lor nici-o roadă de folos.

În sânul torentului năvalnic de munte face, multă putere mecanică, putere tină și plină de viață; ce folos însă, că ea se risipește în goana-i năpraznică și fără de rost, trântind și prăvălind tot ce întîmpină în cale-i.

Lumina călăuzitoare și organizația înțeleaptă se impune atît în domeniul energiilor fizice, cât și în cel al energiilor intelectuale.

*

Printre tinerii studioși, cari acum se ridică sub binefacerea razelor culturii, răsar, din când în când, suflete viguroase, inzestrate cu temperamente artistice, cari simt nevoie numai de cât să se manifesteze. Aceasta e în firea lucrurilor.

Ele însă rămân departe de atenția și cunoștința publică, fiindcă toate încercările lor de manifestare sunt răzlețe și fără de orientare.

Fălfăesc puțin din aripioarele lor fragede, scot câteva ciripiri plăpînde și însfîrșit sborul li încetează, glasul li se stinge, fără a tăia o brazdă cât de mică în urma lor.

Pricina e, că ele n'au fost observate, sprijinite și călăuzite.

Așa dar, e o măsură imperioasă, de-a prinde puterile talentate din viltoare, de-a le întruni într'un mănunchi puternic, de-ă le da trebuitorul îndemn la muncă și de-a le supune, pe cât se poate, uneia din direcțiile cele mai înțelepte și mai sănătoase, cari se întretae și se ciocnesc în ogorul nostru literar.

*

Nu de mult a început să se asirme cu putere, direcția literară dată de poezii noștri Coșbuc și Vlăhuta prin sănătoasa lor revistă, cu noroc începută, **Sămănătorul**.

Această revistă a trecut apoi în prea puternicile mâini tale așa numitului Împărat al gândirei, și astăzi, la lumina scăpărată de noul conducător, s'au grupat o seamă dintre cei mai valoroși și mai talentați tineri, ale căror producțiuni se citesc cu atîta rivnă și cu atîtea binecuvîntate țoloase sufletești. Nu se poate o ploae mai prielnică pentru sufletul neamului nostru, de cât aceea care se varsă din cerurile deschise ale înțeleptului împărat, și pentru tinerele noastre vlăstare nu se poate un isvor mai curat și mai sănătos, din care ei să soarbă apa cea vie, de cât acela pe care-l sapă pana cea măeastră a celor de la citata revistă.

Cu toate acestea, binefăcătoarea-i ploae nu se revarsă de cât în puține locuri. La frații noștri de peste munți, ea sălăsluește în fiecare casă de gospodăru cult și pe fiecare măsută de elev; la noi însă, nepăsarea de piatră, cea mai vinovată, zace peste sufletele tinerilor studioși—singurii cari ajutați de focul viu al tineretii lor, ar putea să depue multă dragoste pentru pătrunderea și sprijinirea unor lucruri de interes atît de sfînt pentru noi.

*

Călăuziți de aceste considerațiuni, și convinși cu desăvîrșire de cele spuse, am pornit să dăm ființă unei reviste, aici, pe pămîntul Oltenesc, unde străbat așa de greu razele focarului din București, sau dacă străbat, prea puțini se încălzesc.

Și scopul nostru e de-a culege talentele tinere, neîncercate încă, și sămănînd în sufletele lor dragoste neîntărmurită pentru direcția cea cuminte și sănătoasă, să le dăm prilej să-și încerce aripile chiar în cuibul lor oltenesc. Și astfel, de-o vrea Dumnezeu să ne fie cu noroc, odată, odată își va sapă și aici albie un afluent cât de mic al marelui curent care ne răpește sufletele.

Acestea ni sunt credințele noastre, și acesta ni-e gîndul nostru.

Redacția.



La statuia lui Ștefan Cel Mare*)

Zi 'mbrăcată 'n raze d'aur, d'ale magicului soare.
Luna Iunie, în cartea vieților de sărbătoare,
Azi înscrie cu mândrie și cu slove mari de aur,
Numele viteaz și falnic, al Românilor tezaur:
Marele Ștefan,—în piatră întrupat cu măiestrie,
Mîna dreaptă-a Crucii sfinte, neînvinsu 'n bătălie,
Spaima Turcilor, ca Mihai, fulgerul Creștinătății,
Omul binelui de oameni, adevărului, dreptății.
Peste fruntea lui bronzată, vremurile-au vrut să pue
Din seninul lor feric, —într'o falnică statuie.
Și în juru-i s'adunară de la marginile țării,
Dintr'un cap, până la altul, mulți cum e nisipul mării,
Strănepoții, să admire a Strămoșului figură:
Voevodul, plin de viață, pentru barbari plin de ură.
Și norodul pare astăzi c'a lui Ștefan vremi trăește,
Gîndul lui ce 'n fericire pentru țară se 'mplinește.
Regele, năltîndu-și fruntea peste drag și scump poporul,
Zice, arătînd cu mîna de dușmani Fulgerătorul:
„Astăzi, când se împlinește de la moartea-i patru sute

*) Fragment din poemul istoric „După patru-zeci de ani“.

„Ani, vitezele lui fapte n'au pierit, în noi născute
 „Stau,—ca steaua lucitoare ne-au condus, în viața-amară,
 „Prin primejdiile cari Țara noastră o brăzdară:
 „Pe Muntenia, Moldova, Țări surori și fericite.
 „Fapte, cari 'n timpuri grele brațele 'mputernicite.
 „Și în timpuri de războaie și nevoi, ne-au dat, credință
 „De o zi mai fericită, 'n viitor cu biruință.
 „Valea Albă să vă fie, Baia, Rahova, 'nainte,
 „De Dumbrava-Roșie iară, vă aduceți toți aminte;
 „Sunt icoane ce vă 'nsiră faptele lui neuitate,
 „Fapte cari de viața noastră cu sfîntenie-s legate.
 „Deci, cu drag privim Eroul din Moldova, care-i fala
 „Și podoaba Țării noastre. El cu Mihai, ideala
 „Și pătrunsa lor idee de Unire 'n noi săpară,
 „Și renumele armatei în războaie 'ntemeiară.
 „Vitejia nu se stinge în poporul ce cu sânge
 „Spală lacrima ferbinte-a unei inimi care plânge,
 „Și Moșia Strămosească, el, cu sângele-i din vine,
 „O stropi, ca să trăiască între Țările Creștine,
 „Liberă și fără grijă d'a vrăjmașilor furtună.
 „Azi, copii născuți din Ștefan, din război purtați cunună
 „Pentru multe vremi, de lupte și de fapte strălucite,
 „Viitorul e al vostru, fericit de azi 'nainte.
 „Cadă vâlul, și în față-i, ne legăm cu jurămintе,
 „Că în timpuri de urgie pentru țară, în unire
 „Strânși vom fi, 'n-aceleași gânduri și 'n-aceleași sim-
 timinte:
 „Vom lupta cu viața noastră și cu dragoste fierbinte
 „Pentru fericirea-i scumpă. Cerul dar să ocrotească,
 „Și de rele și primejdii țara noastră s'o ferească.
 „In a doua Capitală, leagănul Unirei sfinte,
 „Las, în paza ei, pe Ștefan în războaie-atot putinte,
 „La Statue-i, două tunuri, ca și la Mihai, de pază.
 „Las, fiindcă cu al ei sânge le stropi oastea-Mi vitează.
 „Și să le purtați cu bine, sunt odoare scump plătite,
 „Pentru-onoarea Țării noastre, ele să fie păzite...“
 „Ce-au simțit atunci Românii, cine poate ca să spună.
 Când urale nesfârșite și de-aplauze-o furtună.
 Izbucniră din mii piepturi Românești, pline de viață!
 Au plâns toți de fericirea astei zi așa măreață.

Constantin Ș. Stoenescu.



Literatură și Progres

Literatura a fost un mijloc, prin care civilizația a putut să-și întindă foloasele ei asupra întregii omeniri. Cei ce odată trăiau în stare de sălbăticie, astăzi se bucură și ei și mulțumesc celor ce au venit să-i civilizeze. Din starea primitivă și până azi au trecut mii de ani și nu se poate, ca să nu fi fost popor, care să nu se desvolte, să nu progreseze. Progresul acesta se simte în toate; și omul și pământul și animalele au câștigat.

Ținta tuturor, azi e, de a ajunge și mai sus!

Grație ideilor sănătoase, cari au străbătut omenirea, atâtea veacuri și care circulă încă, viitorul presintă un orizont atrăgător;—din progres în progres se va atinge, poate, perfecțiunea.

Toate ramurile de cultură se vor ajuta și mai mult, și mai cu seamă literatura, grație tuturor mijloacelor ei, și putind străbate hotarele țărilor, într'un viitor se prevede, și contribuind și alte cauze, idealul tuturilor: o înfrățire universală. Și atunci oamenii vor fi fericiți și nu se vor mai gândi, cum unii pe alții să se mănince, cum unii altora țările să-și distrugă.

Războiul, groaza omenirii, poate va rămîne cuvînt uitat și neamintit de cit de dicționarele învechite și pare că popoarele ar voi să se învoiască între ele, ca să nu se mai distrugă unele pe altele, pare c'ar voi să înscrie pe un steag universal, al tuturor popoarelor, fermecătoare cuvinte: „Pacea universală“.

Pacea universală să fie progresul cel mai mare; de sute de ani popoarele doresc aceasta, dar, din cînd în cînd, singele multor nevinovați trebuie să se verse, căci așa cer nevoile; dar cînd aceste nevoi se vor vedea, că se pot dobîndi prin simplă și bună chibzuială—civilizația atunci, fiind ajunsă la un grad și mai înalt—atunci poate va fi o pace universală.

Și care-i scopul unei păci universale; ca popoarele mici să nu se mai teamă de cele mari, ca fiecare țară fiind liniștită să se gîndească la progresul ei, ca banii

ce se cheltuesc cu armata să se întrebuințeze în alte feluri, ca oamenii, care și-ar vărsa singele în război pentru apărarea țării lor, să-și întrebuințeze zilele, pe care le mai au de trăit, în alt mod și multe altele.

De aceia gândul tuturilor la o pace universală ține, căci fiind pace, atunci toți vom contribui a face cum vom putea și cu ce vom putea, ca scumpa noastră țărișoară să progreseze din ce în ce și acest popor se va simți în toate părțile, căci în orice va fi progres, nu se va mai putea distruge...

Și atunci artelor ne vor deschide căi nouă, științele se vor dezvolta, grație muncii depuse, literatura va căuta să producă pagini frumoase și a ne arăta din când în când, în ceea ce trebuie să mai progresăm, în ceea ce trebuie să ne îndreptăm. Și mulțumirea noastră va fi mare către această literatură, căci întorcându-ne privirile înapoi și cercetînd ale timpului urme, vom vedea cum grație ei s'au câștigat multe din idealurile popoarelor.

De mic, copilul, trebuie învățat literatura, căci prin ea cunoaște poporul din care face parte, prin ea cunoaște și celelalte popoare, cu care trebuie a trăi în frăție, prin ea învață ce e frumosul, prin ea învață să-și iubească patria, prin ea, poate, își va răspîndi ideile, care cred că va folosi ceva și cite nu va învăța prin literatură și cit folos nu va avea după urma ei!

Și noi avem o literatură pe care trebuie să ne-o cunoaștem și s'o iubim și chiar s'o apărăm de unii, care o insultă. Un popor fără literatură, nu cred că poate trăi, căci precum corpul nu poate trăi fără hrană materială, tot așa și creierul nu va putea trăi fără hrană intelectuală.

Literatura noastră se dezvoltă încet, din diferite cauze, dar totuși se dezvoltă și tot se observă, că deși nu e dezvoltată de mult, dar progres totuși e.

Sunt mulți, cari spun, că n'avem literatură, dar aceia fiind întrebați, dacă cunosc și puțin din ceea ce avem, nu pot să-ți dea un răspuns, îți citează un nume, două, dar să fi citit ceva de aceia, asta nu se poate, căci au ei ce citi mai frumos din alte literaturi, zic ei.

Însă acel om, care își iubește în adevăr patria, nu se poate, ca să nu-și iubească și literatura, că această literatură e produsă de frații noștri, de fiii patriei noastre.

Și e de necontestat că progresul țării noastre și al tuturilor țărilor, ani putea zice, se datorește în cea mai mare parte ideilor răspîndite de literatură.

Ideia de progres trebuie, dar, să fie legată de ideia de literatură.

Dem. D. Stoenescu.



O, MARE!

*O mare plină de-atât farmec și de triste poezii...
Mi se pare că din valu-ți, care geme es în șir
Tot mai slabe și confuze infinitelor armonii
Cari, abia începute, se pierd duse de zefir.*

*Iar din undele-ți în spume, ce sfarm țărături cât se
ntind,
Ese plângător ecoul la-al tău cânt misterios,
Dar abia se stinge 'n haos—și din sânu-ți clocotind —
Se ridică uraganul mai teribil, furios.*

*Și pe când vuești și-ameninți, eu atât de visătoare,
Îmi port gândul peste unde, dus de-un dulce suvenir;
Ești răpită doar o clipă,—și apoi nepăsătoare,
Tu ne 'nflorezi simțirea—și eu, totuși, te admir.*

*Și din zările-ți pierdute, vine 'n repejiune valul
Când cu jalnice acorduri, trece pasărea albă 'n lume
Peste valurile tale, făcând să răsune malul—
Pe nisipuri, vai! s'așterne ciucurașii tăi de spume.*

*Și mă tot gândesc, o, mare, că, din groaznica-ți furtună,
Putem prinde-așa de iute frumusețea ta dorită;
Și pe când în viața noastră nu-i o pagină mai bună,
Câte trebuie să treacă pîn' să-ai una fericită.*

După Lucreția Căp. Stergeanu.



GÂND PRIBEAG

Un ciripit de pasăre, m'a chemat la fereastra, care da 'n grădină.

Aerul plin de răcoare al dimineții, îmi înviează ființa, și cum astă noapte am fost legănat de un vis frumos, nespus de frumos, mă las o clipă prins în pervazul ferestrii.

Auzul îmi este mângăiat de cântecul plin de farmec al cântăreților de Primăvară; privirea mi se așterne cu drag pe pânza înfocată ce acopere cerul în spre soare—răsare, ca și cum ar fi dogorit de bataia unei flăcări; în minte-mi mai păstrez încă câteva frânturi din visul cel frumos, iar lilioci cari-mi desmeardă părul revarsă, petale bogate-n miros, din florile lor nesărutate încă de razele sfântului soare.

Rup o floare și o apropii de peptul meu. O! cum ași vrea să mai împrumut și eu din tinerețea acestei flori picată din poala bogată a Primăverii, căci de când tot toegesc prin lume, îmi pare că am risipit prea multă tinereță din sufletul meu; și simt că din ce în 'ce, văpaea care-mi rumenea obrajii odinioară, se stinge sub suflarea vremii, pentru a nu se aprinde niciodată!

Liliacul asta l'am pomenit aci în preajma ferestri, de când eram copil și cu toate astea e tot tânăr, tot risipitor de miros.

* * *

Lângă mine, într'un păhărel, stă un mănunchi de tămăioară trecută.

Dintre firele lor veștede se revarsă par'-că o tristeță nesfârșită, tristeță ca acea ce-mi apasă inima.

Nu e de mult de când și ele erau frumoase și pline de miros, de când amăgite de lumina ademenitoare a soarelui, s'au ivit printre iarba fragedă a pădurii. Acum s'au trecut și mirosul slab care încă îl mai lasă și care e suspinul lor, după tinerețea apusă.

Sărmane floricele!.

Mi le apropii de buzele-mi uscate de amarul pri-

begiei și sărutând petalele fără viață, par'că simt o ușurare sufletească.

Cât e de bine, ca 'n clipe de mahnire să ai un prieten, la sânul căruia să-ți mai verși din focul ce te arde Uite prietinel meu . . . , el e tot ca și mine, îmi înțelege durerea. Dar natura asta strălucitoare de tinerețe, în care viața prinde a clocoti cu putere . . . , o! da și ea, ea mi-a fost odată prietenă . . . , dar, acum n'o mai vreau. N'o mai vreau, fiindcă mi-arată în totdeauna cât sunt de trecut; mi-arată că s'a dus vremea, când cu părul falfăind intram în pădure și rătăciam fericit pe marginea lacurilor liniștite ca lacrima, în cari priveam chipul frumos, ogândit în ele.

Da! S'a dus vremea aceea! Doamne, de ce mi-ai îndreptat pașii printre streini. Eram frumos, voinic, plin de putere și am crezut că n'o să fie nimic, care să-mi istorisească ființa . . . , dar m'am înșelat!

Am fost o floare, cu al cărui miros s'au îmbătat mulți și multe, și mie nu mi-au mai lăsat de cât o inimă, care s'a răcit de mult.

Sărmane floricele!.. Veniți să vă mai sărut odată!

Consf. Ș. Făgețel.



Sărbările culturale de la Sibiu

De soarta culturală a fraților noștri de peste munți se îngrijește mult și de multă vreme. „Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român“—un sobor de bărbați venerabili, pe cari i-a îmbătrinit străduințele fără de preget de-a îndruma pe căi bune și de-a satisface năzuințele de cultură ale Românilor de acolo.

La început, nedumerirea și neîncrederea în izbândă, acoperia toate sufletele; dar mai tirziu, după ce mințile fraților noștri s'au scaldat tot mai mult în lumina școalelor lor, și după ce însăși Asociațiunea a început

să priceapă care-i este adevăratul ei rost, atunci interesul cel mai mare și cel mai cuminte s'a trezit pentru acest sobor și tot ce era cu adevărat inteligență a pornit să se scutiască sub aripile lui sfinte, așa că astăzi, *Asociațiunea* este singura instituțiune de cultură, care tinde să strângă la olaltă toate sufletele românești, să le lege între ele cu cimentul dragostei de neam și să pună în fața dușmanilor conlocuitori nebiruitul scut al unei falange de cultură.

*

Sălașul ei principal este în sânul orașului Sibiu, și până-n vara aceasta, ea nu-și avea casa ei peste pragul căreia să calce cu mândrie și fără nici-o stinghereală de suflet. De aceia neîmpăcarea și nemulțumirea îi rodea sufletul—și ca să-și împace cugetul tulburat, au pornit oamenii cei de bine să-și facă lor-și casă, și la glasul *Asociațiunei* a prins să se adune din toate părțile banul trimis de toată mâna, banul câștigat cu năcaz și cu lacrimă al bietului Român; căci cu banul puțin, dar muncit, al săracului și dat din dragoste, se fac întotdeauna lucruri mari și neperitoare.

Și casa s'a ridicat, casă mare și frumoasă—mândrie a Românilor și adevărată podoabă a bătrînului și învechitului Sibiu.

Aci au să se strângă de acum bătrânii aceia plini de sfat, și suflet lângă suflet să se înțeleagă întru lucrurile cari privesc soarta culturală a Românilor. Și ca să fie locașul acesta casă sfântă a tutulora, au hotărît ca sub acoperemîntul ei să se adune tot ceea ce au Români de acolo sfînt, tot ce le vorbește de trecutul lor, tot ce le vorbește de drepturile lor și tot ce le vorbește de sufletul și de firea lor, ca națiune. Au hotărît adică, să dea ființa unui muzeu istoric-etnografic, prin care să-și afirme și mai mult individualitatea lor națională și toată casa să fie numită: „Muzeul național al *Asociațiunei*“.

Acum, după șirul năcazurilor, străduințelor și frământărilor, venia momentul cel mare, momentul de bucurie generală, când toată opera trebuia sfințită, inaugurată. Și

Asociațiunea, cu sacrificiile cele mai mari și cu zelul cel mai neînfrinat, a organizat o expoziție națională, a organizat ședințe generale, conferințe, serate etnografice, a chemat și pe sora ei „Societatea pentru fond de teatru“, a rinduit reprezentarea operetei române „Moș Ciocârlan“ și în sfîrșit un șir întreg de sărbători culturale, cari au venit să scoată la iveală însemnătatea acestui moment. Români din toate părțile Ardealului au început să năpădiască în Sibiu la chemarea cea de bucurie, și niciodată între zidurile bătrînei cetăți sibiene nu s'a desfășurat așa viață mindră ca-n acele zile de împreunare frățască, când peste pragul Carpaților treceau roiuri, roiuri de Români, cari, minăți de un dor sfînt, mergeau la vatra fraților lor, pentru ca să se bucure și ei de bucuria lor.

Și mintea mea sbura îndărăt în noianul veacurilor apuse, unde un popor trunchiat prin pragurile de stîncă ale munților, își mai aducea aminte de unitatea și de originea lui comună numai la sărbători generale, la așa zisele „Jocuri Olimpice“, când se strîngeau Grecii din cele mai depărtate locuri ale țării lor, și bucurîndu-se și veselindu-se cu toți la olaltă învățau că toți sunt tot un neam și toți o viță.

Intr'acolo sboară mintea mea, când vreau să vorbesc de însemnătatea sărbărilor de la Sibiu.

De acum Sibiul va deveni și el un centru cultural românesc, și numele lui va fi pronunțat cu cea mai mare evlavie și de Români de dincolo și de cei de dincoace. De cei dintii, fiindcă în sinul lui sălăsluește tot trecutul lor prin muzeul ce s'a ridicat acolo, și de noi, fiindcă la sânul lui am avut marea fericire să ne cunoaștem pe cei de-un neam.

Și când într'una din ședințele *Asociațiunei*, un prea luminat bărbat al Ardealului, a declarat solemn că ochii lor trebuie să fie țintîți spre soarele cultural ce s'a făurit în București, asta însemnează că un pas mare s'a făcut pentru realizarea doritului Ideal: Unirea noastră culturală!

Dem. Gh. Thomescu.



Ochilor tăi

*De câte ori n'am tremurat,
Privind în ochii tăi adânci; —
Când le-am spus doru-mi fermecat,
Ei, reci au fost ca niște stânci...*

*De ce când se aștearnă 'n căi
Atâtea frunze ce-au murit,
Nu vezi în ele, cu—ochii tăi
Privind, că: toate au sfârșit?*

*De nu ți-alini acum un dor,
Când simți al vieți farmec lin,
Cine-o privi, — când toate sbor, —
Târziu, în ochi-ți plini de chin?*

*Când porți pe chipu-ți fecioresc
Din vraja dulcelor iubiri,
La ce, când ochi-mi te iubesc,
Tu porți în ochi-ți vrăjmășiri?*

*Intoarce-ți gândul tău din drum, —
Căci toate câte-s vor pieri, —
Cât ochi-mi te privesc acum,
Și te iubesc cu drag, Mari...*

Constantin S. Stoenescu.



CUGETĂRI

Toată viața este supusă datoriilor: a le îndeplini,
iată onoarea; a le neglija, iată rușinea.

*

Fă ceea ce trebuie, întâmplă-se orice.

CICERO.



Despre ocupațiune

(John Lubbock: *L'emploi de la Vie*)

Nu perdeți niciodată nimic, dar mai ales nu perdeți niciodată timpul. Fie-care zi nu vine decât odată și nu se mai întoarce. Timpul este unul din darurile cele mai prețioase ale cerului: odată pierdut nimeni nu va putea să ni-l mai dea înapoi.

Insuși cerul este neputincios asupra trecutului;

Căci ceea ce a fost—a fost, și ora trecută nu se mai întoarce niciodată ¹⁾.

Nu întrebuițați timpul vostru în așa mod încât să vă căiți mai târziu de întrebuițarea lui. Nu e gândire mai melancolică decât constatarea: „E prea târziu“ sau „Aceasta ar fi putut să fie“. Timpul este un deposit care ne-a fost încredințat; noi vom răspunde de întrebuițarea fiecărui moment. „Fiți economi de somn, de hrană, dar mai ales economi de timp“.

Nelson zicea că, el găsește explicarea norocului său în aceea că el sosia pretutindeni cu un sfert de oră mai înainte de momentul când era așteptat. „N'ar trebui niciodată, zicea lordul Melbourne, să se spună copiilor altceva decât aceste vorbe: „Depinde de voi ca să vă faceți avere în viață. Veți muri de foame sau veți reuși după eforturile pe care le veți fi făcut“.

Dealtminteri ocupațiunea nu este numai un element necesar pentru a reuși: ea are și o influență binefăcătoare asupra caracterului. „Nu fi niciodată leneș, zice J. Taylor, ci umple toate ungherele spiritului tău cu o ocupațiune utilă și absorbitoare. Căci păcatul se vără cu ușurință în toate golurile pe care le lasă neactivitatea spiritului și lenea corpului; căci orice om leneș, sănătos și neocupat cade în desfrâu dacă este ispitit. Dar din toate ocupațiunile, munca corporală este cea mai bună și cea mai puternică contra diavolului.“

„Timpul și lumea, zice Keble, sunt locurile de încercare, unde ne preparăm pentru cer și eternitate; și

¹⁾ Dryden.

secolele viitoare, Dumnezeu le va face egale cu momentele vieții noastre“.

A face ceva, fie cât de puțin, pentru a mări fericirea sau moralitatea celorlalți, este fără îndoială ambițiunea cea mai înaltă, speranța cea mai frumoasă pe care o poate avea un om.

Se zice că Petru de Medicis pune pe Michel-Angelo să sculpteze o statuie în zăpadă. Aceasta însemna a pierde în zadar momente prețioase. Noi pierdem și mai în zadar încă, momentele noastre prețioase, pentru a sculpta idoli în noroiu.

„Ne plângem toți, zice Seneca, de scurtimea vieții, și cu toate astea noi avem mai mult timp decât știm să întrebuițăm. Mare parte din viață noi facem rău, mai mare parte nu facem nimic, și aproape toată viața noi facem altceva, decât ceea ce ar trebui să facem.“

Cu toate acestea oricât de înțeleaptă ar fi întrebuintarea ce noi dăm timpului, cei mai norocoși dintre noi ajung la puțin lucru.

Unul din elementele cele mai însemnate ale fericirii și succesului, este fără îndoială facultatea de a lucra cu stăruință și cu continuă atențiune. Cicero zicea că pentru a reuși, trebuie curaj, încă curaj și apoi încă curaj. Mai bine ar fi să zicem că trebuie stăruință, încă stăruință și apoi încă stăruință.

Munca este tot atât de trebuitoare spiritului ca și corpului. O zi de grijă ne consumă mai mult ca o săptămână de muncă. Grijă turbură întregul sistem, muncă îi asigură buna funcționare și sănătatea; exercițiul mușchiular dă sănătate corpului și exercițiul creierului dă liniște spiritului; munca spiritului dă pacea inimii ¹⁾.

„Dați unei tinere o adevărată ocupațiune, o ocupațiune care o va sustrage din zori pentru a o lăsa ostenită seara, dar cu conștiința de a fi lucrat cu folos pentru alții, și neputincioasa tristețe a inspirațiunilor sale fără întrebuintare va deveni o măreție de pace voioasă și binefăcătoare“ ²⁾.

¹⁾ Jancourt.

²⁾ Ruskin.

Puțin importă ceea ce faceți, numai să faceți ceva. Chiar încercările pentru a găsi reducerea în patrat a cercului și piatra filosofală n'au rămas fără folos.

Vorbele, a zis Johnson, sunt fiicele Pământului, dar faptele sunt fiicele Cerului—și ceea ce faceți, faceți-l din toată inima, cultivați-vă toate facultățile, căci dacă nu vă serviți de ele, slăbesc.

„Istoria geniului, sau cel puțin a ceea ce înțelegem dintr'însul, este istoria efortării pe care nici o piedică n'a putut-o opri.“

Mulți oameni mari au pretins că geniul este mai adesea o continuă aplicațiune. O femeie de geniu, George Eliot, își bate joc de ideea că romanele sale ar fi putut fi scrise din inspirațiune. Geniul, zicea Dwight, studenților din Yale, este facultatea de a stăruia în efortare ¹⁾.

Este mai obositor, în cele din urmă, de a cerși, decât de a lucra, și aceasta aduce mai puțin. Toți ar trebui să se mulțumească cu ceea ce au. „Un agricultor în picioare, zice Franklin, este superior unui nobil în genunchi.“

Cobbet, vorbind de celebra sa „Gramatică Engleză“ ne spune: „Am învățat gramatica fiind simplu soldat cu 60 bani pe zi. Mărginea patului meu a fost singurul loc unde puteam studia; sacul îmi fu bibliotecă; o scândurică pusă pe genunchi masă de scris; și învățai să scriu și să citesc aproape într'un an. N'aveam cu ce cumpăra nici gaz, nici lumânare; și iarna, rar mi se întâmpla să am altă lumină decât a focului, și încă, numai pe rând fiecare soldat. Cu toate că eram întotdeauna mort de foame, nu puteam să cumpăr un condei sau o coală de hârtie decât lipsindu-mă de o parte din nutriment. N'aveam nici un moment care să zic că este al meu și trebuia să scriu și să citesc în mijlocul conversațiunilor, a râsului, a cântecelor și a zgomotului a 12 oameni nepăsători, cum puțin sunt în lume. Să nu vă închipuiți că era pentru mine puțin lucru cele câteva centime ce cheltuiam din când în când cu condicele și cerneala. Vai! o centimă pentru mine era o sumă! Toți

¹⁾ Geniul este o îndelungată răbdare (Buffon).

banii care îmi rămăneau după cheltuelile mele reglementare pentru hrană erau 20 bani pe săptămână. Îmi aduc aminte, și cum aş putea oare să uit! — că mă potrivisem într-o Vineri, ca după toate cheltuelile achitate, să-mi rămăe cinci parale: hotărâsem să-mi cumpăr o scrumbie afumată pentru a doua zi de dimineață. Sufeream așa de mult de foame încât viața îmi devenise o sarcină grea, și seara desbrăcându-mă văzui că am perdut paralele! Îmi ascunsei capul sub mizerabila mea plapcă și plânsei ca un copil! Dacă în astfel de împrejurări am putut să reușesc, se poate oare găsi în toată lumea un tânăr care să poată găsi o scuză pentru a nu putea izbuti?”

Cobbet n'avea bani, dar avea energie și curaj.

„Cea mai mare parte din omeni, zice Bacon, par a nu înțelege bogăția și nici forța de care ei dispun; ei se încred prea mult celei dintâi și prea puțin celei de a doua. Independența și abnegațiunea vor învăța pe un om să bea apă din propriul său vas și să mănânce propria sa pâine, găsind-o gustoasă; să lucreze și să învețe cu credință pentru a-și câștiga viața și a trage cel mai mare profit posibil din lucrurile care îi sunt încredințate“.

„Lucrează, zice natura omului, în tot timpul, cu sau fără recompensă, lucrează numai, și recompensa va veni de la sine; fie munca ta fină sau grosolană, consiste ea în a cultiva grâu sau a face epopee, numai să o faci onest și așa ca să poți fi satisfăcut, îți spun: ea îți va aduce o recompensă sensibilă și morală. Puțin importă înfrângerile, victoria este moștenirea ta. Recompensa oricărei munci, este de a o fi făcut!“

Marele vrăjitor Michel Scott, povestește Walter Scott, văzu că nu putea să se apere contra spiritului care îl servia de cât dându-i totdeauna de lucru. Aceasta este în tot locul adevărat: Spiritul răului, gonit din inima omenească, se întoarce și găsind-o goală, intră într'însa cu șapte alte spirite mai rele de cât el²⁾.

1) Emerson.

2) Parabola Mântuitorului.

Lenea nu este o odihnă. Ea obosește mai mult ca munca. Romanii ziceau: „*Difficilis in otio quies*“. E greu ca să ne odihnim nefăcând nimic.

Sfârșitul în N-ru viitor.

Traducere de Stoic.



Literatură și Progres

În lipsa unei literaturi scrise, toate popoarele — ori cât ar fi de inferior gradul lor de cultură — au o literatură vorbită, nescrisă, care constă din frânturi epice, în versuri sau în proză, din proverbe și zicători, din bazme și din cântece. Ele constituie literatura populară, folklorul, care este atât de interesant prin mirosul bogat și sincer al poeziei ce respiră cât și ca izvor de inspirațiune al literaturii propriu zise.

Literatura vorbită, încetul cu încetul a fost acoperită de către literatura scrisă și aceasta mai cu seamă la națiunile civilizate, care a lăsat-o în părăsire cu dialectele și cu vechile obiceiuri. Scriitori de meserie, aproape că n'au făcut altceva de cât și-au însușit și perfecționat literatura populară, ajungând să dea naștere la odă, la epopee, la dramă, la roman.

Dacă ne cercetăm de aproape poporul nostru, vedem că el are o literatură nescrisă, nespuse de bogată și, poate că nu se găsește popor în Europa, care să aibă o mai mare moștenire mitologică, ca el. Aci se adăogă și marele număr al analfabeților cari formează majoritatea locuitorilor de la sate, și atâta timp cât plugarii și ciobanii vor fi încă mulți fără știre de învățătură în țara românească, ei vor ști să povestească bazme, legende, cântece, ș. a.

România, care este încă o țară tânără ca națiune politică, și care nu a putut să-și însușească o literatură voluminoasă clasică, are mângăierea sufletească de a se încălzi de o poezie populară care prețuiește mult,

și de o comoară de cântece și povești, gata de a fi pusă alături de a națiunilor celor mai înzestrate.

Ori cât s'a cules din această literatură a poporului român de către scriitori noștri I. Slavici, P. Ispirescu, G. Dem. Teodorescu, Hașdeu, Alexandri și alți, totuși se mai află în gura poporului o mare și nespusă bogăție, aceasta nefiind de cât un mănunchi din frumosul buchet ce posedăm. Una din preocupățiunile de căpetenie ale revistei noastre va fi culegerea acestor mângăritare ale poporului.

Const. Ș. Făgejel.



Din comoara poporului

I

Frunzuliță bob năgară,
Mi-au izbit Turci prin țară,
Dar de la mine ce luară?
Nevasta cu cinci copii,
Mi-ajunse roabă la Dii.
Frunzuliță de Năut,
Cântă cucu să mă duc,
Să scot mândra de la Turc.
Frunzuliță și o lalea,
Luai pușca și ranița
Si plecai să scot mândra.

II

Frunzuliță foi trifoi,
Lică cum să facem noi
Să ne iubim amândoi?
Ia pușca și doi copoi,
Scoboară 'n vale în zăvoi,
Că viu și eu cu doi boi,
Să ne iubim amândoi.

III

Frunzuliță trestioară,
Mărie și Mărioară,
Mă vezi c'am căzut în boală,
Dă-mi gurița de mă scoală:
Că gurița de la tine,
Aia mă scoală pe mine.
Frunzuliță trestioară,
Mărie și Mărioară,
Mai adu-ți aminte, iară,
De iubirea de astă vară
Si acum la anu iară.
Frunzuliță leuștean,
Stii soră când ne iubeam?
Ne iubeam pe foi de crin,
Pe așternut de Rosmalin,
La umbră de trandafir,
La miros de Calomfir.
Frunzuliță și o lalea,
Ea băbiță, scumpa mea,
Ea'ntreabă pe cine-ai vrea
De dragoste, cât a mea
Nu găsești la nimenea.

Culegeri de: M. I. Rescu.



M A X I M E

— Când orice rezistență e inutilă, înțeleptul se supune, cel nebun se agită, cel slab se plânge, cel josnic se lingusește, cel curajos suferă și tace.

Ducele de Lévis.

*

Nu pretinde ca lucrurile să se întâmple cum do-

rești tu, ci primește-le așa cum ele se întâmplă și vei reuși totdeauna.

*

Imi place totdeauna ceeace se întâmplă pentru că sunt încredințat că ceeace voește Providența este mai bun pentru mine de cât ceeace voesc eu.

*

Nu poți niciodată fi învins dacă nu întreprinzi nici-o luptă în care nu depinde absolut de tine de a învinge.

Epictet.

*

Bogăția este pentru un înțelept ceeace pentru un navigator este un bun vânt care îl distrează și-l face să cadă cu ușurință în cursă.

Seneca.



BIBLIOGRAFII

A apărut „Legiuirea Caragea“ de Dem. D. Stoenescu. Prețul 5 lei.

*

„Embleme“, versuri de Const. Muche, Prețul 1,50 bani.

*

„Nirvana“, revistă literară, dirigeată de Dumitru Marcu, Craiova.

*

„Debutul meu“, monolog, ediția II de lux, de Const. S. Stoenescu. Prețul 30 bani.



RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

SUMARUL :

Dinu Vultur.—Certuri Literare.

Const. G. Brădețeanu.—In noaptea de Crăciun (poezie).

Dem. Gh. Thomescu.—Cu părintele Dumitru.

Const. S. Stoenescu.—Lupta de la Rahova (poezie).

John Lubbock.—Despre Ocupațiune.

Const. Vasilescu.—Lângă raclă (poezie).

Const. Făgețel.—Fluturii (poezie).

Cronica

Dem. Gh. T.—Despre Revistele „Luceafărul“, „Făt-Frumos“ și „Viața literară“.



REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Știrbei Vodă.—CRAIOVA.

Exemplarul 20 bani.

Abonamentul anual 3 lei.

A apărut:

Note de Drum

DE

G. C. IONESCU

Cu o prefață de G. COȘBUC

Prețul 75 bani.

De vânzare la Librăria Cooperativă T.-Severin.

S'a pus sub tipar

și va apare în luna Ianuarie, 1906 :

După patru-zeci de ani

(Domnia M. S. Regelui Carol, 1866—1906)

Poem istoric în versuri

de

Constantin S. Stoenescu

Librăria—Tipografia—Legătoria
FANE CONSTANTINESCU
CRAIOVA.

ANUL 1. — No. 2.

Ianuarie 1906.

RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Strada Știrbei Vodă
CRAIOVA.

Sub direcția unui comitet

ABONAMENT:
Pe un an . . 3 Lei
Numărul 20 Bani.

CERTURI LITERARE

Intr'un timp, când curentul sănătos și bine încheiat al Sămănătorului începea să se desfășure puternic și cotropitor, într'un timp când totul părea bine lămurit, iar cleветirile și bârfelile pizmătăreților păreau că sunt stăvilite, iată că se ivește o nouă revistă, *Curentul Nou*, care, din cele două numere apărute pare că e ursită într'adevăr să nască un curent de certuri pătimăse, de certuri violente—violente prin ura cu care izbucnesc, și nici de cum prin lumina nouă și satisfacția sufletească ce am putea culege din întăritatele discuțiuni ale domnilor Sanielevici și Ibrăileanu.

Această revistă introduce și pe tărâmul sfânt al literaturii, acel soi de discuție, de polemică pe care până acum numai în treburile politice îl aflam, acea discuție pornită din sentimente personale, din nemulțumiri, din jigniri, și din interese individuale, cari privesc numai pe unul, doi sau trei inși.

Netăgăduit că se simțea nevoia unei limpeziri — unor lămuriri, cari să aducă ordine-n spirite și de pe urma că- rora să culegem o părere dreaptă, o îndrumare cuminte și o credință statornică.

Ce s'ascultăm și ce să urmăm?

Sămănătorul ne chiamă la acea literatură isvorată din firea noastră intimă și încheiată după nevoile noastre sufletești și dupe împrejurările în care trăim. Impotriva lui se ridică două reviste: Una *Viața nouă* ne îndeamnă ca să nu închidem porțile sufletului nostru și celor l'alte literaturi

străine, motivând acest îndemn prin observația că, o grădină e cu atât mai frumoasă, cu cât florile din ea sunt mai multe și mai variate, cu alte cuvinte literatura noastră românească va fi cu atât mai frumoasă, cu cât vom face importățiuni din mai multe literaturi străine; alta, cea apărută acum de curând, *Curentul nou*, s'apucă să acuze pe d-l Sadoveanu de imoralitate, căci în scrierile sale se proslăvește beția, adulterul, prostituția și criminalitatea — și aceasta când? După ce întreaga pătură de tineri, cari se ridică acum de prin școale s'a adăpat cu nuvelele și cu romanele d-lui Sadoveanu și dupe ce un neam de cititori a dat cea mai hotărâtoare sentință, aceea că d-l Sadoveanu place, că scrierile sale constituiesc cea mai sănătoasă și cea mai înălțătoare hrană sufletească.

Dar care este datoria criticei? Nu e aceea de a veghea mersul literaturii și de a opri să se întindă ceea ce nu e sănătos și ceea ce nu merită lumina zilei, și atunci d-l Sanielevici, care se simte chemat să îndeplinească această sfântă datorie, nu crede că s'a trezit prea târziu?

E prea târziu.....

Cea mai dreaptă judecată, d-le Sanielevici, în privința scrierilor d-lui Sadoveanu a fost dată nu de d-l Iorga, ci de întregul neam românesc, care recunoaște cu tărie că d-l Sadoveanu e un scriitor moral și e cel mai nemerit scriitor pentru sufletul nostru românesc din timpul de față.

Și apoi criticii de la *Curentul Nou*, păcătuiesc foarte mult prin faptul că dumnealor uită că și critica e tot o artă și că și ea trebuie făcută cu seninătate de suflet, astfel ca cei ce se împărtășesc cu ea, să se aleagă cu sufletul mai înălțat, mai plin de lumină și cu cugetul mai întregit.

Criticul trebuie să purceadă înaintea publicului ce vrea să călăuzească cu multă nevinovăție și seninătate de suflet. El însuși trebuie să fie întruparea a tot ce e sănătos, moral și folositor pentru societatea în sânul căreia trăește. Și nu socotesc dumnealor, că greșesc foarte mult când apucă de mănecă pe un scriitor, îl smulg din liniștea și frumusețea lumii lui, pentru a-l aduce în lupta lor pătimașă și ambițioasă?

De ce zăbovești din cale-i pe creatorul de lumi noi, pe scriitorul fecund și avântat, pentru ca să-l vâri în hăr-

țueli atât de josnice și nedemne, și să-l aduci în stare ca el însuși să ia poziție de apărare.

Lăsați mai bine artistul în pace—să-și trăiască lumea lui senină—iar d-voastră îmbrățișați cel-lalt fel de critică, acela de a pătrunde în camera operii scriitorului, desbrăcați de considerațiuni personale, de nemulțumiri, de patimi și de ambițiuni, cari privesc numai viața d-voastră de indivizi, și nici de cum viața cea mare, viața sufletească a tutulora.

Cât despre faptul că domnii Sanielevici și Ibrăileanu prind să se ia la luptă în corpul aceleiași reviste, ca protivnici de idei, ne pare mai mult o luptă franceză de circ în care învinsul și învingătorul sunt hotărâți de mai înainte.

* * *

Așa stau lucrurile în domeniul critic al literaturii noastre, și vede oricine că ținta celor două reviste pătimașe e de-a înăbuși rodul cel frumos, răsărit din sămânța sănătoasă sădită în ogorul pregătit cu cel mai înțelept spirit gospodăresc—și am ținut ca aci, în câteva cuvinte, să punem în curent pe cititorii noștri cu noua întorsătură ce au luat-o lucrurile.

Dinu Vultur.



In noaptea de Crăciun

I.

*E miezul nopții: oră atât de așteptată!
Minutul deșteptării începe—acum să bată
Depart; arama rece, din turla ce veghează,
Un sunet împrăstie pustiu—și aiurează:
Tăcere—nici-o urmă nu trece pe zăpadă;
Prin ceața groasă luna încearcă doar să vadă
Pământul fără viață,—sclipirile de apă,
Pe care vântu-alungă troenii și-i adapă
Din undele 'nghetate! Cu zgomot trist în geamuri
Lovind, suspină parcă și țurțuri reci și ramuri.*

În sobă arde focul. Iar gându 'nvins de iarnă,

Aducerile-aminte începe să le cearnă:
Și mi picură în suflet, cum picură nisipul:
Mi 'nseninează fruntea, mi 'nveselește chipul.

„Sînt ani de-atunci! Talanga bătea înduioșat
 Ca să deștepte lumea—poporul de la sat.
 Biserica-i de vale și 'ncet spre ea cobor
 Bărbați, femei, și-aicea aduc prinosu lor,
 Cu hainele curate—ne puse mai 'nainte:
 Pe buză au sfiala și-o rugăciune 'n minte!
 Pe noi ne scoală mama—ne 'mbracă și ne spune:
 —„Copii mei acuma vom merge-o rugăciune
 „Smerită la icoane, să zicem toți în cor!“

Pe mine-aste cuvinte m'apasă și mă dor!
 —„Dar tu nu mergi?“ îmi zice: „i-a hainele pe tine!“
 —„O! mamă din credință nimic nu port în mine!
 „Icoane și biserici și sfinți și Dumnezeu,
 „Îmi par povești greșite; ah! mamă sunt.... ateu!
 „Sînt alte legi în lume—le știu așa de bine —
 „Pe om că să-l ajute: la ele să se 'nchine!
 „Privirile ce'n lume ai voștrii sfinți coboară
 „Sînt arme ce apasă—loviri ce te 'nfioară;
 „Cu-o mână dacă aruncă vre-o milă peste voi,
 „Nu-i vezi cu amîndouă cum vor să i-a 'napoi ?!“

*

Plecăse toți! Eu singur steteam. Nici o suflare
 Nu s'auzia! Pe masă veghea o lumânare.
 În vatră ardea focul; iar jos în colț pisica
 Torcea—nici o suflare nu mai spunea nimica.
 De-odată—văd că 'n visuri—pe lângă mine sboară
 Un fluture, m'atinge cu aripa-i ușoară
 Pe tîmpla dreaptă—avea aud un glas ce cântă...
 Tresar—mă uit în juru-mi... fiorul mă frămîntă...
 De-odată... mi de duhuri îmi par că mă 'nconjoar...
 Iar la ureche mi urlă-oceane 'ngrozitor...
 Pe pept să prăvălește o 'ngrozitoare stîncă:
 Alături m'asteaptă prăpastia—adîncă!
 Incerc să strig! cuvîntul mi să oprește 'n gură...
 Mă 'ntunec.... ah! pe capu-mi din sfera lor căzură
 Vai, cerurile toate!...

Tîrziu când mă deștept,

Vre-un brați să mă sdrobească mai iute 'n loc aștept,
 Că nu știam anume—și nu aveam cuvînt
 Să strig și să 'ntreb tainic: pe care lume sînt ?!...

II.

E calea liniștită. Biserica 'n lumină

Scăldată—azi de lume ca nici-odată-i plină.
 Și eu așa 'ndărătnic—pe urma tuturor
 Venii—dar stau afară tăcut și gînditor.
 Nu pot să intru 'n luntro smerit și să mă 'nchin.
 Zicînd o rugăciune, că ori și ce creștin.
 Nu pot, deși în suflet un foc atât de greu
 Mă arde, încât blestem și... partea de ateu!
 M'asez pe-o piatră rece,—mă doare ce-am pierdut,
 Fiorul mă străpunge... am plîns și... am crezut!

Const. G. Brădeșanu.



Cu părintele Dumitru

E-n ziua de Bobotează — ger nevoe mare. După masă s'a mai muiat și-a început să fulgue zdravăn,—e vremea care 'mi place mie. Parcă n'ași mai sta 'n casă, ci-aș tot umbla așa mereu, pe loc deschis, să-mi cadă fulgii 'n față, să-mi răcorească obrazii aprinși, să sorb cu nesațiu tăria rece a aerului, și s'aud cum părăe zăpada sub picior, mergînd pe pârte.

Sunt tiul naturii și caut să mă bucur de toate plăcerile, pe care mi le hărăzește ea, de bună voia ei, nesiluită de nimeni.

De dimineată vorbisem cu părintele Dumitru să ne ducem în dealul Sf-Sale—c'acolo e de petrecanie. Pornesc dar, să văz să mai țin de vorbă, ori a fost numai așa.... ca să aibă ce vorbi cu mine.

Părintele Dumitru e omul—Sfinția Sa își zice eroul—petrecerilor. Seund, gras, pînțele adevărat popesc și de sub căciuliță i se lasă peste grumajiu lat și încrețit în îndoituri roșii, o codiță neagră, împletită întotdeauna cu îngrijire, care se pierde sub antereu.

Dar s'auziți glasul părintelui.... E o minune.

La zile mari, biserica lui e'ntotdeauna nălogită de popor, căci vine lume și de prin alte sate, numai s'audă cum cântă părintele Dumitru. Și când citește el Sfînta Evangheliă, ingenunchiat la ușile împărătești ale altarului, atunci e întoată marea. Glasul trumos al Sf. Sale, lăsat în libertate, se pierde încet sub bolta sfîntă, și învățăturile evanghelice se infig cu putere, ca de sus, în fie-ce suflet. Toată ființa părintelui e înfășurată-n ceva divin și ochii săi cată mereu spre ceruri.

Cine ar crede, că omul acesta sfînt, care are puterea să 'ndrepte sufletele credincioșilor spre regiuni cerești, e omul care cântă 'n rînd cu lăutarii și chine și joacă de rupe pămîntul.

Dar astea nu le face părintele așa ori unde, ci le face cum zice Sfinția-Sa, numai într'ai săi. Și eu sunt al Sfinției-Sale, căci m'a botezat și mi-a zis Dumitru.

A! iată-l în prag, dînd prunci dascălului, care pune caii la sanie.

— Da ce are hamul ăla, de atârnă pe șold în jos?
 — S'a deprins coala de ștreang, și n'are ce să-l mai ție-n sus.
 — A! ha! și pe dascăl îl doare mâna, să-l prindă acolo c-un cap de sfoară?!

— Ba nu, da zisei ca să dau mai iute, că nu mai e atâta pân' de sară.

— Apoi dă mai iute și mai pune coala un maldăr de fân, că n-o să stau pe fundu sâniilor. Iacă a venit și finu-meu, Mitiță. Dă mai repede.

— Sărut mâna, nășicule.

— Plecăciune și Dumnezeu cu noi. O să pornim acuși—avem o vreme cum spuneai tu că ți place ție.

— Mario, ai pus limbile și muschetele-n papornită?

— Le-am pus frate... se putea? răspunse cocoana preoteasa, femeie de toată bunătatea și cu rost în toate.

Când o vezi e tot cu zâmbet și vorba ei te alină și te mângăie. Firele de argint care au început pe la tâmplă îți strecoară-n suflet cel mai cuminte respect și te fac să ascuți cu încredere sfaturile ei, de mamă a satului.

— Dar fucia și plosca—că vreau s'aduc ș'acasă vin.

— Aoleo—și să nu uiți bundăretele, întreabă iar părintele după ce și-a îmbrăcat paltonul cojocit cu blană groasă.

— Am să-l tai în deal, c'ășa e bine. Săracul tată-meu, Dumnezeu să-l ierte... la el era sfânt asta. În ziua de Bobotează se ducea regulat în deal numai ca să tae bundăretele acolo. — Și dați-mi și tocu cu revolver, că de... îi vreme de Iarnă, și paza bună trece primejdia rea.

Bre... de când am și revolveru ăsta.... Mi-a tot plăcut să țin la lucrurile moștenite, parcă mă leagă ceva strâns de ele... și nu le-aș da odată cu ochii din cap.

Ne-am suit în sanie. Coana preoteasă ne urmărește din tindă cu zâmbetul ei obicinuit.

— E gata, dascăle?—Gata părinte.

— Hai să pornim, și vezi aci la pragu porții să nu mă dai de vre-un pocinog, că roibu-i năvălaș al dracului, Doamne iartă-mă.

Am eșit din sat—șisanie zboară în fuga cailor pe drum întins...

Cât vezi cu ochii... câmpie albă și ninge cu nemiluita. Perdea, perdea de fulgi cade domol de sus și s'asterne peste tot, peste sanie, peste drum, peste câmpie. Imi afund privirea acolo în fundul cositorit al văzduhului, și mi-o las în jos, cu fiecare cârd și roi de fulgi ce se desprind și cad molatec, mângându-mi obraji și genele.

În aceste clipe de dulce sbor, mă văd par'că furat din sânul lumii și simt că sufletul meu e mai aproape de mine; că pot să-l pipăi, să-l privesc, să-l ascult și să-l desmierd. A eșit ca melcul la vreme bună.... căci a simțit că lumea a rămas departe-n urma noastră. Numai în asemenea clipe vede omul cât suflet și câtă minune poartă omul în trupul lui.

Reîntors iarăși în valmășagul lumesc și-n tumultul patimilor,

se refugiază bietul suflet în cele mai de afund adâncuri ale ființei, și nu-i mai auzim glasul.

Acum îmi pare că am sufletul între degete—o, și cum ași vrea să nu-mi alunece. Ași vrea par'că să nu se mai oprească sania, să sboare meru pe calea lungă și fără capăt—dar încotro și unde? Dorul meu nu vrea să-mi spună....

Caii și-au muiat mersul și prind să meargă la pas.

— Bre, bre, ce singurătate, Domnule.—nu vezi țipenie de om—grăi părintele într-un târziu. Da ia să te fi tăcut când eram eu ca Dumneata, să fi văzut ce sâniet, ce zurgălăi și chiote-i trăgeau Broscărenii, cu lăutarii-n sanie și cu plosca 'n mână. Nu mai auziai în lături.

Erau vremurile alea, când tot omul își avea vinul lui și când îl vreai erea cu inima bună.

Vezi dascăle, aci pe coasta Crovului, ține cai-n hățuri, să nu ia vânt, că ne pomenim tăcmai pe fundu vâgăunii.

Sania a prins să lunece pe coastă-n jos, cu toată strânsoarea de frâne a dascălului, care îmbie pe telegari la pas ușor, cu vorbe blajine de: „Na, tată, na, ușor tată, ușor“!

Ce mulțumit mă simt în sborul acesta de sanie, așa de mulțumit că numai mă ncape locul. Sunt încă câte-va clipe de visare în cari îmi las numai sufletul să trăiască într-o plutire ușoară și netulburată.

Dar răpezișul s'a isprăvit și sania a început să stăie încet în pasul cailor obosiți, pe dealul Neguleștilor. Drumul e împrejmuț de o parte și de alta cu maluri ridicate, care ne scutește de bătaia tăioasă a vântului. Părintele o îndrugă cu glas moale: „Sărmană frunză nenorocită“.... Cântecul favorit al St. Sale, care are ceva din trăgănarea și duioșia visătoare a melodiilor orientale.

Starea mea sufletească se împacă de minune cu acest suflet, în care se plânge soarta tristă a unei frunze smulsă din stejar și s'arlită pe câmpii, în neștierea vântului... Dascălul s'a întors în dungă și ascultă și el... cuprins par'că de visare..., iar caii lăsați în voe, și-au muiat de tot pasul.

Suntem aproape de vârf, căci fire ascuțite de vânt ne săgetează obraji. Părintele tace din cânt și caută să apropie cât mai bine gulerul de cojoc, de marginile căciunii înălbită de zăpadă.

— Ii, da bine mai cânti, nășicule.... zău, uite cântecul ăsta îmi plăcu nevoe mare. De mult nu v-am auzit cântând, da acuș zău....

— Bine, bine.... da vezi de drege glasu, c'o să te pun și eu să îmi cânti.

— Ia mână măi dascăle, că înoptăm pe drum, și vezi că-i vreme de viscol, ne iasă lupii-n cale. Uite, aici la iagudu ăsta a mâncat lupii pe bietul cătana cu cal cu tot. Era topenie de Iarnă ce era atunci, și sărmanul înoptase pe drum. El bătrân—avea și un cal mărtogit... și apoi plecase la drum și fără armă. Eu unul nu ți-oi pleca fără revolver ori pușcă la mine să mă tai. Cătu-s de popă..., da când e vorba de tras cu pușca nu mă dau nici pe Jianu.

Și l-au atacat lupii săracul, o haită întreagă. Dimineata ci-că i-au găsit ungureni oasele și fața sămănate prin luncă, unu ici, unu colo... care cum mâncaseră lighioanele.

Și era bunăta'de om, săracul... Vezi, fântâna aia din ogoară, cismeaua de la Mnada, bunaru din șipote și podu de peste ierugă, toate, el le-a făcut, că era om bun și cu frica lui Dumnezeu.

Da așa a fost să fie, mâncat de fiară.

Iote, ne apropiem de deal, ia vezi de cântă cântecul ăla.

După ce tușii ca să mă asigur de glas, începui să cânt „Hai lelițo 'n deal la vie“ și cum nici eu nu sunt așa de perit la cântare, furai inima părintelui cu cântecul meu. Bravo, măi. Da de unde ai ciupit tu cântecul ăsta? Am să-l învăț și eu.

Am ajuns la hunia lui Gărgăune, în stânga căreia se văd niște ruine de casă. Sania sue încet în sus.

— Ce era odată pe aicea, Domnule... și acum s'a stins tot. Unul era Gărgăune pe vremea aceia și tot coprinu 'l cunoștea. Cine avea țigani ca el—hălălaia curtea de țigănine. Cine avea case ca el—de era cineva mai de seamă și mai de sus—la el trăgea—și cine avea vii și vin ca el—numai în petreceri o ținea. Uite, colo în urma noastră lăsarăm pimnița lui ruinată, pimnița lui Gărgăune. De cum începeau să coacă strugurii, drumul de la vie și până 'n sat, toată ziua era plin de lume. Treceau și se întorceau într'una caleștile boerești în deal la Gărgăune, și suna văzduhul de clopoței și de pocnete de bici.

Dar toamna pe la cules?... Par'că toată lumea se strângea 'n deal la el, nu-i mai puteai da de rost. Petreceau, Domnule, nu altceva, bătrânii noștri. Toată noaptea chiuituri, lăutari și pocnete de puști. Un lăutar era atunci — Cercel, lăutaru de la Broscari —da lăutar. Cânta numai pe la ale case boerești, da cânta, Domnule, de ai fi stat un an să-l ascuți. Vremuri de belșug, da acum par'că a ciupit Dumnezeu din toate. Bag samă, unde s'au înrăit și oamenii.

Un lătrat de câine ne trezi din vorba noastră și ne vesti c'am ajuns la pimniță. A început să înopteze și vântul bate răscolind zăpada. Vasile, viașul, ne-a eșit în prag și ne întâmpină cu „sărut mâna, părinte“ și cu „bine-ați venit“. Câinele Dudaș, se gudură pe lângă noi și chiuște a bucurie.

— Un dobitoc... și câtă simțire și pe el, grăi părintele tropăind din cizme și scuturând căciula de zăpadă. Ia vezi dascăle, de ai grije de cai, bagă-i sub șopron, dă-le fân și pune ebănicile pe ei să nu răcească.

— Las' pe mine, părinte.

Infrigoșați intrarăm înăuntru unde ne aștepta roștu: o odaie curată ca un pahar, un pat învelit de-ți era mai mare dragu să te culci în el—Sobă încălzită și jăratecu tras în buza vetrui.

Nea Vasile viașu nu-l mai încape cămașa de bucurie, că i-a venit și lui oaspeții la casă. E un român neaș venit din partea muntelui, acum 2 ani: voinic, pletos, rumen la față, privire scânteietoare,

suflet curat și o puternică credință 'n Dumnezeu. Murind ai bătrâni, s'a certat cu un frate al lui pe cele lăsate, și amărât, a plecat în lume numai cu trupu și cu ce era pe el... Părintele l'a găsit pierdut între hamali, zdrențuros, cu părul mare și încălțit, și cu fața plină de suferințe și fără pic de sânge în ea. I s'a făcut milă și l'a luat la via sfinției sale, ca să nu se piardă 'n noroiul orașului așa floare de român.

L'a îmbrăcat și l'a spălat și acum iată-l și pe el om lipit de o vatră.

Câte seri nu am petrecut cu el astă vară, prigorindu-ne pe lângă vatra împărăginită cu jăratec. 'Mi-a povestit întreaga lui viață, plină de atâtea și atâtea întâmplări și triste și vesele..., și avea darul ca la cele triste să facă să plângi, iar la cele vesele nu știai cum să râzi mai mult. El mi-a povestit și viața încărcată de mizerii a sărmanilor proletari cu cari trăise la o laltă. Plecat de acasă nu-și putuse găsi sălaș de cât în masa proletară. Și toată vorbirea lui era plină de sentințe înțelepte, de vigoare, de acea tărie de stâncă pe care o capătă omul pățit și trecut prin multe.

Iubesc foarte mult omul acesta cu fața bronzată și cu sufletul călit.

* * *

Părintele s'a desghetat și acum începe să dea porunci.

— Ia chiamă dascălu încoa, Vasile. Măi fine, să bem și să mâncăm, c'avem de toate. Veniși dascăle?—Bun. Scoate limbile și mușchetele din papornită și pune-le de le frige pe grătar; iar tu Vasile pune de fă mămăligă. Și să nu uit... Până să dea căldarea 'n clocot, ia bundăretele și dă târcoi vii cu el, știi tu, obicei bătrânesc—să se facă strugurii cât bundăretele.

Pune mâna fine pe-a fucie—că ești mai tânăr, și hai la pimnița din deal să scoatem vin. Ia și-ale chibrituri s'aprimem felinaru.

Pornesc după părintele cu fucia 'n mână. Afară s'a înegurat de tot. Ninge și bate vântul în față de-ți fredeluște obraji. Grăbiți s'ajungem. Scapăr de aprind felinaru, pun fucia jos și mă gătesc să deschid ușa, o ușă mare de-ale vechi. Stejaru 'ntreg l'au luat bătrânii și l'au pus acolo drept ușă. Pun umărul, mă opintesc din toate puterile mele, sghicin și înainte și 'ndărăt, până dă D-zeu de-o deschid. Uf! da strașnică ușă, părinte! Cătu-s eu de zdravăn și vartos și 'mi eși o gură de suflet.

Părintele râde cu mândrie.

— Apoi fine, cu ce-au făcut bătrânii nu te poți măsura așa ușor. Aia erau oameni încercați și oțeliți și când făceau un lucru, îl făceau cu zdrăvenie, ca să lupte și cu timpul. Nu te uiți coala ce bârne? Copacu întreg, doar ce l'au curățit de creci.

Unde se mai lucră acum, ca atunci?...

— Aolea, și tot mai avem o ușă pân' la buți.

Stai încet, c'asta-i cu meșteșug. He! he!.. Câți s'au încercat să deschidă ușa asta... și până nu le-am arătat meșteșugu bătrânesc, n'au putut s'o urnească din prispă.

Părintele ia un ciocănel, ascuns sub un grunț de piatră, scoate un dop mare din bărnă, vără ciocănelu, și ncepe să-l sucească și la dreapta și la stânga.

— Ei, acu împinge.

Pusei umăru și ușa sări numai de cât—era cât pe aci să cad înainte. Un aer cu o duhoare acra-stătuă mă izbi în față. Pătrunserăm cu felinaru înăuntru și un frig năvalnic ne apucă de la picioare n sus. În acoperișu de blăni, șubred de ani, duce vântul cu mânie, țipând ascuțit și jalnic prin crăpături, un cântec care ți învoacă singurătatea.

— Ia să vedem, zice părintele, putem face ceva aicea? Uite colea un butoi cu pelin. Apropie felinaru de cep, și dă ulcica aia încoa să slobod nițel.

Scoate părintele cepu și s'aține cu ulcica, dar de geaba, par'că n'ar fi nimic în butoi.

— He, he, tot pe aici urmă toiagul lui Moisi de n'o putea să scoată ceva. A înghețat fine, bată-l nenorocu de năcaz, e făcut tiutiu. Ger mare, ce te gândești. Ptiu, și aveam poftă de pelin.—Dar las' că nu-i nimic.

Vino să cercăm la butea asta. Aici dac'o fi înghețat numai apa și-a rămas sufletu...

Lovește cepu cu maiu, îl zgâcină încetinel, și-apropie ulcica, de-abia se prelinge; par'c'ar fi un isvoraș ce se strecoară din stâncă. În cuprinsul pimnței s'aude picurul vinului, iar vântul joacă n loc o blăniță din acoperiș.

O clipă mă strâmbai cu gândul la vremurile de belșug de odinioară, când umpleau bătrânii Broscăreni chimirul numai cu gălbiori frumoși, bani luați de pe urma vinului.

— Ia ține fine, ce te gândești. Na și trage-i odată, să vezi cum te deșgheți. Părintele și dedese ulcica peste cap, și acum își trăgea mustățile.

Luai și eu ulcica, ulcică așa poroasă, și-o apropiiai de buze. La început simții gădilitura spumei, care nu perise; mai săltai ulcica de fund și simțiam cum se ușurează încetu cu încetu. Era o tărie de vin și din tăria lui mă făcui și eu mai nu știu cum.

— Ei, cum samănă fine cu nașu!... Bravo! fine! Dă-o încoa să mai slobod, și părintele mai slobozi nu știu câte. Băurăm pe rând, pân' ce ne apucă o căldură ușoară așa pe la spate n sus. Ce-o fi simțit părintele nu știu, dar era mulțumit. De mult nu bense din butoi înghețat.

— Ia să trecem acum la butia asta de lângă bădan. Aci am vin de când a început să rodească via asta a mea. Apoi fă soteala, de doui-spre-zece ani de zile, nu e vorbă am mai pus eu așa, câte un hărdău, două, din rodurile ale bune...

Părintele slobozi cepul și vinul țâșni cu putere n ulcica, care se umplu într-o clipă, vărsând spume lăptoase pe de margini; prinse cepu la loc, se ridică în sus și duse ulcica la gură. Il sorbi fără răsuflut, dând capul pe spate.

— Alah! să-i fie, grăi părintele după ultima înghițitură. Se-aplecă și umplu ulceaua din nou.

— Tine tine, că din asta o să luăm și-n fucie atât cât om bea astă seară, că vezi d-ta, dacă aș scoate eu acuș tot vinu care-i înghețat, atunci mi-am bătut joc de el. Ce s'o deșgheța pe urmă, aia îi apă goală.

Golii și eu ulceaua și ce mai vin, -D-zeule! — Imi venia par'că să înghit și limba după el. Era un vin, după spusa părintelui, de doui spre-zece ani, care stătuse acolo neclintit și a cărui putere și bunătate fusese mărită la rodurile bune. — Se făcuse gros fărămat, acru—innăbușit și abia se trăgea pe înghițitoare, lăsând în gură o aromă ispititoare, care după ce-ai băut o ulcea, de ndemna la alta.

Părintele roșise ca racu, eu, cu toată urgia de afară, mă simțiam ca n bae.

Puserăm și-n fucie din vinu din urmă, și pân să facă nu știu ce părintele, iute luai postavă de la scursoare și sorbii vinu din ea, care mi se păru mai bun ca toate.

Traserăm ușile bine și pornirăm în vale, părintele cu felinaru, eu cu fucia înbrațe.

— Aoleo, zise părintele ca trăsnet, și uitarăm să luăm și vinu din postavă—îngheață acolo bunătate de vin.

— Las că nu-i nimic, doar nu era atâta, întâmpinai eu, care nu-l uitasem.

Vântul izbea vijelios în noi, svârlindu-ne puzderia de zăpadă-n față. Din vale, din luncă, ne veni un chiot de om, însoțit de lătrături de goană.

— Aia sunt ungurenii, săracii.... Pe semne ca venit vr'un lup la oi.

— Cum ar putea să stea ei acolo, nășicule, pe prăpădu asta de vreme?

— Ei, oameni învățați cu asprimile Iernei; doar nu ernează ei acuș întâi, aci în luncă.

În sfârșit ne văzurăm iar la căldură. — Mămăliga răsturnată pe o mescioară de brad, umplea odae cu nouri de aburi.

Pe grătar la ușa sobii, limbile și mușchetele sfârâiau de zor.

Aburii și mirosul, căldura și furia pântecoasă te umpleau de veselie și te făceau să cânti.—Ia să ședem băeți, ne îndemnă părintele. Făcurăm toți roată în jurul mesii. Nea Vasile despica mămăliga-n cocoloși, dascălu curăți limbile de cenușă și le puse pe-o farfurie de lemn, iar părintele turnă vin din fucie într-o ploscă și într-o stică.

— Pe trai băeți, îndemnă părintele, după ce bine-cuvântă ospățul... și toți se arătară cu curaj.

Părintele pune vin în ulcea și ne dă să bem. Sf-Sa se îndeletnicește cu plosca, o ploscă strânsă n curele și pe care-o ține pe genunchi răsfațată.

Nea Vasile după ce se șterge pe mustăți, duce ulceaua până aproape de gură și începe să norocească:

— Apoi, bine-ați venit, și D-zeu să ne fie de ajutor la toți. Pă-

rintele să-și vadă copii puși bine, dascălu să se însoare cu noroc și să ncherbe și el o gospodărie, domnu Mitiță s'ajungă om mare, iar via să dea rod bun, ca să mai norocim și la anu.

După fie-care norocire, noi strigam: Să te audă Dumnezeu.

Și-apoi ulceaua trecu din mână 'n mână fără răgaz.

Limbile se daseră gata. Incepurăm bundăretele și-i îndemnam de tot—mai cu ulceaua, mai cu vorba... Chefu se prinsese, ba părintele începu că cânte și să plesnească din degete.

— Ia zi-i măi „Hai lelițo-n deal la vie.“

Ca să-i fac pe voe, mă ridicai-n sus și ncepui să zic sdravăn. Aveam un glas—de mă miram și eu.

Lui nea Vasile-i râdeau ochii de bucurie. Dascălu începu și el să cânte și părintele de drag că mai prinse un tovaroș de cântare, începu să joace singur în juru mesii, tropăind în loc și strigând: iote, iote, iote, na!

Atunci Vasile scoase flueru de la brâu, se propti cu spatele de ușoru ușii și ncepui să-i zică de joc.

Intr'un avânt de fericire mă prinsei și eu, se prinse și dascălu, și începurăm să-i durăm o sârbă, după fluerul lui nea Vasile.

Părintele o ducea înainte și striga din când în când: „Foaie verde foi de soc, țineți sârba tot pe loc; frunză verde foi de linte, dați drumu sârbi înainte.“—Și jucărăm și chiurărăm, o mai schimbărăm pe-obătnută, pe-un brâu—pân ce obosiți spărsărăm jocu. Mi se părea că-n mine se răscolise toată puterea mea de viață și toți erau a-prinși și însuflețiți.

Ne traserăm la o parte, ca să mai răsufilăm. Înădușisem ca 'n timp de vară și până una alta, nea Vasile începu de-o doină, a cărei trăgănare duioasă ne liniștea sufletele exaltate de beție și făcea să tremure nu știu ce coardă a inimii.

Bietul nea Vasile... găsisese prilejul să-și verse tot focul durerii lui—căci viers de foc era versul fluerului lui.

Și el fusese odată, întâi, de casă părintească, petrecuse și el cu ai lui, avusese și el cine să-l mângâie, și să-l alinte.... și acum a un desmoștenit, un pribeag... căzut pe mâini străine... Iși cânta durerea de care moare. O clipă toți fuserăm prinși de gânduri.

— Da ce-i Vasile de cântă așa cu foc?

— Câte odată Sf-Ta.

Era-n tăria nopții și viscoalea de ziceai Dumnezeuule, când am pornit în spre sat. Noroc, că nu ne-a eșit vre-o fiară-n cale.

Caii sburau ca niște lei. Trăgeau și ei la scuteală.

Ne-am apropiat de sat—Lumini răzlete ne îmbiau cu iubire, făcându-ne să ne gândim la un pat moale, la un somn ușor și plin de vise frumoase.

Dem. Gh. Tomescu.



Lupta de la Rahova *)

Stăpâni fiind Românii pe forturile multe,
Plecară cântul morții la Rahova s'asculte;
Trecură peste Isker, prin valea lui frumoasă,
Cu dor nebun de luptă, de-o moarte glorioasă.
Sunt Dorobanți de frunte, vestiți în vitejie,
Călcând pe drumuri rele, cu multă bărbăție.
Se duc să libereze de la Danubiu maluri,
Și 'n loc de cântul jalei, să cânte—a sale lui valuri:
Curcânii ce muriră eroi ca să înfrunte
Mii focuri, baionete, purtând o stemă în frunte
De glorie străbună; tari Vânători, de stâncă,
Și Dorobanții cari se duc să lupte încă.
Vor Dunărea să fie de-acum a României,
Întâmpinând în cale puterea vijeliei
Ce stinge urma vieții pe unde—aduce moarte
In focuri de obuze, de gloanțe, 'n piepturi, sparte.
Senini înaintează, la inimă și frunte,
Șoimani ce 'neclintire stau veșnic ca un munte.
Ogostu-l trec,—și-acilea, ostași ca să păzească,
Pe podu-i, să nu treacă armata cea Turcească,
Pun ici și colo; restul pe câmp înaintează
La Rahova. Cetatea începe să se vază.
Tiraliori de Muscel se 'ndreaptă spre redute
Sub ploaia de obuze, sub focul lor cel iute.
Din ei cad pradă morții și jertfă vitejiei,
Din sânge să revarsă lumina României.
Sub nori de fum, în zgomot de focuri nesfârșite,
S'aud urale 'ntruna, și inime rănite.
In rândul lor de moarte ucis *Giurescu* pică,
Lipsiți de șef, ostașii retragerea ridică.
Și stau în nerăbdare, nu pot să rabde 'nvinsă
Întăia bătălie, cu focuri doar respinsă.
Se 'ntorc din nou la luptă și furia-i mai mare:
Cad mulți loviți în piepturi, și 'n cap cu răzbumare
Sdrobiți; dar vitejia pe Turci îi înspăimântă;
Când eroizmu-i mare, și lupta 'i mai avântă,
Dușmanul prinde teamă și gata 'i de plecare.
In rânduri cade *Iene* rănit, și jalea 'i mare.
Cu-o furie nebună, Românii în mânie
Cuprind destule șanturi, și mor cu bărbăție.
De cei căzuți câmpia cât îi de 'ntinsă-i plină,
Speranța unei glorii, durerea lor alină.
A doua zi, a treia, de teamă toți lăsară
Reduta 'n părăsire și spre *Ogost* plecară.

*) Fragment din poemul istoric „După patru zeci de ani“,

Trec Dunărea armate de la Bechet, și 'n pază
 Iau Rahova,—așteptată de mult în mâini să cază,
 Provizii și muniții, bagaje iau, de toate,
 Din ce lăsară Turcii, să fugă din cetate.
 O luptă se încinse pe *Ogost* la plecare,
 Dar Turcii își găsiseră prin ei a lor scăpare,
 Și totuși prinși din rânduri se dau din ei mulțime,
 Căci traiul lor e traiul al celor ce fac crime.
 S'adună de pe câmpuri cadavrele picate,
 Și-aci, ca și la Plevna, de Turci sunt profanate.

Se 'nalță 'n cer o rugă, e ruga de izbândă,
 Apoi le zice Carol, cu vocea lui plâpândă:
 „Vor sta 'n anale scrise cu litere de aur
 „Și Grivița căzută, a vieților tezaur,
 „Și Rahova 'ntărită, iubita mea armată.
 „Dea Dumnezeu prin fapte viteze, neuitată
 „Bravura neînvinsă, a voastră să rămână,
 „Cu al vostru sânge numai mânia lor Păgână
 „Învinge-vom; și 'n glasuri de tunuri dăm strigare;
 „*Trăiască România de sine stătătoare*“.

Constantin S. Stoenescu.



Despre ocupațiune

(John Lubbock: *L'emploi de la Vie*)

(Urmare).

Nu vă grăbiți nici odată. Natura nu se grăbește. Cel dintâiu sfat pe care-l da un *guide* (conducător) elvețian tinerilor ascensionisti este de a merge *immer langsam*, încet și sigur, căci cu cât mergi mai ușor cu atât ajungi mai repede în vârf. Opreți-vă din când în când dar nu umblați de geaba. Marele secret al oricărui progres este de nu ne grăbi niciodată și de a nu pierde timpul. „Graba, zice un proverb oriental, este trimisul dracului; dar răbdarea deschide poarta fericirii“.

Multor oameni li se pare că, grăbindu-se câștigă timp. Aceasta e o mare greșală. Trebuie să mergi cu vioiciune, dar e mai bine să faci un lucru bine de cât să-l termini repede.

Dealtminteră ceea ce facem în mod neregulat, repede și cu grabă, trece tot așa de repede și cere o sfortare mai mare ca atunci când lucrăm încet, sigur, regulat, fără grabă și cu ordine. Graba nu vatămă lucrarea: ea strică viața.

„Lucrează fără grabă și fără încetare,“ aceasta era maxima lui Goethe. Cuvântul *încetare*, la drept vorbind, nu ne dă cu totul gândul lui. „Înaintează fără să te grăbești; nici o faptă neașteptată să nu te facă să perzi pentru totdeauna progresul spiritului tău. Gândește-te bine și învață a distinge binele: urmează-l atunci știind de ce putere dispui.

Înaintează fără grabă; anii nu pot să răscumpere o singură faptă nechibzuită. Nu te opri. Viața urmează cursul său repede. Mergi plini de îndrăzneală așteptând ca moartea să vină. Lasă în urma ta ceva mare și sublim pe care îl va învinge timpul. E măreț lucru să supraviețuești formelor peritoare cu care suntem îmbrăcați¹⁾“.

Lucrați deci din toate puterile, dar nu vă grăbiți, nu exagerați lucrurile și nu vă turburați prea mult. Sculați-vă de dimineată, dați mușchilor și creierului vostru toată odihna și tot exercițiul pe care le cer; fiți cumpătați la mâncare, dormiți în destul, nu vă năcăjiți de geaba și fiți siguri că munca nu vă face rău. Grijele și excitările, nerăbdarea și neliniștea nu vor face ca lucrul vostru să înainteze, și ar putea să vă omoare cu timpul sau cel puțin să vă aducă o boală grea. Dacă însă trăiți pașnic și liniștit, munca intelectuală și cugetarea vor fi pentru sfârșitul vostru ceea ce sunt pentru corp exercițiul și aerul liber.

Oricare ar fi datoriile și ocupațiunile voastre, îndepliniți-le cât mai bine posibil.

Ducele de Wellington obținuse victoriile sale atât prin calitățile sale de om de afaceri cât și prin talentul său de general. El se interesa cu multă atențiune de hrană și de întreținere; caii săi aveau totdeauna hrana necesară, soldații săi erau bine îmbrăcați și bine nutriți.

„Ai văzut un om harnic la lucru? El va fi în serviciul regilor²⁾“ ne spune Solomon; și sfântul Pavel ne poruncește „să nu fim leneși pentru aproapele nostru: fiți cu inima vioaie, serviți pe Domnul.

¹⁾ Goethe.

²⁾ Proverbe.

Munca aduce totdeauna răsplata sa. Columb descoperi America căutând trecerea de vest spre Indii și Goethe ne face să vedem că Saul găsi un regat căutând măgăritele tatălui său.

„Hotărâți-vă, zice Franklin, de a vă face datoria și faceți totdeauna ceea ce ați hotărât să faceți.“

Noi bănuim câte odată că geniul poate înlocui munca. Asta e o mare greșală. Oamenii cei mai bine înzestrați nu reușesc de cât prin muncă; unele din cele mai mari genii au reușit în viață mai mult prin muncă încordată de cât prin calitățile lor naturale.

Fără îndoială că unii oameni sunt cu mult mai dotați de cât alții. Dar dacă doi oameni de aceeași vârstă urmează aceeași carieră, acela care, chiar înzestrat cu cele mai strălucitoare facultăți, nu va ști să le întrebuințeze metodic, și cu bărbăție, se va vedea întrecut cu timpul de un concurent mai puțin înzestrat, dar silitor și energic. Munca fără geniu va reuși mai sigur ca geniul fără muncă. Nu există superioritate, nu există talent, nu există ajutor nici prietenie așa de puternică, care să poată înlocui lipsa de ocupație și defectele caracterului.

Grosseteste, episcop în Liucolu și mare om de Stat, avea un frate leneș care veni într-o zi să-l roage să facă din el un om de seamă. „Frate, îi răspunse episcopul, dacă carul îți e rupt îl voi drege; dacă boul tău moare, îți voi cumpăra un altul; dar nu pot să fac din tine un om însemnat: te-am găsit agricultor și mă tem că vei rămâne tot agricultor.“

Milton nu era numai un om de geniu: el era și un lucrător neobosit. Iată ceea ce ne spune el despre obiceiurile sale: „Iarna, adesea cu mult înainte ca sunetul clopotului să deștepte pe om la lucru și la rugăciune; vara de la întâiul cântec al paserilor și câteodată mai înainte, eu încep să citesc pe cei mai buni autori sau îi citesc cu voce tare pentru a-mi pregăti atențiunea sau a-mi ocupa memoria; apoi printr-o lucrare adevărată și nobile, care dă corpului sănătate și rezistență, dau spiritului o dispoziție veselă, lucidă și stabilă pentru a ajuta cauzei religiei și libertății patriei mele.“

Nu considerați nici odată munca voastră ca o datorie

neplăcută. Depinde de voi ca s'o faceți interesantă. Faceți-o cu dragă inimă; stăpâniți toate dificultățile subiectului vostru, cercetați toate cauzele care au putut schimba istoria sa și studiați-l în toate privințele; gândiți-vă la tot binele pe care îl poate aduce munca, chiar cea mai umilă; veți vedea atunci că orice datorie merită să vă atragă atențiunea. Veți ajunge să iubiți munca; și dacă o faceți cu plăcere o veți face cu ușurință. Chiar dacă v'ar părea de la început cu neputință și dacă munca v'ar părea plictisitoare, nu se poate ca să nu trageți din ea un mare folos; ca și un vânt de munte cam aspru, efortarea va fortifica caracterul vostru.

Adesea ne întrebăm, și aceasta e o chestiune foarte importantă, cât timp trebuie să dăm somnului. Aceasta o hotărăște natura. Unii oamenii simt nevoia de a dormi mult. Ar fi imprudent să micșorăm durata somnului pe care o cere natura. Timpul pe care îl petrecem dormind bine, nu e nici odată pierdut. Nimic nu reface mai bine energia nervoasă, și acei cari trăesc în orașe nu pot niciodată să și-o refacă prea mult.

Impărțeaua zilei pe care o adoptă sir Edward Coke era următoarea:

Sease ore de somn, sease ore pentru studiul dreptului;
Patru pentru a mă ruga; celelalte pentru a admira natura.

Sir W. Jones schimbă formula astfel:

Sease ore pentru drept, seapte pentru binefăcătorul somn,
Zece pentru afacerile lumii și toate pentru cer.

Seapte ore nu ar fi deajuns. Trebuie ca să dormi destul pentru a fi bine dispus sculându-te.

În zilele de tineretă orice ocupație, ce ne depărtează gândurile de la noi înșine, este o mare supărare.

„Fericirea vieții stă în a avea totdeauna ceva de făcut, ceva de iubit, ceva de sperat!“ Adesea, la drept vorbind noi întrebuințăm orele libere la tot felul de temeri zadarnice și griji nefolositoare.

Vei găsi în ocupație și gândire
Pacea pe care tristețea nu o cunoaște niciodată. (Stirling).

„Orice țară, zice batrânul Lily, este o patrie pentru înțelept, și fiecare locuință un palat pentru spiritul liniștit.“

Lucrați, cu toate acestea, cu ajutorul Naturii și nu contra ei. Nu încerca să mergi pe apă în sus, dacă nu ești

silit, ceeace se întâmplă câteodată. Și în acest caz, mergi energic; dar de obicei Natura ne vine în ajutor dacă nu i ne împotrivim. „Căci, ca și un lucru moral, acela care desprețuește o lege a naturii le desprețuește pe toate. Atunci universul întreg se revoltă în contra lui, și natura se armează cu toate puterile sale nenumărate și nevăzute, pentru a se răsbuna asupra lui și asupra urmașilor lui, fără ca el să poată prevedea în ce moment și în ce mod. Acela care din contră se supune la toate legile naturii din toată inima și din toate puterile sale, va vedea că totul colaborează în favoarea sa. El va fi în pace cu universul fizic. Soarele d'asupra capului său și praful sub picioarele sale îi vor veni în ajutor: pentru că el urmează voia Aceluia care face soarele și praful și toate lucrurile, și care le-a impus o lege pe care nimeni nu o poate călca. 1)“

trad. de Stoic.



Lângă raclă

*Inconjurat de flori și de lumină,
Atât de blând dormi tu, o, dulce tată!..
Și sufletu-ți trudit nu mai suspină,
Cuprins de suferință, ca altă dată.*

*Te odihnești; durerile-ți s'alină
Și nu mai vezi inversunată ceată
A-celor cari urei doar se 'nchină,
Nici marea vieții, veșnic înspumată.*

*În lumea unde-acuma vei strabate
Nu-s frământări și patime deșarte,
Amărăciuni și doruri de răpire.
Pământul rece-al groapi 'ntunecate,
De tot ce-i rău, mereu el te desparte,
Cu sfânta, marea lui oblăduire.*

C. Vasilescu



1) Kingsley.

FLUTURII

În văzduh i-atâta soare!..
Și prin pomi e ciripit.
Dintre ramuri rândunele
Se desprind în sbor pripit.

Și din zbor pribeag atâția
Fluturii alergând prin soare
Să opresc voioși prin tei
Plini de cântec și de floare.

Sub umbrarul din potecă,
O fecioară s'a oprit,
Dornica-mi privirea eată
Gestu-i blând și liniștit

Tresărind atâtea ramuri
Flori de tei în poală-i scutur
Ea surăde... și de sinu-i
Ușurel s'a prins un flutur

Miros sfânt i-aprind obraji,
Pintre cute săni-i cresc...
Ah! de ce nu sunt un flutur
Ca pe dânsii să m'opresc!

Ași simți că mă 'nfioară,
Legănându-mă ușor;
Iară ea ar pune mâna
Ca să vază dacă sbor.

C. Făgețel.



CRONICA

În acest loc vom căuta să punem în curent pe cetitorii noștri cu revistele și cu aparițiunile nouă literare, care socotim că convin scopului și rostului ce ni l-am propus.

Luceafărul revistă pentru literatură și artă apare în Buda-Pesta de două ori pe lună.

Această revistă născută din entuziazmul curat și din dorul de mai bine al unor tineri studenți, condusă de principiile unei critici sănătoase și înfățișându-se întotdeauna bine îngrijită, a izbutit să cucerească un loc de frunte printre revistele cari prezintă mișcarea noastră literară.

Luceafărul ne-a dat nouă tutulora doi scriitori noi, de-o nețăgăduită valoare. Unul e poetul Octavian Goga, ale carui strune înviforate cântă jalea și durerea înstrăinatului Ardeal, precum și nădejdea de mai bine, ce crește mereu în suferințele noastre; altul e nuvelistul de curând eșit I. Agârbiceanu, un preot din Ardeal, — care în volumul său „De la țară“ ne dă nuvele și schițe de-o nesfârșită duioșie și de-o înaltă valoare morală, toate scrise în cea mai răpitoare limbă românească.

Acum de curând am primit N-rul 23—24 din această revistă, cu o execuție tehnică ireproșabilă. Pe copertă e pictat un prea semnificativ tablou simbolic de către pictorul-student Simionescu din

München, iar în sânul revistei aflăm două minunate reproduceri de Madone, una după Murillo, alta după Raffaello di Giovanni. D-l I. Agârbiceanu ne dă nuvela *Dascălul Vintilă*, în care e zugrăvit frumos și înălțător rolul sfânt de apostoli călăuzitori ai dascălilor în viața generațiunii ce să ridică acum de la sate, precum și situația sufletească a unui dascăl bătrân, zăbăvit în timpurile astea nouă, în care totul a început să se păcătoșiască. Semnalăm de asemenea duioasele poezii ale Mariei Cunțan și ale Mariei Popovici, precum și una plină de avânt „*Secerișuri*“ a D-lui A. Toma, traducătorul Carmen-Sylvei.

Mai descoperim cu bucurie o frumoasă descriere *Ada Kaleh* de G. C. Ionescu, caracterizată prin curata-i și puternica-i limbă românească și prin acel nesecat spirit de observație ca și în scrierea sa „*Note de drum*“.

*

Făt-Frumos revistă literară ce apare de două ori pe lună în Bârlad Anul II No. 7.

D-nul A. C. Cuza continuă cu desfășurarea studiului domniei sale *Naționalitatea în Artă*, executat cu cel mai dezăvârșit raționament logic și matematic. Studiul acesta din *Făt-Frumos* îmbibat cu articolele D-lui Iorga din Sămănătorul *Impotriva cleveților*, e menit să arate și celor mai nedumeriți și mai neîncredători, care este calea cea mai nimerită ce trebuie să apucăm când e vorba de artă și literatura noastră. D-nul I. Boteni în admirabila schiță *Horă* ne fură și ne duce cu el în sănătatea lumii de la țară. Scrierile sale sunt innuri închinare acestei vieții, pe care l'a departat de oraș.

*

Viața Liferară. Anul I No. 1. Iată o nouă revistă, ce vrea să înceapă o eră nouă în literatura noastră, prin faptul că deschide coloanele sale tuturilor scriitorilor de talent, nesupunându-i la nici-un program, la rici-o constrângere.

Este oare cum o revistă împăciuitoare în mijlocul atâtor certuri de direcție în literatură și vorbind despre ea d-l C. Mille, în *Adevărul* de 30 Decembre 1905, zice, că va fi o *revistă care să strângă în juru-i toate talentele tinere românești, fără de-a alcătui o bisericuță, cum sunt mai toate, puținele câte sunt, reviste literare, și mai departe, că talentul nu trebuie să aibă școală.*

E minunată ideea; afirmăm însă, că o asemenea revistă, care să poată determina un curent sănătos și nepăgubitor neamului, fără să fie nevoie de un program călăuzitor, nu putea să apară, înainte ca cea mai mare parte din scriitori ei, să nu se fi închinat la bisericuță și să nu-și fi oțelit aripile în școala la care face aluzie d-l Mille.

De-altfel noi salutăm cu drag apariția *Vieții Literare*, nu mai dacă rolul ei va fi meru, de-a înmănunchia la un loc toate talentele noastre literare și de a înfățișa în toată întregimea ei mișcarea noastră literară. Aceasta e o nevoie simțită de toți.

Dem. Gh. T.



S'a pus sub tipar

și va apare în luna Ianuarie, 1906 :

După patru-zeci de ani

(Domnia M. S. Regelui Carol, 1866—1906)

Poem istoric în versuri

de

Constantin S. Stoenescu

Librăria—Tipografia—Legătoria
FANE CONSTANTINESCU
CRAIOVA.

ANUL 1. — No. 7-8

Iunie-Iulie 1906.

RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA

Strada Știrbei Vodă
CRAIOVA.

Sub direcția unui comitet

ABONAMENT:

Pe un an . . 3 Lei
Numărul 20 Bani.

TINERETUL de AZI și VIAȚA CULTURALĂ a CRAIOVEI

Mișcarea de cultură ce se răspândește de câți-va ani încoace, pornind din înțelegerea nevoilor *noastre* sufletești, câștigă zi de zi teren în cuprinsul vieții românești, în ciuda doctrinelor clădite pe vechi dogme de școală și trâmbitate cu sgomot de alarmă de unii «aristocrați» în literatură. În mai toate părțile neamului s'a înțeles rostul temeinic al acestei mișcări, și scriitorii de azi ne-au dat literatura aceia specific românească, gustată și prețuită de marele public cetitor, care nu vrea să se supună la formulele seci ale esteticianilor și criticilor de gust... subțire.

Tineretul privește în deosebi cu multă simpatie această orientare cuminte a vieții noastre sufletești. El urmărește manifestările școalei nouă cu mult interes.

Incălziți de lectura frunțașilor acestei școli, înflăcărați de ideia ce luminează aurora unei renașteri a vieții românești, în sensul strângerii legăturilor de suflet ale neamului de pretutindeni, câțiva tineri au întreprins a tipări în Craiova această revistă — *Ramuri* — răspânditoare a acelorași principii de cultură.

Față de numărul atâtor reviste ce ies în cele două centre culturale ale țării, cele care apar prin orașele de provincie s'ar părea de prisos.

Cu toate acestea, ori câte reviste bune am avea, tot nu s'ar putea spune că sunt prea multe. Iar în Craiova mai mult de cât ori unde o asemenea revistă nu poate fi de prisos.

Orașul acesta care se socotește între cele d'întâi orașe mari ale țării, centrul atâtor izvoare de bogăție de peste Olt

și punctul de căpetenie ce trebuie să unească și să îndrumeze în bună armonie frățescă silințele de creștere a vieții pe toate terenurile, în Oltenia robită azi zădarnicelor lupte de partid, nu dă nici pe departe ceia ce se așteaptă de la dânsul pe tărâmul culturii naționale.

E destul să însemnăm că aici, unde sunt atâtea instituții de cultură și atâția intelectuali, nu s'a putut închiega până azi —și încercările n'au lipsit—o bună publicație hotărâtă care să răspundă nevoilor sufletului celor cu știință de carte.

«Solidaritatea» corpului didactic, care trăește încă palide zile de anemie, n-a putut avea nici o înrăurire asupra publicului, de care rămâne cu totul izolată prin cuprinsul și scopurile ei.

Serviciile ce va fi adus «societății» numele căreia îl poartă, sînt de altă natură de cât acelea ce trebuie să se ceară pentru ideile vieții sufletești a românilor de azi.

«Craiovița» care pare a fi răposat—iertate fie-i păcatele!—n-a răspuns nici unui fel de scop binecuvântat, și trecerea ei în lumea uitării de veci e bine-meritată.

Încercările ce s'au făcut uneori de alții ce căutau *nirvana* în paginile unei foi acoperite de scrisul lor, s'au stins și ele la indiferența unui public ingrât, care n-avea ce găsi în *nirvana* lumilor de poezie.

Rămân revistele din capitală.

Ele n'au mulți cetitori. Cele mai populare dintr'ânsele nu pătrund în stratele societății de aici. Cum am constatat-o cu alt prilej, pătura celor ce se îndeletnicesc prin chiar profesia lor cu lucrurile spiritului, se interesează singură mai de aproape de viața intelectuală.

Incolo, masa cea mare a bunilor gospodari ai Craiovei își hrănesc biet sufletul lor nevinovat cu otrava zilnică a presei de toate colorile.

Pe lângă ziarele din capitală, ies aici o puzderie de foi de partid, de fițiici fără partid, de sarbede «Monitoare» și «Curieri» care se cetesc cu marele interes al lucrurilor ce privesc mai de aproape, fără nici o atenție la grosolăniile, înșinuările și ticăloșiile ce cuprind.

Aceste nesărate foi de speculă și de conrupție — printre care unele sunt modele de stil patologic și de aberație mentală—formează zilnic sufletul atâtor mici funcționari, atâtor negustori și industriași de treabă, atâtor rentieri ce-n lipsă de ocupație le cetesc tot așa de regulat cum trebuie să mănânce.

Să mai pomenim de acele sălbatice nerozii puse în rime nerușinate care, ni s'a spus, au avut un număr de cetitori de invidiat —și aceasta, fiind-că d. Procuror care fusese invitat a interveni pentru morala publică, n'a găsit cu cale a-și face datoria?

Toate acestea sînt îngrijitoare simptome ale mentalității concetățenilor noștri.

Iată de ce ziceam că o bună revistă pe înțelesul tuturor în Craiova are încă rolul ei de împlinit, pe lângă atâtea care vin din celelalte părți.

Tineretul de azi, crescut în atmosfera de prefacere a vieții noastre și sub înrăurirea directă a ideilor nouă ce o însoțesc, are menirea frumoasă de a contribui la pregătirea vieții de mîne.

Datoria voastră deci, tineri inimoși cari conduceți *Ramuri*, este de a strînge în juru-vă colaboratori prețioși, de a cere sprijinul scriitorilor buni ai generației de azi și de a grăbi astfel, prin munca voastră, ridicarea mulțimei ce întârzie de a apuca pe calea cea nouă.

Lucrați cu inimă și cu pricepere și căutați a înlocui prin scrisul bine făcător și rodnic al inimilor alese, acea omoritoare hrană ce pune în suflete nepregătite ticăloșia foilor de câștig și a cărților netrebnice.

Acesta e sfatul ce vă poate da un bine voitor pe care l-ați întreat.

N. Bănescu,

L U M I N A

În sufletul meu arde o flacără curată
Pe care vîntul vremii nu poate s'o atingă,
Iar vîforul de patimi de-a străbătut vreodată
În casa amintirii—n'a izbutit s'o stingă

Chiar cînd apune 'n minte și 'n gînd se face seară
În sufletul meu pașnic e tot lumină dragă
Așa cum e 'n biserici cînd ard făclii de ceară
Și e primit cuvîntul acelor ce se roagă....

Corneliu Moldovan

R U G A

In chinuri grele mă frământ...
 Tu, Doamne, ești așa de drept!..
 Tu știi că mila ți-o aștept,
 De-atîta timp, o Doamne sfînt!..

Vezi, de durere sînt pătruns:
 Simt trupul greu și istovit
 Și chipu-mi trist s'a ofilit,
 De-un chin sălbatic și ascuns.

Tu, Doamne, ești așa de drept!..
 Și știi c'am suferit mereu:
 Alină, Doamne, chinul meu:
 Și smulge-mi inima din piept!..

I. M. Marinescu

LA ISVORUL TĂMĂDUIRII

Cînd era Paștele mai în vară, găseam iarbă verde prin livezi, venind acasă pentru cele două săptămîni de vacanță. Cînd coboram în valea Bradului luam cîte o frunză de fag între degete și încercînd să îlier pe marginea ei moale, mă plecam sub anini să culeg floarea Paștii, care ridica frunza cea veștedă ici-colea. Porneam pe poteca svîntată și la »Domnul Gheorghe« treceam peste gîrla care curgea turbure în albia ei plină de nomol.

Vremea era caldă, de Florii se sfințeau la biserică smicele înfrunzite de salcie, iar Paștele venea cu lumina Învierii, și trei zile nu se mai isprăvea lumea după uliță și nu mai conteneau lăutarii la han.

Dulapurile se învîrteau de zor, flăcăii chiuiiau legănîndu-se pe sus, tetelor li se făcea răcoare în inimă, cînd tureau peste cumpănă și deodată glasul tunător al lui Bînzoiu stăpînea peste larma mulțimei »Ho... ho... Plata băeți!

Fetele scoteau din sîn ouă încondeiate, plăteau și iar se mai învîrtea o toană dulapul, pînă ce venea rîndul altora să fie ridicați în cumpănă, să vadă departe pe lunca rîului și să privească de sus, cum se rotește în curtea hanului hora.

Mercuri, în săptămîna luminată, iar nu se lucra. Dar așa cam de clacă, de la prînz încolo, lua cîte unul sapa și-l vedeai, albind pămîntul negru, cum se îndoia de mijloc luptîndu-se cu gliile întelenite.

Joi umbla popa cu crucea, cîntînd la toate casele »Ristos a înviat«... și stropind părății cu apă sfințită; iar Vineri era ziua de dus la Nămăești, la mănăstire, unde se făcea slujbă mare pentru »Isvorul Tămăduirii«.

Lumea, care nu prea suferea de betesuguri și vătămături n'avea de ce să-și iea osteneala pînă la mănăstirea de maici. Dar în fie care an pleca de la noi neica popa la »Isvor«, fiind-că avea fata măritată la Nămăești.

Și cînd ne-am ridicat și noi așa mai flăcăiandri, de împodobeam ulița cu șepcile și cu mersul drept în uniformă croită pe talie, la un Paști, cînd veniserăm voioși ca totdeauna în vacanță și dupe ce petrecuserăm ale trei zile de joc și de refenea, neica popa ne-a luat cu sfinția lui, să vedem mănăstirea cioplită în stîncă de piatră.

Din sat am plecat călări cu toții pe șei cu plocăjioare și din poarta muscelului am pornit în buestru așezat pe câmpul înverzit de suflarea caldă a primăverii.

În preajma soseliî pășteau grabnic turme de oi în pozneală, berbecii băteau stăruitor din clopotele mari și mielusei plăpînzii, cu blana unsă și lucitoare, se sbegiau pe o costișă, repezîndu-se să sară unul după altul și încercînd să rupă iarba fragedă cu botșorul lor de lapte.

Depart pe un deal se zărea împrejmuire de strungă și surla ciobanilor ridica învelișul de ogrinji, ca un minaret de chemare pentru turma rătăcită în cîmpie.

Trecem pe lîngă casa Baștii, a omului aceuia bogat care nu se sfiește să îmbrace sarica și să doarmă lîngă oile lui, pe care le urcă la munte, cînd primăvara poate să topească și dupe acolo zăpada, cam după sfîntul Cheorghe.

Suslănești, cătunul după Argeșul nostru, trece repede și drumul acum merge alături cu apa, cotește cu ea locurile grele, urcă șerpuiind pe dealuri și ne arată la capătul lui, după o curmătură de deal, fierul alb de la turlele bisericilor din Nămăești.

Soseaua se încrucișează cu cea cari duce la Rucăr și la răspîntii, lîngă parii pentru sârma telefonului, așteaptă grămezi

mari din piatra de var, cu care se pardosește drumul pe Matiaș, pe unde durue roatele trăsuri, ca la mersul greu al tunului.

Ulița satului Nămăești se deschide dreaptă printre rînduri de case mari albe și poți vedea pînă în marginea cealaltă, cum mișună și se amestecă ștergarele albe după capul nevestelor cu pălăriile țuțuenești și căciulele gospodarilor. Unde erea mai de mult suprefectura, acum strejuesc jandarmi cu chivere metalice pe cap și cu fireturi albe la tunică. Nu se mai aude, tunînd poruncitor, glasul înțăglat al suprefectului ras la mustăți și el s'a dus cu legiuirile cele vechi în puterea cărora tăia și spânzura prin sate.

Când pleca el prin plasă în inspecție, noi auziam de departe sunând clopotele mari la gâtul cailor și deodată sbura pe drum trăsura cu «d-nu suprefect» iar vizitiul, strîngînd hățurile și fluturînd în vînt panglicile tricolore de la pălărie, rotea pe d'asupra biciul cel lung și oprea la cîrciumă, unde urma să se facă grozava inspecție la un pahar cu vin.

Acum grajdurile sunt goale și suprefectura a rămas o biată casă, unde nu se mai aude nici porunci ștrașnice și nici nu mai răsună larma chefurilor, cari se prelungiau zile de-a rîndul.

Cu caii ne-am oprit la casa Filoftii, fata lui neica popa. Am găsit-o veselă și ne-a ieșit înaintea și ne-a primit ca pe oamarii din satul ei și ca pe flăcăii cu care jucase, pînă s'a măritat. Purta acum fotă mai largă și un bariș înflorat îi acoperea părul mătăsos, pe care îl vedeam în fie-care Duminecă la han, cât de frumos era împletit în două coade lungi pe spate.

Ne-a întrebat de surate, de lumea din uliță, de mușcelul nostru, de hora de la han și de ceia ce-i mai era drag de pe la noi. Eu stam așa nemișcat pe scaun, urmăream ridicarea și coborîrea sprîncenelor ei, mă îmbăta parcă farmecul vorbelor spuse domol și așezat și mă gîndeam ce rău e, să-și mărite părinții fetele între streini.

La mănăstire am urcat pe o ulicioară printre livezile de pruni, în cari se vedeau pe alocurea sfioase flori albe împodobind crăcile din spre răsărit.

Slujba începuse din noapte și când am sosit noi mica încă pere tăiată în piatră gema de lumea, care venise de departe și intra pe rînd să aprindă câte-o lumânare și să se închine la icoana cea făcătoare de minuni a Maici Domnului. Aci se opreau sfioase, umilite și se rugau fetele să le dea D-zeu noroc și să li se împlinească gîndul.

Prin străni se sprijineau bolnavii, stau cu lumînări aprinse în mîini și se lungeau câte cîinci-sease pe piatra umedă, când eșia preotul cu sîntele daruri.

Călugărițele înălțau cîntări de slavă către D-zeul milei și al tămăduirii și, în cîntarea lor prelungă, când ridicau ochii către bolta de piatră, parcă își plîngeau amarul tinereții, petrecute fără vorbe tainice, fără tresăriri de dor, în liniștea neagră a chiliilor de al căror zid se isbea frîngându-se văpaia arzătoare a patimilor din lume.

Apoi de niște trepte de lemn, preoții în odăjdii coboară cădelnițind la isvorul mai dinjos. Aci se face altă slujbă, lumea primește pe fața botezul apei sfințite și preoții cîntînd agale, îmoae mănunchele de busuioc în căldăruși și stropesc mulțimea care se închină grabnic la atingerea picăturilor reci. Cei evlavioși duce și acasă apă de la isvorul tămăduirii și o păstrează în sticle la icoană sub fire de busuioc, ca și pe cea de la Bobotează.

Pe subt amiaz, prin grădinile cu pruni, în fața hanului, pe malul riului se întind mese și lumea gătită de sărbătoare se ospătează și ascultă lăutarii, car cîntă la hori.

Cînd și cînd se ridică pratul alb de pe sosea și se deslușește șir de trăsuri, cari poartă pe orășeni la plimbare. Cîmpulungenii vin spre seară, vizitează mănăstirea, sunt chemați la o dulceață de maica Domnica și apoi merg încet pe drum pînă la trăsură. Aci stau în picioare, rotesc o clipă ochii peste lumea care petrece la mese și la joc și pornesc la casele lor, dînd drumul cailor pe drum devale.

Și acum abia aștept vacanța, să mai văd iar locurile dragi ale copilării mele, să încalic murgul, să-i mîngâi coama bogată să mă legăn pe șea în bustrul așezat și să mai văd iar *Nă-măeștii* cu isvorul tămăduitor de rele.

I. Boteni.

C H E M A R E

*Eu, inima 'mi cum bate, simt
Viteazul piept că 'mi farmă:
Un dor aprins mă cearcă greu,
Tovarăși dragi de armă!*

*Ca leul rob în cușca lui,
Cum cată prin zăbrele,
Așa în preajma mea eu cat—
Și patimi văd... și rele!*

*De ce nu-i tunet glasul meu
Auzul să vă sfarme...
De ce eu trăznete nu pot
Să vă 'mpărțesc drept arme!*

*Colo în trei albastre zări
Ne plîng amarnic frații:
La Tisa, Nistru și la Pînd
Iomoară împărații!*

*Acolo nu-i ca pe la noi
Ci juguri va să poarte
Și luptă 'nversunată duc
Pe viață și pe moarte.*

*Dar, și la noi voi nu vedeți
Că 'n prag ne crește spinul?...
Voi nu vedeți, Siretul tot
La cutropit străinul!*

*Se 'ntinde hidra tot mai mult
Ce vremii viitoare
Primejdia..... noi o hrănim
Cu sînge și sudoare!*

*Sări, Tudore, din groapa ta,
Că greu îți fu și somnul,...
Ne du 'n Moldova ca-i stăpîn
Străinul... bată-l Domnul!*

*Te 'nalță! Voevozii toți
Și-or rădica arcașii...
S'o năpusti ca'n Războeni
Ștefan cu călărașii!*

*Viteazul! El de-ar ști că azi
Te instrăinat pămîntul,
O, ne-ar ruga să-i innălțăm
Ca muntele mormîntul!*

*... Aș vrea s'aud, s'auzi și Tu,
Slăvitule Stăpîne,
La noi sunînd măreț din nou
«Deșteaptă-te Romîne»!*

*Și glasuri 'nalte-se la cer
Ca trimbiți uriașe,
La imnul de trezire sfînt
Tresară pruncu 'n fașe.*

*De ce n'am aripi să m'avînt
În slavă vulturește,
Că spadă eu de coapsă port
Și spada-mi ruginește!*

*E dreptul nostru! să-l cătăm
Că dușmanii ni-l pradă...
De milă dreptul nu se dă—
Se capătă prin spadă!*

Sublocotenentul Vulovici.

A P U S U L

(José-Maria de Heredia)

Pe culmea 'nsângerată, sub vraja înserării,
Și-au risipit măceșii podoaba d'aurită...
Și'n depărtări, stropită cu spumă înroșită,
Se pierde 'ntinsa mare în largurile zării...

Încet, încet se lasă perdelele 'noptărei...
Zoresc plugarii veseli spre vatra-le 'ncălzită...
În cuib adorm golașii.... și-o toacă învechită
Își împreună plînsul cu zvonul crunt al mării!

Atunci ca din adâncuri pe veci întunecate
Răsar roiri pierdute de voci îndepărtate:
Se 'ntorc doinind păstorii cu flori la brîu și 'n plete !..

Curînd întreaga zare se 'nvăluie în umbră...
Iar după culme astrul murind pe bolta sumbră,
Își strînge evantaiul de raze violete!

Ștefan Braborescu

BISERICA JITIANULUI

Intr'o după amiază de Martie, în împrejurimile Craiovei.
Trăsura ne duce prin nori ușori de praf spre Balta-Verde, pe când în urmă orașul rămâne cu acoperișurile strălucind în bătaia soarelui, pe când sate și îngrămadiri de copaci se deslușesc până în zarea depărtată, pierdută în ceață. Trecem pe sub sălcii vechi, cotim pe la o margine de sat, pe lângă o fântână vopsită cu roșu. printr'o uliță strîmtă, printre multe căsuțe sărace,— și pe drum moale abia zbicit, intrăm în pustietatea unor locuri bogate odinioară.

Mănăstirea Jitianului.

Naltă, lung zidită, măreată încă în trista-i și derăpănata-i bătrânețe, cu acoperișuri sparte prin care se involburează furtunile și ploile, brăzdată de crăpături lungi, rănită pretutindeni în coaste de neînduplecata vreme, săracul lăcaș al Domnului și al vrednicilor oameni cari au fost odată și acum nu mai sunt, stă trist în singurătatea locului, la o parte de sat, lângă Balta Verde, care doarme moartă ca și trecutul acelor locuri.

Vin câți-va oameni și deschid. Se tânguesc că au un popă bătrân, ca și cum nici n'ar fi; că biserica stă să se crape, că zi de zi tot mai cu frică, cu spaimă parcă, sună clopotul în turnul descoperit. Au făcut hârtii la stăpînire, au umblat prin lumea asta nouă, pentru credință, pentru biserica lor; dar vremurile acestea sunt grele, fără credință și nimeni n'ascultă glasul celui umilit. Intrăm cu ei înlăuntru; privim ca și ei pereții afumați, crăpați, pereți de cocioabă săracă, răsfoim câte-va cărți, puține rămase din cele mari și grele ale bătrânilor, cineva citește cu glas mișcat câteva cuvinte însemnate de un cititor al altor timpuri, câteva cuvinte «scrise de mână de țaran», apoi, după ce trecem prin altarul gol și pustiu în care nici un odor n'a mai rămas, în care nu e perdea la o fereastră, în care e o înspăimîntătoare sărăcie și durere, ne oprim în răceala, în amărăciunea lăcașului pustiu. Glasurile se înalță învăluindu-se, tremură parcă de măhnirea și răceala locului; și când trecem cu toții, zidurile reci se apropie parcă, se strîng în umezeală de ghiată, ca într'un mormânt.

Rămân singur un răstimp în vechea biserică dela Balta Verde. A-✓

fară, glasurile tovarășilor au amuțit, fumul amurgitului se strecoară prin ferestrele murdare; stau singur într'o adâncă tăcere, într'o adâncă singurătate, într'o jalnică singurătate.

Și de odată, pe sus, prin turnul vechiu, spart de furtuna vremurilor, prin amurgul cernit, se strecoară o oftare duioasă de vânt. Iar se întinde tăcerea și negura amurgitului ca un zăbranic, apoi iar se strecoară pe sus durerea oftării, cu un fior prelung, abia simțit, de aramă: parcă degete nevăzute ating clopotul din turn.

Și un fior mi se scurge prin piept. Sunt singur, și răceala ruinei mă înfășoară: parcă mă împresoară sufletul bătrânului locaș, cu aspră jale a prezentului, cu sfâșietoarea durere a amintirilor trecutului.

Afară, liniște adânc împietrită; o înserare cu un zăbranic cernit. Imprejurimi goale; printre arbori goi, se întrezărește satul sărac de-a-proape, zugrăvit mohorât. fantastic pe lucirea din urmă a asfințitului. În apropiere, Balta Verde își doarme somnul ei de moarte. Nici un șopot în întinderile pustii, spre Craiova. O tristeță nevăzută fulguese din văzduhuri. Și jos pe lângă zidul umed, în iarba înverzită în primăvară, se strecoară un șarpe. ușor, nesimțit, cu luciri metalice.

Da, pe-aici au fost curți boeresti, în preajma unui lac întins, la marginea unui sat de luptători. Un drum domnesc venea până la biserica aceasta falnică. Ziduri tari încingeau lăcașul acesta vechiu. Bogăție în afară, bogăție înlăuntrul, altarul împărătește împodobit; o liniște Dumnezească în care odihnea duhul Domnului. Pe-atunci, de mult, își priponeau în ceair țărâni caii iuți, își aninau în cui flintele lungi. Și în amurg femeile treceau ca printr'o lumină de la fântână, cu coafele pe cap.

Boeri și slujitori domnești își jucau fugarii prin lumina acestor locuri. De multe ori veselia nunților umplea de larmă malurile lacului; goana cailor, pocnetele pistoalelor și veselia îmbelșugată trăgeau cercuri de lumină și bucurie locașului Duumezeesc.

Pe aici a trecut și Domnul Tudor cu mânia pandurilor lui. Aici s'a oprit, și un preot a bine-cuvântat din altar oastea răzbnătoare a țărănilor și obizduților. Pe-aici o vieată întinsă a unui trecut larg s'a desfășurat; și-acum un mare mormânt se întinde, un mormânt al bucuriilor și al durerilor trecutului, un mormânt al pustiirilor, al mâniei păgânului, al batjocurei străinilor. Pe acest mormânt odihnește tristă încă biserica veche.

O milă mare, o milă nesfârșită mă cuprinde: din trecut vine o suflare în care mai tremură încă parcă, în agonie, sufletul vechii și pustiei clădiri.

Ca un cerșetor pe moarte, la o margine de drum, plin de durere și de fiori, așa stă acum biserica aceasta a unui falnic trecut. Și ca o plângere duioasă trece iar oftarea suferinței peste urmu clopotului din turn.

Incet, pe gânduri, pornesc pe drumul umed, spre satul sărac, părăsesc și acest mare mormânt al trecutului.

Un sătean trece pe lângă mine, mă privește tăcut cu ochii în cari licărește durerea. O femeie se scoală de pe marginea șanțului și se strecoară pe poartă în ograda strâmtă, spre căsuța întunecoasă și săracă. Un tipăt dureros de copil răsbate de undeva. Nici un glas vesel, nici

un cântec, nimic. În preajma unui mormânt n'au ce căuta cântecile și luminile de bucurie.

Pe sub sălcile bătrâne, în trăsura, cu prietinii, ne apropiem de luminile Craiovei, printr'o înserare limpede și rece. În urmă, într'o păclă pătrunsă de pulberea lunii, a rămas biserica veche, săracă și pustie în întinderea câmpiei. Un vânt ușor, și-o oftare a unei mari dureri vine dintr'acolo.

Mihail Sadoveanu.

SCRISOARE...

În grădină stau și-acuma
A înflorit din nou bujorul...
Tu te ai dus, și-n urmă-ți singur
Am rămas, doar eu, cu dorul.

Am rămas, și nu-mi știu vină —
Și mi-o fi de învățătură
Să mai cred, biet, și altă dată
Ce spun fetele din gură.

...Iar acum îmi scrii și carte
C'ai de gând să te cununi!..
Ai uitat, pe semne, fată,
Jurământul din aluni!...

Fie... și ca dar de nuntă
Îți trimit înlăcrămată,
Cu șabacele-i, năframa
Ce mi-ai dat și tu odată.

C. Ș. Făgețel.

ȚETATEA POENARI

Legendă

*Cu foc se 'nvârte hora — flăcăi cu negre plete
Și zîne întrupate în drăgălașe fete
Cu ochii ca seninul, cu flori prinse în cosițe
Și cu grădini în floare cusute pe alțițe,
La sunet de lăute, frământă sub picioare*

*Pământul scump al țării, că-i zi de sărbătoare.
Sunt Paștele, și astăzi, uitându-și ori ce chin,
Cu drag se veselește un suflet de creștin.
De lucru nici că-i vorbă, e dată strămoșească
Chiar vitele de muncă la Paște să s'odihnească.
Boeri și jupânițe se prind la hora 'ntinsă
Ce crește, se 'nvârtește, mai iute, mai aprinsă,
Petrec căci voia bună, gonind al grijei nor,
Găsit-a azi sălașul în inimile lor.—*

*Dar iată, de departe, pe armăsari ce zboară
Sosesc în goana mare și hora o 'npresoară
Ostași de-ai lui Vlad Țepeș, trimiși în rea solie,
Să schimbe în durere a obștii veselie.
«Boeri, citește unul uimitului norod
«O carte cu pecetea lui Țepeș Voevod —
«Aflat-am că în taină unitu-v-ați, lucrând
«Să-mi răsturnați Domnia, să răsplătiți, vînzînd.
«Ca Juda, către dușmani, pe al vostru Domnitor
«Boeri, moartea așteaptă pe ori ce trădător.
«Dar eu vă iert de moarte și vă postesc pe dată
«Să vă urcați la munte, pe culmea arătată
«De oamenii Domniei, și acolo să 'mî durați
«O mîndră de cetate cum n'a mai fost» Plecați.
Inchee slujitorul lui Țepeș, cruntă fiară.
«Cine-o 'ncerca să fugă în țeapă o să piară!»*

*Trăsnită amute gloata, de groază, de uimire,
N'a fost, de când pământul, așa nelegitimare....
Dar pot să stea 'npotrivă când sute de sinețe
Sînt gata să doboare pe fiarele semețe?
Și așa, boeri de viță, pârâți ca vînzători.
Urgia lui Vlad Țepeș îi schimbă 'n salahori.
Ei pleacă sus, la munte, nenorocită turmă
De oamenii Domniei păziți în jur și 'nurmă.—*

*Sunt Paștele; în țară e veselie mare
Și hora se 'nvârtește că-i zi de sărbătoare.
De lucru nici că-i vorbă, e data strămoșească
Și vitele de muncă la Paște să s'odihnească.
În țară veselie, dar sus în vîrf de munte,
Boeri în floarea vieții, cu pletele cărunte,
Și mîndre jupânițe, gătiți, de sărbătoare
Coboară, urcă schele sub arșița de soare,
Și triști, cu ochi 'n lacrimi, cu suflet plin de-obidă
În sfînta zi de Paște cer «var și cărămidă».*

*Uitată, în ruine, ascunsă 'ntre stejari,
Stă azi, trist—amintire, cetatea Poenari.*

Ana Codreanu.

ȘEZĂTOAREA LITERARĂ

(din Craiova, la 21 Mai 1906.)

E Duminecă.

Soarele scaldă în lumină frumusețea parcului, pătrunde în raze subțiri prin frunzișul arborilor bătrâni, împărtășește o vrajă deosebită chioșcurilor pitorești acoperite cu stuh, turnului ce pare acuma într'adevăr o veche cetate în ruină, poleește luciul lacului, pe care plutește o lebadă albă-mîndră printre florile de nufăr. Văzduhul tremură în cântecele fanfarei militare. De ce o fi cîntînd oare astăzi numai bucăți românești? Cine le-o fi șoptit oare că parcul are niște oaspeți așa de aleși?

Iată într'adevăr o mână de tineri, ce se preumblă prin umbra aleei. Iată pe poetul Marinescu, așa de iubit și de prețuit; iată pe Sublocotenentul Vulovici, voinic vesel—îți rechemă simțirea puternică și sănătoasă din versurile lui,—iată pe inimosul profesor Mihăilescu. În tovărășia lor alți trei tineri: unul palid, cu ochii mari în care e întipărită o jale duioasă: poetul Corneliu Moldovan; altul cu înfățișarea așa de gingașă, cu ochii albaștri, senini, umezi, cu păr bălai, poetul Octavian Goga; însoțit de bunul lui prietin profesorul Lupaș de la Seminarul din Sibiu. Curînd răsar în mijlocul lor ochii fulgerători, fruntea largă a profesorului Iorga.

Au venit pentru așteptata, dorita, Șezătoare de seara.

La nouă ceasuri și jumătate sala geme de lume. Pe scenă se ivesc într'un ropot de aplauze, așezați împrejurul aceleiași mese, literații; iar în urma lor, în fund, pe scaune, gravi și solemni ca magistrații cutărei republici din alte vremi, profesorii craioveni.

Ochii nerăbdători ai celor din sală caută pe scenă pe Sadoveanu, pe Iosif, pe Gârleanu. D-l Iorga se ridică și deschizînd Șezătoria, lămurește că Gârleanu a trebuit să rămână la redacția «Neamului Românesc», că pe Iosif îl oprește un ordin venit de sus, de acolo de unde-i atîrnă egzistența, iar pe Sadoveanu o mare..... dar o mare bucurie familiară. Lămurește că poetul Vulovici nu poate citi din pricina unor anumite îndatoriri peste care nu se poate trece, iar poetul Marinescu nu poate citi fiindcă-i sfîșios—cea ce înveselește cu un zâmbet de dragoste fețele tuturor celor din sală.

Profesorul Cantuniar își ia atunci sarcina de a citi din

poeziile lui Iosif, Marinescu, Vulovici și din postumele lui Eminescu.

Urmează Corneliu Moldovan, care cu glasul plângător, amărât de jalea adâncă și duioasă, ce-l va fi stăpânit când a plâzmuit-o, citește între altele acea minunată poezie: «Prutule, râu blestemat».

În ropot de aplauze se ridică Goga. Sala îl soarbe cu privirile. Lin, duios, de o neasămuită limpeziciune și armonie răsună limba neașteptat de nouă și de frumoasă a poeziilor lui.

Când se auziră versurile acelei rugăciuni fără pereche:

«Stăpâne orânduie-mi cărarea

«Nu rostul meu de-a pururi pradă

«Ursitei maștere și rele

«Ci jalea unei lumi părinte

«Să plângă în lacrimile mele

«Dă-mi tot amarul, toată truda

«Atîtor patimi fără leacuri.

«Dă-mi viforul în care urlă

«Și gem robii de veacuri.»

O vrajă nespasă ne cuprinse sufletele. Ni le înalță d'asupra noastră înși-ne când poetul citește «Noi», în care plutește jalea acelui vis neîmplinit; «Oltul», care isprăvește vijeliós ca valurile lui; «Plugarii», ei cei mai buni copii ai firei, ei care singuri străjuesc altarul nădejdi noastre de mai bine; «De la noi», adresată țăranei marelui Voevod de la Putna; «Clăcașii» cu i-coanele-i desăvârșite și profeția ridicării acelora ce-au fost «străjerii amarului și ai morței și-ai durerii».

Dar cei ce-l ascută mai voesc încă să audă, nu le vine a se despărți de farmecul acestei poezii și poetul e silit de aplauzele, de dragostea inflăcărată ce i-o mărturisește auditorul să-și birue oboseala să citească încă «Casa noastră», «Dascălul», «Apostolul».

După pauză conferința. De abia se ivește profesorul Iorga și o ploaie de trandafiri cade asupra-i. Înălțător a fost să vezi doamne și domnișoare, aruncându-i singura floare, singura chită, care le împodobește.

Și a început marele cercetător al trecutului, marele literat marele îndrumător al vremii de azi și scrutător al vremilor ce va să vie, lin, potolit, rar. Glasul începu apoi să i se ridice puternic, mai apoi vijeliós și fulgerător. O neînchipuită putere

de convingere, de cucerire se deprindea din fraza bogată, din calificativele pe care nimeni nu le-a întrebuințat mai bine vreodată, din digresiunile ce te încătușeau fără a vătăma unitatea cuvântărei, din satira arzător de biciuitoare, din gluma amară și dureroasă. Gestul hotărît, privirea de vultur, limpeziciunea de vederi, convingerea adâncă din care izvoarau, încrederea în puterile neamului nostru, puse în lucru, dau cuvântărei o tărie, un avînt, care însufleția pe însăși bătrânii cei mai potoliți din sală și care ar fi putut înălța sufletele cele mai abătute.

E o conferință de acelea ce nu pot să-și peardă actualitatea și cum în sală n'a putut fi un stenograf, care să dea marelui mulțimi de cititori puțința de a o citi undeva «în extenso» credem a răspunde unei necesități dând mai la vale un rezumat al ei, cât de dezvoltat a fost cu puțință.

G. C. Ionescu.

Mulți se vor fi întrebând, dacă subiectul acesta are vre'o legătură cu evenimentele din ultimele zile. Are întradevăr o foarte mare legătură. În ultimele zile am serbat jubileul, a fost câteva clipe de bucurie de reculegere, în care în chip firesc trebuie să privim înapoi la cele ce am făcut și să încercăm a cerceta viitorul și a vedea ce trebuie să mai facem.

Doi factori au făurit jubileul de săptămâna trecută: regele și poporul românesc. Regele prin aceia că patru zeci de ani a fost robul datoriei și cel dintâi cetățean al țării; poporul prin munca lui răbdătoare și necurmată. Acești doi factori trebuia să fie văzuți sărbătorindu-și jubileul. Pe rege l'am văzut; pe popor însă numai în parte. reprezentat prin acei soldați, acei veterani, acei copilași, cari au defilat pe dinaintea suveranului lor.

S'a văzut însă pretutindeni sărbătorind jubileul acele partide politice, care stau între popor și suveran și cari n'au luat parte la făurirea acestui jubileu, cu toate că ele să laudă sus și tare că ele au creat România de astăzi, că ele au făcut totul.

La această întrebare ce am făcut să răspunde în mai multe chipuri: Sunt o seamă de oameni în țara asta și anume dintre aceia a căror judecată poate fi luată în seamă, care n'au nici o încredere în puterea și viitorul acestui neam, care socotesc că n'am făcut cu desăvârșire nimic până acuma și că menirea noastră nu poate fi alta decât aceea de a alcătui aci în orient colonia unui oarecare popor mare.

S'a găsit un profesor de universitate care nu s'a sîit a afirma acest lucru: Că în viitor vom fi o colonie indiferent a cui: a Ungurilor, care hrănesc încă acea nebunie a lor de a ajunge până la Constantinopol (una din multele lor nebunii naționale—popoarele nu rar au nebunii de felul acesta—din care unele sunt dătătoare, altele sleitoare de putere—noi avem din cele din urmă, Ungurii din cele dintâi—); a Germanilor, când aceștia ar putea realiza acel «Drang nach Osten» al lui Bismark; a Englezilor etc.

Vă puteți închipui cât de primejdioasă pentru viața noastră națională este o asemenea concepție.

Egzistă o altă cu totul opusă acesteia și tot așa de primejdioasă e aceia a politicianilor noștri. Ei spun: Am făcut foarte mult, am făcut tot ce se putea face, am zidit minunatul edificiu al statului român și asta mă rog numai în 40 de ani de la 66 la 906, de bună seamă cred ei în intimitatea sufletului lor, nu fiind-că atunci a venit în această țară acela ce e Măria Sa Carol I, ci pentru că de atunci Constituția a lăsat țara aceasta pe mâna acestor partide politice, care și-o trece apoi unul altuia pentru a o «cărui». Până aci spun ei, tot trecutul nostru toată istoria noastră n'ar fi fost de cât un fel de «frământare». A trăit aci din vremuri străvechi, legat de pământul acesta un popor tragic, viteaz, muncitor, cu civilizația lui proprie, din care ne tragem noi.—Si eu cred că e mult mai înălțător adevărul acesta și cu mult mai mult ne putem mândri cu origina aceasta, care ne face băștinași ai pământului, din vremuri ce se perd în negură, de cât aceia de a ne trage din niște coloniști romani, a căror romanitate este foarte îndoelnică (Erau Romani tocmai așa cum ar fi azi un Ceh, Austriac etc). Dar în sfârșit peste acei vechi locuitori de băștină a adus Traian pe acei coloniști care netăgăduit ne-au lăsat și ei ceva.

Toate acestea după expresia politicianilor noștri nu ar fi de cât un fel de «frământare». Și tot frământări de felul acesta mereu până în veacul al XV-lea când un Ștefan cel Mare s'a frământat cu Turcii, pentru ca să-și apere moșia și Europa de furia Islamului cotropitor.

A «frământat» pe Poloni. a «frământat» mai apoi pe Unguri—mă rog «frământare». Cu 70 de ani mai târziu un alt erou, nu face cine știe ce altă treabă mare, de cât «frământă» pe Sinan Pașa, trece în Ardeal și «frământă» pe Bathori, se «frământă» prin Alba Iulia, nu-i ajunge atâta «frământare» se repede în Moldova, ca să mai «frământe» și pe acolo, să mai «frământă» cu Polonii, să mai «frământă» la Viena, până în cele din urmă ajunge să se «frământe» cu moartea.

Că n'am perit ca națiune, în vremurile următoare, asta n'a fost de cât o «frământare».

Iar România de astăzi au creat-o partidele politice, minunat desăvârșit, așa de minunat și de desăvârșit, în cât cel mai bun lucru pe care trebuie să-l facem e să stăm cu mâinile în sân să ne admirăm opera, să stăm ghiftuiți de atâta belșug și să digerăm oșpețile jubileului.

Vreți să spuneți oare că noi n'am ajuns să avem instituții și încă tot așa de desăvârșite ca în Apus? N'avem noi Parlament? dar Parlamentul nostru e mult mai comod chiar de cât parlamentele popoarelor din Apus. Acolo ele mai aduc din când în când căderea unor ministere, la noi nu. N'avem universitate, Academie? Da. Și fiind-că este o lege că în organizmele din ce în ce mai desăvârșite organele cu funcțiunile lor să se diferențieze din ce în ce mai mult, la noi care am întrecut în desăvârșire Apusul, diferențierea merge foarte departe: la noi Universitatea este de o parte, Academia de alta și știința de alta. N'avem noi școală? Nu se nvață în școlile noastre Dreptul pentru ca viitorul cetățean să-și cunoască drepturile și îndatoririle ca cetățean în viitoarea viață politică. Și nu fac școlarii practica acestei vieți politice

încă de pe băncile școlii? De câte ori nu se resimte oare în notele lor culoarea politică a părintelui, ori a cutărei rudeni. De ce nu ne-am odihni așa dar? Eu mă mir chiar de ce nu vine actualul guvern cu o lege care să suspende ori ce activitate pe cel puțin 10 ani. Avem doară dreptul să ne odihnim: Să nu mai meargă ostașii la oștire, funcționarii la biuro, școlarii la școală, etc.

Eu nu sunt de acea părere. Munca e principiul vieții și eu socotesc că munca nu-ți dă nici odată dreptul să te odihnești, ci te obligă prin însuși progresul pe care l'ai făcut să muncești mai departe.

Și eu nu cred iarăși că toată munca, tot ce s'a făcut în țara aceasta—căci s'a făcut mult—datează nu numai de la 66, adică de când jocul constituțional a lăsat țara pe mâna partidelor, ci datează mult mai demult. Ceea ce s'a făcut în veacul al XX e rezultatul, e consecința firească a muncii anterioare a tuturor generațiilor de strămoși din trecut de care prezentul nu se poate despărți.

S'a făcut în veacul al XIX-lea unirea; dar pentru această unire s'a lucrat încă din secolul al XIII-lea. Românii trăiau atunci în grupe de sate care alcătuiau state; s'a lucrat în veacul al XIV-lea când a trebuit să se uniască țara de dincoace de Olt cu cea de dincolo de Olt, s'a lucrat după aceea în tot decursul vremilor ce-au urmat și se lucrează și acum, fiind-că nici chiar acuma această unire nu-i desăvârșit cimentată. Căci se găsesc acum părinți din Moldova, care au oroare a-și trimite copii în acel București, usurpător, și se găsesc profesori universitari la Iași, cari să spună studenților că noi profesorii universitari din București am favoriza pe Munteni și am nedreptăți pe Moldoveni.

Una din marile opere, pe care le-am mai îndeplinit. a fost întemeierea acelei dinastii, care s'a alipit așa de mult de poporul nostru în cât însinuări nedrepte și urâte n'ar mai putea aduce de cât cutare foae semită din capitala Regatului Român.

La îndeplinirea acestei opere, la întemeierea dinastiei române, a dinastiei lui Carol Vodă a lucrat cineva a cărei memorie n'o pot lăsa în pace politicianii noștri, cari fac să-i sângere inima în mormântu-i de pace; a lucrat acel Cuza-Vodă, care a spus: «Prezența mea pe tronul României nu i o piedică pentru izbândirea visului de a avea un principe strein pe tron» La întemeierea dinastiei a lucrat Cuza-Vodă care ar fi avut posibilitatea de a se reîntoarce în țară și de a-și recăpăta situația cu ajutorul amicilor și al vre unui partid politic, sau a străinilor dar n'a făcut-o.

La îndeplinirea acestei opere cu care se fălesc politicianii, a lucrat poporul românesc, care a întemeiat acea cultură și acea literatură românească, cu care partidele noastre politice n'au nimic a face.

Au mai conlucrat la ea în sfârșit forma modernă a statului românesc, cu instituțiile lui, cu însăși viața lui politică. condusă de partide. În viața constituțională niminea nu va putea spune că partidele nu-s necesare. Eu înțeleg însă prin partid un grup de oameni cinstiți, morali, cunoscători ai afacerilor politice, ai nevoilor și problemelor celor mari din viața unui popor și care pentru rezolvarea acestor probleme vine cu un program sincer și hotărât Cetățenii ar hotărâ după aceia

în soluția căruia din partide are mai multă încredere, și ar chema la putere pe cutare sau cutare, după cum l-ar socoti mai capabil, de a realiza cât mai bine cele mai urgente reforme. La noi partidele noastre politice se ceartă pentru putere cum se certau pentru copil cele două mame care au venit înaintea lui Solomon. Acolo însă mama cea iubitoare, cea adevărată n'a lăsat ca copilul să fie tăiat în două, ci mai bucuros a vrut ca viu să rămână mamei celei neadevărate; la noi însă partidele politice ar împărți bucuria țara aceasta.... au în două ci în trei și ar lua fie care o parte.

Una din două, ori se vor pocăi aceste partide politice și vor trăi, or vor muri, de vor rămânea pe calea rătăcirii. Ori se vor reforma partidele noastre politice, ori o necesitate istorică ne va obliga că, din elementele cinstite, care văd cu groază cele ce se petrec, să facem un alt partid, care să fie partidul viitorului.

Dar când e vorba de ce-am făcut trebuie să ne întrebăm în chip firesc ce-au făcut și Românii din cele lalte părți, pentru că opera lor se îmbină cu opera întreagă a Românilor.

Românii din Ardeal au izbutit prin luptă și muncă să-și creeze în statul protivnic asupra lor, un stat al lor sub forma organizării bisericești lor, despărțită în două din necesități politice și sociale. Au izbutit să-și creeze o cultură, care ia parte la edificiul cultural românesc întreg și au avut în ultimele timpuri niște succese politice, care ne uimesc.

De Românii din Bucovina ce să vorbim? Pe aceia i-a orbit așa de mult cultura austriacă, în cât nu mai pot vedea nimica. Dacă au ajuns până acolo să spună, fostului guvernator (și de curând fostului prim-ministru austriac) principele Hohenlohe «Măria Sa Voevodul Hohenlohe!» Fiindcă a putut face cutare reformă, care poate fi folositoare, fiindcă nu s'a împotrivit candidaturii cutărui democrat, înfrățit cu toate vânturile, fiindcă ne-a îngăduit nouă Românilor de pretutindeni să mergem la Putna? Pentru asta Hohenlohe nu poate fi Voevodul Românilor. Românii de pretutindenea n'au, cel puțin din punct de vedere surletesc de cât un singur Voevod: pe Măria Sa Regele Carol I.

Iar în Basarabia domnește până astăzi întunericul cel greu, care împiedică de a se face ceva.

Si acuma e firesc să ne întrebăm: ce trebuie să mai facem?

Trebuie să întărim acea dinastie, care-i mântuirea noastră și să nu permitem nimănui îndrăzneala de a căuta să-i păteze aureola de glorie și de iubire ce-o înconjoară.

Trebuie să răspândim cultura până în stratele cele mai adânci al neamului nostru, pentru ca să nu mai fie acea mare rușine, ca un popor ce se pretinde cult să aibă un număr așa de colosal de analfabeți. Suntem în privința aceasta cei din urmă din Europa. Trebuie să învățăm mulți acolo la țară, mulți cât de mulți; acolo trebuie să cheltuiți banii, nu în laboratorii, nu în universități, nu în misiuni la Rouen.

Trebuie să chemăm la viață pe toți Românii pe cele cinci milioane de oameni, care trăiesc oare cum în afară de viața statului român, ca să nu mai fie acel spectacol așa de curios, al unui popor alcătuit din-

tr'o minoritate, care pare a monopoliza progresul și dintr'o majoritate zdrobitoare, care stă pe loc și între care două e o prăpastie.

Trebuie să democratizăm viața noastră politică; dar s'o democratizăm în adevăratul înțeles al cuvântului, prin fapte nu prin vorbe amăgitoare dar deșarte—căci paradă, paradă frumoasă de vorbe fac și partidele noastre politice.

Ne trebuie sinceritate și cinste în viața politică. Trebuie să întrebăm pe ori cine vrea să ne ceară votul: Ce program ai? Ce vrei să faci? ce soluție ai putea da chestiunii evreești, chestiunii țărănești? etc.. și să-i gonim, să-i dăm afară din mijlocul nostru, pe cei ce la ast-fel de întrebări vor îngăima răspunsul.

Trebuie să regulăm raporturile dintre arendaș ori proprietar și țăran. Să reformăm legea tocmelilor agricole. Să zdrobim cu impozite pe proprietarii, care trăesc în trândăvie și stricăciune în orașele străinătății. Și dacă facem legi contra cametei, de ce n'am face legi și contra acelei camete, pe care o iau arendașii de la pământ și de la rodul aceluia pământ, care e țăranul român. Căci e o camătă câștigul arendașilor. Trebuie să fixăm prin legi maximul de rentă al pământului. Dacă Bismark, care era conservator prin firea lui, a făcut socialism de Stat în chestia lucrătorilor, noi trebuie să facem socialism de Stat agrar în chestia țărănească. Știe toată lumea că în acel Nord al Moldovei, înstreinate, în târgurile și în pământul ei, e un străin de lege și de neam, care stăpânește prin arendă nu mai puțin de 100 din cele mai frumoase moșii ale țării, care are în mâna lui, prin însuși acest fapt, toată administrația; care—nu va întârzia timpul acela când—ne va trimite în parlamentul statului român pe vechilii lui, ce vor bine voi așa de politete ca să ne ungă ochii să vorbească acolo în parlamentul român în jargonul evreo-român și nu în cel evreo-german, ori în vechea ebraică a Talmudului. Acești oameni plătesc țăranilor de pe moșia lor nu banul, puținul ban al muncii și al sudoarei ci niște bucăți de carton, ori de tinichea; cu care nu pot face alt ceva de cât să se înfațișeze la cârciuma aceluiași străin fără milă, ca să-i bea beuturile otrăvite.

Trebuie să regulăm situația străinilor în țara aceasta. Să nu-i mai lăsăm să intre în acel nord al Moldovei. În care vom vedea în foarte scurt timp Evrei, care ne mai având ce sugere se vor ridica ei în potrivă-ne, vor cere să le înleznim viața, vor face ei politică antisemită. Să facem legi, prin care să se cerceteze starea fiecăruia, să nu oprim să nu ocrotim de cât pe acei muncitori, cinstiți, care dau semne că se vor putea asimila, ca să punem capăt acelor nenumărate falimente, evreești, nicări mai dese ca în acea regiune evreească a țării românești, căci aceste falimente ne discreditează pe noi pe toți în fața străinătății. Să nu vă lăsați ademeniți de cutare foare semită care pentru a abate atenția opiniei publice, de la acea primejdioasă chestiune, care e chestiunea evreiască face pe naționalista, țipă și strigă în contra primejdiei grecești, în contra cutărui nenorocit de plăcintar pripăsit și el în țara aceasta primitoare. Să nu vă mânjiți ochii citind asemenea foi, pe care nu s'a găsit nimenea să le oprească nici chiar atunci când insultă pe Principele Moștenitor.

Să facem toate acestea pentru redeșteptarea tuturor Românilor.

CÂNTEC

*Ochilor, de ce tot plângeți,
Plângeți fără de 'ncetare?
Dacă vis e tot în lume,
De ce-atâta sbuciumare?*

*Inimă de ce ți-i jale
Și de ce mai suferi încă?
Strânge-ți dorul de pe drumuri,
Fă-te, inimă, de stâncă!*

I. C. Popescu-Polyclet.

UNDE ȚI-E PIATRA?...

Noi am văzut când-va săpată,
De daltă maistră de artist,
O Magdalenă 'udurerată
La piatra marelui ei—Crist,
Pierdută stând în rugăciune
Și 'n suflet mi-a rămas de atunci
Femeia ce așteapta minune,
În lacrimi și rugă adânci

Unde ție piatra mormântală,
O, Crist al sufletului meu,
Să viu ca—Magdalena pală
Ca să mă rog, să plâng și eu?...

Maria Nicolau.

LOGOFĂTUL NICĂ

Fusese vestit o dată logofătul Nică și toate satele de prin prejur îl știau, ca pe unul ce se pricepea să 'noade și să desnoade cele mai ciudate cârcote și daraveri.

Când s'apuca el „s'o aducă din condeiu“, nici cei de la oblăduire nu-i puteau găsi nod în papură, așa de bine știa să le ticluiască.

Nu 'nvățase nici măcar „o slovă la școală“—după cum spunea el-ci se deprinsese pe lângă tatăl său, care fusese tot logofăt și de la care aflase toate învățelile și chitibușurile acestei meserii.

Treburile îi mergeau bine altă dată, dar de când a început să se scrie „carte letinească“, logofătul Nică nu mai avea trecere căci pana lui, învățată să așeze slovele cu caturi, e neputincioasă și tremură când vrea să scrie pe noime.

De câte-ori aude c'am venit acasă, își ia toiagul și pornește încetinel să-mi mai povestească de pe vremurile lui, din care nu i-a mai rămas de cât „calămările“ de alamă, pe care le poartă la cingătoare, atârinate cu zale galbene de cataramele chimirului, ca o mărturie de ce era și el odată.

„Ei, nepoate, cine știe ce-o mai aduce Dumnezeu peste noi“ zise el odată oftând.

„Nu vezi D-ta cum s'a 'nrăit rumânul: judecăți peste judecăți pricini peste pricini și toate din lucruri de nimic.

„Și pe vremea mea se certau oamenii, dar tot nu-și băteau joc de sufletul lor ca cei de astăzi“.

„Și să ții minte de la mine, zicea apăsând iasca aprinsă în lulea, să ții minte că se alege nimicul de ăl de-o umbla cu strâmbătatea și i se stinge neamul, iară pe unde au fost olatele lui cresc bălariile, că Sfântul de sus vede tot ce se face și cum se face.

Iăcă, ce mai e vorbă? Ce palaturi erau odată colo unde cresc murii și socii ăia-zise el arătând cu toiagul spre un maidan din marginea satului—și cine era mai vestit în împrejurimi de cât conul Costache Albeanu?“

Când trecea el cu câte șease cai înaintași la căleașcă și cu câte patru feciori îmbrăcați arnăuțește și înarmați cu sușanale și cu pistoale ghintuite și Vlădica i s'ar fi dat în lături din cale“.

Și acum, cine-și mai aduce aminte de el să-i dea măcar un colac, ori să-i mai curățe porumbarii și bozii de pe mormânt?“ zise logofătul oftând și uitându-se lung la mine.

—„Păi era om rău Conu Costache, moșule?“ îl întrebai eu.

—„Ba era bun și cinstit, săracul, dar s'au descărcat păcatele moșilor lui peste el, că ăia cic'au fost vicleni, nevoe mare“.

Apoi, după ce mai sorbi un pahăruț de rachiu „să mai amurtă pârdaľnicile de junghiuri“ iar începu:

„Moșul lui s'a 'mbogătit, c'a luat avere cu jurămintе“.

„Ci-că s'a fost pus cu hapca să ia ogorul bieților creștini ș'a adus ispravnici peste ispravnici, până când văzând bieții oameni că nu pot ține cu el, i-au dat să jure pe sfânta evanghelie, pe cum că-i pământul lui și să ia și „carte de blestem“.

Atunci el și-a oblojit picioarele în humă din ograda lui, și vărându-le în cisme, a pornit peste câmp și, dând ocol pe unde i-a plăcut, a jurat că „stă cu picioarele pe pământul lui“. Ș'a lăsat pe bieții oameni plângând“.

Când a înbătrănit, s'a dus la „Sfântul munte“ să se spovedească de păcatul ce-i apăsa pe suflet“.

Acolo ci-că i-ar fi spus un stăriț bătrân ca să ia pământul ăla cu care avusese oblojite picioarele când jurase, să-l sfărâme și să-l dea berbecilor, amestecat cu uroae“.

„Dacă aceștea nu l'or mânca, să-l mai amestece înc'o dată și să-l dea oilor și dacă și ele îl vor alege de uroae, să-l mai amestece înc'o dată și să-l dea mieilor.

Să vină apoi să-i spună și lui.

Făcu bătrânul așa cum îl învățase stărițul, dar și berbecii și

oile aleaseră pământul și tocmai mieii îl mâncară împreună cu uroaia.

Ducându-se el iar la Stariț, îi spuse cum se întâmplase.

— „Și D-ta, boerule și copii D-tale vor ține averea asta zise starițul: nepoții însă o vor pierde și ți se va șterge pomelnicul de pe pământ!”

Așa a și fost-adăogă logofătul și pe toți care își vând sufletul că să-și înalțe palate și să-și adune comori, îi ajung blestemele celor ce au rămas plângând pe drumuri.

Și bătrânul, luându-și toiagul se depărta murmurând: „Acum oamenii nu mai țin la cinste și la suflet!”

D. N. Ciotor.

CRONICA

Tabloul Sublocotenentului Rădulescu.

Jubileul de 40 de ani de domnie ai M. S. R. Carol a avut un răsunet în toate părțile româniei. Afară de serbările care s'au desfășurat, în ziua de 10 Mai, pretutindeni, tot ce e suflare românească a luat parte sufletește sau în alt chip la acest moment în cari se serba viața unui stat și unei domnii mărețe de 40 de ani. S'au văzut mulți, cari nu aveau nici o chemare scriind poeme în proză sau în versuri, aducând goliciunea sufletului lor ca obol de admirație M. S. R. Dar afară de aceștia au fost și alții cari au lucrat, pătrunși de simțământul entuziasmului și înzestrații cu talentul și muncă dobândită prin străduire cinstită.

Și unul dintre aceștia din urmă este Sublocotenentul D. Rădulescu cari a trimes la acea expoziție întruchipată în inimă țarei un minunat tablou. Măria Sa Vodă călare pe câmpul de luptă, reprezintă atât de minunat prezentul, pregătirea deplină de a ne apăra dreptul și moșia în ori ce timp; în urmă-i îl urmează gloata poporul, viitorul ce merge cu bărbăție pe urma Căpitanului ce le spune „In arme-i mântuirea noastră, plugari....” In fund de zare măcel cumplit, iar de o parte o minunată alegorie: Mihai și Ștefan privesc cu nădejde la flăcăi care formează armata lui Carol. „Ies Voivozii din morminte, și cat spre noi înmărmuriți”. D. Rădulescu e un tânăr cu mult talent, cu multă simțire. Concepția în sine e o prea frumoasă poezie, este o rechemare de înbărbătare a entuziasmului ce nălță inima tineretului, și încălzește pe aceea a bătrânilor.

Fiul profesorului Rădulescu, profesor de desen și pictură, mănuește cu multă dibăcie penelul moștenit de la părintele său. Și ori cine ar vizita atelierul pictorilor, tată și fiu, va rămâne convins de bogăția inspirației, de culorile naturale ale firei, de subiectele care ies din sfera banalității.

De curând tânărul Sublocotenent, a lucrat mănăstire Jitianului a cărei descriere o dă d. M. Sadoveanu în cuprinsul revistei.

*

Despre Volumul «Versuri» al Doamnei Elena Farago. Ne obicinuism să ascultăm dintre cântările destăinuitoare ale sufletului femeesc, pe acele

ale domnișoarei ardelene *Maria Cunșan*, care într'un viers de energia lui Coșbuc într'un viers de mlădierea curgătorului viers poporan, ni talmăcia atâtea și atâtea doruri de fecioară atâtea tainice pășuri sufletești și atâtea resfrângeri curate din freamătul vieții din Ardeal; ne obicinuism iară cu acele ale Doamnei *Maria Cioban*, iarăși ardeleană, făurite iarăși sub stăpânirea prielnică a lui Coșbuc și despre care a fost vorbă la această cronică.

Și acum în urmă, numărul celor care căta să-și aștearnă simțirile și gândurile lor prin meșteșugul condeiului a crescut frumos, chemate fiind la munca scrisului în preajma «*Revistei noastre*» de d-na Constanța Hodoș.

Netăgăduit, că aceea care s'a afirmat cu tărie și care în cel mai scurt timp și-a câștigat o faimă bine meritată, e D-na Elena Farago.

A început prin a-și publica versurile prin revistele de seamă, și fie-care a încercat uimirea văzând fecunditatea în scris a acestei noi poete, al cărei pseudomin Fatma îl aflai scriind versuri, regulat în fie-care revistă.

Acum, în editura «*Lucafărilor*» apare volumul care strânge la un loc versurile d-nei Farago.

Volumul începe prin minunatul cântec duios de invocatie:

Caier blând, răsfire

Fir duios, înșirate....

Scrie în viers poporan, versul care prin felul lui scurt, curgător, aci răpezit, dar totdeauna duios, e cel nimerit pentru a intrupa în sine gândurile și simțirile plâpânde și gingașe ale femeii.

La femeie e mai multă simțire de cât gândire adâncă, așa că simțirile femeesti n'au aninate de aripile lor povara greoaie de gânduri; de aceea zborul lor e lin, ușor ca o adiere, și de aceea exprimarea lor cere iarăși o haină lină, ușoară.

Ce bine dară ar fi fost, dacă d-na Farago ar fi stăruit mereu în această formă ușoară și săltăreată a metrelor poporan, căci netăgăduit ca ceea ce place și farmecă într'un chip deosebit din volumul Domniei-sale, sunt versurile acelea în formă poporană.

Dar dânsa a fost ademenită de alte căi, și-n cea mai mare parte din volum află versuri lungi, greoaie, care se desfac plictisitor și cari-s pline de obscuritate, fiind-că poeta cată să atârne în urma lor gânduri mari, gânduri de filosofie adâncă, cari cătuș de puțin nu prind pe o femeie, mai ales atunci când ele sunt înprumutate.

Nu poți să scrii de cât din propriu-ți avânt de simțire—și o femeie nu poate dară să scrie de cât din lumea ei de simțiri gingașe, cari izvorasc ușor și nesilit. simțiri înfiripate printr'o viață de observare mai stăruitoare de atenție delicată către acele lucruri și întâmplări mărunte, pe lângă care noi bărbați trecem nepăsători.

În chipul acesta numai, am fi avut un volum de viersuri, prin care am fi trăit într'adevăr în lumea de gingașe simțire femeiască. Acestea sunt observațiile pe care trebuie să le faci în chip firesc—cu atât mai mult cu cât d-na Farago e la începutul drumului pe care o mână firea sa, o fire înzestrată cu simțul prețios de a pătrunde tainele gingașe ce leagă multele lucruri mărunte de sufletul nostru și de a

pune prin urmare un tremur de viață în ceea ce noi socotim de neînsuflețit—toate daruri însă care nu-și au găsit încă albia proprie ci rătăcesc încoace și încolo, neluând o formă definitivă. o formă originală și împunătoare.

Totuși, avându-le pe acestea, având adică o deosebită îndemănare poetică, și fiind și stăpâna unei limbii alese românești de o mlađiere lesnicioasă, de o bogăție nouă și de un meșteșug într'adevăr fermecător, d-na Farago ni trezește nădejdi puternice, că mâine vom avea în dânsa o cântăreață iscusită a gândului și-a simțiri femești.

*

D. Mihăescu-Nigrim ni trimite *Londra*, un volum de 137 p. În cuprinsul lui se desfășura răsplat descrierea marelui oraș, și-n 36 de capitole capeți noțiuni generale de tot ce ar putea ca să te intereseze.

Un nesecat spirit de observație afli în toate paginile, scrise cu multă limpeziciune, de unde poți culege cunoștințe folositoare, fără ca stilul să te obosească.

Nu găsești, cum poate și-ar închipui cineva, grămădiri de lucruri multe și fără folos, ci este mai mult o schițare, dar o bună schițare care te încătușează de la prima pagină. D. Nigrim a călătorit mult a văzut multe și afară de volumul despre care e vorba ni anunță tipărirea unui alt volum: *Constantinopol și schițe din Bruxelles*.

*

Arhireul Sofronie Craioveanul tratează în priviri generale, într'un volum, despre viața și operele lui Immanuel Kant, întemeetorul filozofiei germane. Privită în întregime lucrarea sa nu e o operă de vulgarizare cum s'ar cădea să fie. S'ar fi cuvenit ca Arhireul Sofronie să dea o mai întinsă expunere vieții lui Kant, care nu ocupă în broșură de cât 3 pagini. Totuși lucrarea sa e bine venită; la noi operele lui Immanuel Kant sunt puțin cunoscute.

*

Revista aromânească *Grai Bun* al cărei director e d. N. Macedoneanu cuprinde în al său No. 5 «*O lămurire*» de d. Th. Capidan în cari arată posibilitatea introducerii în școala și ridicarea dialectului aromânesc la limba literară. D. N. Bațaria publică o frumoasă schiță de prin ținuturile de pe lângă Bitolia. Un articol referitor la ceea ce ni trebuie pentru izbândă ideii naționale din Turcia. Poezii de d. Nuștulliu, Beza, Bațaria Tașcu Ciomu. Ilustrații: Româncă din tribul fărșii rotesc cu fetița ei,—Caravană românească în munții Pindului.

*

Luceafărul din urmă e închinat sfințirii Mitropoliei greco-orientale din Sibiu, reproducând vederi din interiorul ei, executat cu aceeași desăvârșire tehnică, care caracterizează această revistă. Se dau lămuriri și amănunte istorice relative la ridicarea acestei Mitropolii. O minunată poezie a d-lui Z. Bârsan. Să da apoi descrierea serbărilor de sfințire de la Sibiu de către D-l I. Paltin. D-l Bogdan. Duică ne vorbește într'un chip de aleasă minuțiozitate erudită, despre istoria salonului românesc.

*

În n-rul 4 din *Viața Românească* aflăm o poezie a lui Goga—poetul-mire-plin de un avânt de fericire, de un avânt de sărbătoare și nădejde, împletit cu acea pătrundere de gând a tainelor firei, cu aceea atitudine filozofică, pe care o are poetul de la un rând de vreme.

Veștile cari se dau din cele l'alte părți ale românilor sunt foarte interesante, și scrise cu multă îngrijire, precum sunt acele scrise din Bucovina de d. Tofan.

Impresiile câștigate din Ardeal de D-l C. Sterea, în multe părți sunt copilăroase; în ori-ce caz nu samănă a fi prinse și scrise de un bărbat. Nu ne place iarăși cheful de harță și de provocare vecinică pe care-l are revista—aceasta fără să tăgăduim valoarea, bogăția și îngrijirea cu care apare această revistă, fiind de un folos netăgăduit.

C. Ș. Făgețel.

Primum la redacție «Boheme».—poezii de Al. St. Vernescu, Ploști 1906 (109 pag.)

Este prin urmare a doua publicație pe care ne-o dă D-nu Vernescu după «*Romanițele*».

Se așteaptă însă un progres vădit, o simțire mai caldă, mai sinceră, îmbrăcată într'o formă mai puțin căutată, deci mai simplă și mai puțin exagerată. Căci «*Romanițele*», suggestive doar prin titlu, n'au fost de la început până la sfârșit de cât cântul aceluiaș sentiment erotic, însă de cele mai multe ori banal exprimat, confuz, neguros și turnat într'adins în haine nepotrivite, mai mult pentru hatărul lor de cât al ideilor ce învăluiesc.

E aproape aceeași impresie pe care ți-o fac și «*Bohemele*» căci pe cât de asemănătoare e tema, pe atât gama sub care ni le înfățișează. Cine le-a citit pe ambele, are iluzia că recitește «*Romanițele*».

Și-atunci te gândești numai de cât că d-nu Vernescu, nu scrie dintr'o simțire adevărată, din imboldul sufletesc puternic care nu-ți dă ghies să ții comorile tale sufletești numai pentru tine, te torturează și te silește să împărtășești.

Și asta se vede încă odată din obscuritatea, din banalul și misticul celor mai multe bucăți. Tendința de a avea o formă cel puțin, dar o formă neaoș românească—fără să reușescă—este ea însăși o dovadă că e vorba de simțiminte neînăscute ci create. Căci pentru cea ce cu adevărat se simte și se trăește sincer, îți prisosește din abundența zicerilor acele expresii care sunt cele mai proprii.

E aplicarea principiului: «ce que l'on conçoit bien...»

Dar asta cred că o înțelege însăși D-sa pentru că acolo unde poezia îi isvorăște din trebuința de a zice numai de cât ceva, fără a vâna după termeni, după zorzoane, acolo poezia e simplă, plăcută și adesea minunată.

De pildă poeziile: «*De ducă*» unde se desfășură duios sentimentele unui pribeag pentru țara lui: «*Singurătate*»; «*Zădarnic*» în care caută să reânvie o iubire pierdută; «*Ca doi străini*», în care se desprinde cu un aer duios amintirea unei dragoste vechi, care ar părea că s'a stins dacă n'ar trăi fără s'o știm, în chiar răceala care se așterne peste inimile noastre

»... Ce repede se stinse
Iubirea noastră; acum
Noi ne privim din treacăt
Ca doi străini pe drum

Și totuși de-ai să cauți
In inimile noastre
Ai întrevede-acolo
Trăind dorinți sihastrice...

«*Inima mea*» e tot așa de frumoasă pe cât de sugestivă;
«*Toamna*» e chiar admirabilă.

«Se duc spre alt senin cocăarele
«Se pun pe plâns nebun isvoarele
«Se-astupă în codrii triști cărările
«Se 'mbracă 'n negru umed zările
«Pe vânt sosesc tăcând uitările

Sunt în volum prin urmare și bucăți bune și-s bune pentru că în ele se întrevede o notă sinceră, clară, precisă, pornită dintr'un ascunziș sufletesc neprihănit.

Însă ce folos că acestea se perd în mulțimea cea fără de gust a celor foarte multe. S'ar fi putut face un buchet mai mărunțel din toate și mai pe ales și ar fi fost încă «multum».

Putea să lipsească întreg acel roi de poezioare în care se imită rău erotismul țărănesc al poetului Coșbuc.

Sunt rele și peste măsură de prozaice bucățile: «*Și mi-o fur*», «*Pe față*»; «*Prietenului său*», etc.

Iacă în adevăr ce poetic și ce «popular» este în «*Pe față*».

Mă mir eu măi ciocoi ăștia
Când s-au și ei bine c-o față
Tot d'ale lor, și țin la
Lume îndrogostirea astupată(!)
Când i-ai brodi alături, parcă
'S împedecați cu o frânghie;
Las că sânt unși cu toate alea
De par'că-s scoși dintr'o cutie...

În «*Prietenului său*» dai de un prozaism care nu se poate închipui. Pe lângă astea sunt atâtea altele mediocre.

Dar e interesant vocabularul de expresii al d-lui Vernescu. Iată într'adevăr crâmpene din el:

«Nu i-a spus nici o frântură de grai» (par'ar fi vorba de traducerea în românește a cine știe căruia jidănaș, *literat român*); «a stat o chind» (fiind vorba de cine-va care «rămâne privind mereu» și nu de vre-un pușcaș); «ce te bagi așa în mine» (în poezia «unui frate»), unde găsim și o amenințare teribilă ca cea următoare: «ce-ai avea la îndemână ai lua și-ai da»; «iubire năclăită(?) 'n dor»; «nu-ți suspenda în loc viața»; etc.

Apoi cuvinte fără rost, unele străine, împrumutate de aiurea, ori născocite de a dreptul.

Iată din multe: «nevorbit» (cu sensul lui «*negrăit*»; «Vecinici-toare»; «înminunat»; «liniștitor»; «zmult»; foarte des repetit; «prozai-cul»; «măi» care la dânsul e cel mai destic. Apoi: «miragi», «suspendare», «enervat», «nevrozoz», «multiform», etc.

Și-i păcat că-i așa. Pentru că dacă D-nu Vernescu ar căuta să exprime sincer numai cea ce încearcă sufletește, fără să-și invente simțiminte și mai ales fără împopoțnările acelea de formă care te fac să te gândești la paiatele de prin bălciuri, dânsul ar fi într'adevăr «încă un poet».

*

„VIORELE“ Versuri de I. POPESCU-POLYCLET, Craiova

Domnul Popescu-Polyclet ne trimite volumașul său de versuri «*Vioarele*». O poezie așa de dulce și de duioasă să desprinde din ele că fără să vrei îți răsare în gând icoana unui alt poet craiovean ca și dânsul icoana lui Traian Demetrescu. Aceiași notă tristă, aceiași jalnică melancolie pe care ți-o lasă în suflet «*Senzitivile*» acestuia. Într'o limbă îngrijită poezia se scurge lină, armonică, te prinde, te încătușează. Lipsește însă un avânt mai puternic, o izbucnire de sentiment mai adâncă lirismul său este și el domol și nu-i impregnat de acel puternic fond de pesimism, în care durerea simțită de poet e însăși durerea omeniei, prin meșteșugul artistic de a fi fost generalizată. Dar chiar nu să poate spune că d-nu Polyclet e un decepționist, și despre sarcasmul cător-va bucăți, nu să poate spune că este al unui poet filosof.

Să înțelege, Domnul Popescu-Polyclet ca și maestrul Traian Demetrescu, de a cărui înrăurintă nu-a putut scăpa, este un sensibil ca și acesta—poate nu în aceeași măsură, D-nu Polyclet este încă tânăr—de aceea gândurile pe care le așterne în versuri sunt ușoare, simple și plăcute tocmai prin meșteșugirea exprimării; impresiile culese sunt din cele mărunte, simțiri gingașe ca și «*Vioarelele*» care stau în fruntea volumului. Însă peste tot același ritm duios și aproape uniform, căci mai peste tot e vorba de o amintire plăcută care e îngropată în uitare, de aceleași iluzii spulberate, de îngrijorări pentru ziua de mâine de plânsul împotriva atâtor nedreptăți, de nenorocu care-ți stă adesea în prag, etc.

Felul însă cum știe să ne povestească, ni-l face simpatic, fiindcă să vede peste tot aceeași simțire sinceră, care este și a noastră într'un cât ne recunoaștem sufletul nostru în atâtea momente sufletești pe care le prinde d-nu Popescu Polyclet; însă iar ceea-ce nu e al nostru, ceea-ce ese din banal e haina care e numai a sa. Se pare că d-nu Popescu-Polyclet se îndepărtează mult de acea droaie de poetași care scriu să se găsesască și ei în vorbă, și în care nimic nu-i sincer, totu-i calculat rău exprimat și nedeterminat. Căci dânsul simte, întâi e om ca noi toți, și apoi exprimă, însă nu ca noi, ci ca un poet.

Nedeterminarea, și lipsa de statornicie din sufletul nostru e aceeași pe care o întrezărim în însăși sufletul său, căci iată-l pe poet în poezia: «*Boemul*».

Nu-mi dau mansarda pe palatul
Nici unuia dintre bogați
De și-s umil în lupta vieții
Și ei de și sunt înarmați

Când n-am ce să mănânc vre o dată,
Pierdut privesc atunci la stele
Visând, coprins de nostalgie
La ochii dulci ai dragei mele

Eu mă nutresc doar cu iluzii
Și nu mă plâng de viața mea
C-o duc mereu în sărăcie
«Ea e și bună e și rea.»

Iacă la ce se reduce decepționismul domniei-sale: «viața e și bună e și rea». S'ar părea că e o contradicție între tonul trist, decepționist al foarte multor poezii și între tonul acesteia. Și cu toate astea citind-o nu poate nimeni să zică că nu se ridică și de aci aceeași sinceritate, aceeași naivitate, și frumoasă exprimare. Și atunci cea-ce ne înfățișează d-nu Polyclet sunt atâtea momente prin care trecem și noi.

Dânsul este încă o dată un senzitiv, și-atât; e ecol simțirilor noastre, care însine-s banale, dar care capătă un farmec deosebit imbrăcat artistic de un delicat și discret poet.

E curios însă că cu toată forma sa frumoasă de exprimare, te trezești câte odată cu termeni ca «blezat, fanat, senzitiva, lascivă, senzuală, fantezie, nuditate, etc.,» cum bunioară în poezia: «Artist și Statuă», care fac o urâtă impresie. Nu ne îndoiim că domnia-sa își va fi observat aceste defecte, care se pot ușor îndrepta azi când limba câștigă noi mlădieri și când atâtea admirabile cuvinte românești tind să treacă în limba literară.

Cu atât noi ne-am făcut credem o datorie, față de un poet care merită atențiune.

P. Partenie.

În grădina Imperial, câți-va artiști—de un oare-care talent—ai teatrului național din Iași, urmează fără supărare să ne întregească—nouă,ăștora din Craiova—educație și estetică și... *etică* (!) cu piese ca: *Toți bărbați poartă coarne, Minunică*, în curând *Hapuri miraculoase, În rai*, etc... Și onorabili noștri cetățeni nu zic nimic! Continuă să se ducă la această școală a corupției sub naivul pretext că *se distrează*... și de sigur, se întorc foarte mulțumiți, și cu un capital destul de bogat de cunoștințe... *mulenrujiene*!... Chiar mamele, cele d'întâi și cele mai prietnice educatoare ale copiilor, nu se sfiesc, ci fără să roșească—(unde vi-i podoarea Doamnelor?) vin acolo împreună cu biete fete nevino-vate, abia eșite din pensioane!

Firește, au ocazia cea mai nemerită să le scoată în lume fără multă cheltuială...

Mă rog, edili orașului nu se gândesc că este absolută nevoie de a se lua urgente măsuri de... asanare? Aud?

St. Braborescu.

RAMURI

Revista Literară Lunară

SUMARUL:

- N. Banescu.—Manifestările de cultură în Craiova II.
Locotenent Vulovici.—S'au dus (poezie).
J. Agârbiceanu.—Fragmente.
Const. A. Giulescu.—Noaptea 'n lanuri (poezie)
J. Boteni.—Pe drumul Rucărului în peșteră.
St. Braborescu.—Un pictor.—De demult (poezii).
J. Dragoslav.—La Bunica.
C. S. Fagefel.—Amăgire (poezie).
G. C. Jonescu.—O nuvelă.
Dafin.—Furtuna (poezie).
D. Tomescu.—Cu prilejul macedonenilor în Severin.
V. Negri.—Doina (poezie).
D. N. Ciotori.—Coțofana și calul dracului.
P. Petrea.—Cântec (poezie).
J. Crâng.—Amurg de toamnă (poezie).
A. Meliș.—La minele de la Uioara.
Maria Nicolau.—Strofe (poezie).
C. Fagefel.—Sibienii în Craiova.
Dinu Vultur.—F. Volbura.—St. B.—Cronica.



REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA
Strada Știrbei Vodă, CRAIOVA.

EXEMPLARUL: Abonamentul anual:

In țară	50 bani	In țară	4 lei
In străinătate	55 „	In străinătate	6 „

A APĂRUT:

Rândunel

POEZII

de

O. CARP. (G. Proca)

PREȚUL 2 LEI

GH. TULBURE

Jerodicon

In Școală

CONFERINȚE LITERARE

PREȚUL 1 LEU.

Sibiu—Tipografia Arhidiècesiană, 1906.

IN EDITURA „ALCALAY“

Bogdan Dragoș

Dramă Istorică Inedită

de

MIHAIL EMINESCU

PREȚUL 1 LEU

VA APARE:

Impresiuni din țara Ardealului

de

D. TOMESCU

ERATA

In poezia **Doina** de V. Negri, să se îndrepte:

Strofa I rândul al III-lea: *Și 'n șopote în vale pornește*

„ IV „ I *Și soarele 'n tremur pe raze*

„ „ „ 8 *Ci toate puterile s stânse*

„ V „ „ III-lea: *S'audă cântarea—dar plânse*



RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

Redacția și Administrația

Str. Știrbei Vodă

CRAIOVA

Sub direcția unui comitet

ABONAMENTUL ANUAL:

In țară 4 lei

In streinătate . . . 6 lei

MANIFESTĂRILE DE CULTURĂ ÎN CRAIOVA

II

BIBLIOTECI, TEATRE, SOCIETĂȚI, PRESĂ

Biblioteci de acelea care în alte țeri pun la îndemâna tuturor, și a celor cu mai puțină învățătură, cărți folositoare—cea mai bună contribuție la desăvârșirea sufletelor formate în studiul câtor-va ani de școală,—lipsește în Craiova, ca aproape în toată țara.

Se știe numai că există o bibliotecă „populară” Aman, care de o cam dată zace de mult închisă în umbra zidurilor groase ale unei case vechi ce se tot repară, în str. Kogălniceanu. Nu se poate ști, prin urmare, ce ascunde acest pios dar al sufletului unui bun român. E de dorit ca cei în drept să pună hotărât mai multă grijă pentru împlinirea bunei fapte a celui om de laudă care a fost întemeietorul.

Dar este în liceul „Carol I” o mare bibliotecă luxoasă, în care stăpânește o neregulă fără exemplu. Cărțile—mai bine de șase mii de volume—zac în colbul rafturilor, într’un amestec în care cu greu le poți da de rost. Registrele în care sânt trecute n-au nici un Dumnezeu: cărțile se înregistrează una după alta, cum intră în bibliotecă.

Niște fișe claie-pestre-grămadă se cheamă că dau numele autorilor după clasificarea științelor. A te îndruma după ele, e a-ți pierde ziua fără a găsi ce cauți.

Ceia ce-i mai rău, această bibliotecă nu se mai află de mult în curent cu mișcarea intelectuală a popoarelor de frunte. De mulți ani de zile condica nu înregistrează de cât acele cărți—adesea de nici un preț—ce trimite bibliotecii dărnicia câte-unuia din orașeni.

Ne pare foarte ciudat acest lucru. Într’un centru de mărimea și importanța Craiovei, unde numai profesorimea formează o țifără re-

spectabilă, unde atâtea alții se numără în clasa intelectualilor, când un început bun se făcuse, se putea ușor merge înainte. Nu trebuia să se lase ani fără a se adăogi o carte nouă. Datoria, pentru aceasta, o avea, fără îndoială, Directorul Liceului împreună cu corpul profesoral întreg al orașului. Ei erau cei d'întâi interesați la lucrul acesta și cei mai în măsură a-i înțelege roadele. La inițiativa lor s'ar fi alăturat, fără doar și poate, alții, străini de școală, dar care înțeleg, totuși, a da și sufletului partea ce i se cade.

Și nu trebuie multă bătae de cap pentru aflarea mijloacelor.

Câteva conferențe cu plată, o serbare școlară pe an, care aduce mulți bani în Craiova—cum a adus de atâtea ori, fără să se știe ce s'au făcut acești bani—cotisații de câte un leu pe lună din partea numai a două sute de oameni ce s'ar interesa de această bibliotecă. Fără nici o subvenție de la stat, s'ar avea astfel vr'o patru mii de lei și mai bine anual, cu care s'ar ținea în deplină rînduială și cuviință o bibliotecă cum se cade. Iar Ministerul—vorbesc de al școlilor—care la Pitești plătește pentru o cămăruță de cărți, închisă și aceia, un „bibliotecar“ cu leafă, ar putea plăti cu o sută de lei lunar un custode (student de la litere) pentru o asemenea bibliotecă, ce trebuie deschisă publicului în fie-care zi.

Iată ce bune lucruri s'ar putea face. Dar ele cer, de sigur, oarecare cheltuială de muncă pe gratis, și acesta e lucrul cel greu, cu care nu poți urni pe fie-cine. De aceia închiei și acum judecata mea cu nădejdea numai la tinerii harnici, care înțeleg a lucra cu folos nu numai pentru dânsii.

Craiova are un *Teatru Național* modern, cu o bună societate de artiști. Reprezentațiile adună de obicei foarte mult public ales. Lojile aruncă apele înfocate ale diamantelor ce împodobesc frumoase toalete scumpe, de câte ori vr'un artist cu reputație europeană se oprește pentru câteva reprezentații extraordinare în capitala Olteniei.

De curând acest teatru a luat o îndrumare nouă, sub conducerea Directorului de azi, care a fost și un artist de seamă. Se simte o mână energetică, ce e de nevoie, de sigur. Dar se mai simte și o lipsă de scrupul foarte dăunătoare, în privința alcătuirii repertoriului. Alături de multe lucruri bune s'au dat adesea și altele care nu pot face de cât o proastă figură pe scena unui teatru național. *Alegerea* trebuie să fie principiul conducător. Teatrul nu numai distrează, ci și instruește. Și când e vorba de instrucție, trebuie să fim buni pedagogi.

Pentru aceia, d. Director, care în alte privinți a făcut bună impresie, ar avea toată admirația noastră când va deschide și în acest sens

un drum sănătos. Gustul publicului, pe care am auzit că-l invoca odată, nu trebuie mulțumit cu ori-ce preț. Din potrivă, el trebuie format. Se va ajunge atunci ca însuși acest public să întoarcă odată capul cu scârbă de la atâtea crude grosolănii și „comedii“ nesărate pe care azi le „gustă“.

Afără de acest teatru, mai sânt altele improvizate vara prin grădini de petrecere. Sânt poreclitele „Teatre de Varietăți“. Acestea—s'a mai spus și altă dată—sânt rușinea tuturor orașelor noastre. Bucureștii nu fac excepție.

Își au și ele publicul lor, care nu vrea să renunțe în ruptul capului la plăcerea de a auzi o proastă vorbă cu două înțelesuri, de a vedea urâte scene de batjocurirea vieții. Impotriva lor ar lucra, de o cam-dată, mai repede regulamentele polițienesci de cât fineța gustului public.

În ce privește cultura muzicală, Craiova se poate lăuda cu cele două societăți: *Filarmonica* și *Hora*. Cea din urmă, mai nouă, se deosibeste de cealaltă printr'un naționalism pronunțat în alegerea membrilor și alcătuirea programului. Cultivarea muzicii naționale este principul acestei Societăți care a isbutit, alături de o altă mai veche, cu bună reputație, să strângă totuși mulți iubitori de artă și să ia o dezvoltare care dă frumoase făgăduinți.

Amândouă organizează concerte bune, ce mulțumesc gustul cel mai sever.

Trebuie să pomenim aici și despre artiștii *pictori* și *sculptori*, cari ne-au dat prilejul de a admira frumoase lucrări de artă în expoziția palatului Minervei. Sânt, în orașul nostru, tineri de talent care muncesc cinstit,—unuia dintr'înșii, care a fost regretatul Opreșan Rădulescu, i-am simțit cu toții pierderea, de curând,—bătrâni maiestri cari lucrează și azi ca în tinereță, cu aceiași iubire curată de artist.

Pentru educația fizică s'a întemeiat, de curând, în urma invitației ce Ministerul Instrucției a răspândit în toată țara, o *Societate de gimnastică și tir* cu numele „Viitorul“. Persoanele ce stau în fruntea acestei Societăți ne fac a spera rezultatele ce trebuie să se aștepte.

Presa se compune în Craiova din foarte multe foițe care reprezintă, mai toate, moravurile sălbătice, ce deosibesc la noi luptele de partid.

Afără de vr'o două ce se prezintă mai bine, ele sînt încolo o strașnică umplutură de lucruri proaste, de înjurături surugiești, de

invinuiri infame. În mână proștilor cari cred a speria lumea ajung o armă de amenințare pentru învârtirea trebșoarelor. Mie mi se înfățișase, în Septembrie trecut, doi ipochimeni ce s'au prezentat unul „ziarist“ (era de la „Patria“), celalt Directorul „Curierului Olteniei“. Imi puneau la dispoziție „serviciile“ lor (să mă ferească Dumnezeu!) pentru a da notă unui scolar repetent. Se înțelege, le-am arătat repede drumul. De îndată au pornit împotriva mea coloane de injurături, la care am zămbit cu aceeași creștinească milă pentru cei slabi și păcătoși, cu care am primit, mai dăunăzi, și în familiile celor care la „Monitorul“ se laudă a injura „birjerește“.

Și aceasta se chiamă presa „civilizată“ (!) a Craiovei, care odată —și nu e mult de atunci— mi se lăuda cu ziaristi ce au și ei titluri academice (vezi dumneata!).

Așa se înfățișază, în linii mari, sub raportul culturii, Capitala Olteniei.

Dacă în multe privințe lucrurile nu stau bine, trebuie să avem totuși nădejde în viitorul care acum se pregătește cu ardoare prin muncă hotărâtă și bune exemple. Acea sănătoasă mișcare de îndrumare ce s'a pornit de câți-va ani în capitala României, își află tot mai mult ecoul și în celelalte părți. Răspândirea și însușirea repede a ideilor nouă, lupta ce se deschide aprig în numele lor, e semn neîndoios că spiritul bun va birui până la capăt.

Acei care vor, dar, a vedea și aici altă alcătuire, a respira altă atmosferă, acei care simt o jignire a trăi mai departe în tina unei vieți umilite, să nu uite că nimic nu vine de-a gata.

M. Bașescu

S'au dus

S'au dus de mult... și gîndu-mi azi
Zădarnic îi recheamă...,
Din zborul anilor, doar noi
Rămas-am singuri, mamă!

Pe tîmpla ta de timpuriu
Suvițe s'argintară,
...Așa trei fire'n părul meu
Încep ca să-mi răsără!

Ce vițoroși deasupra-ne
Trecut-au stoluri anii,—
Și de pustiu s'au dărîmat
Și cei doi nuci, sărmanii...

Ce-a mai rămas din cîte-au fost,
Din viața de-altă dată?
Doar cîntul vechi ce-l mai cînta
La vie, bietul tată!

Și via azi s'a pustiit,
Eu i-am uitat și locul...
Sta un cireș la capul ei,
Via la moară scocul.

Aș vrea să fiu iar pruncu drag
Nesătător de rele,
Nevinovat să rîd, să plîng
La sînul maicei mele!

A jale, mamă, tu să-mi cînti
Și să mă culci în poală...
Târziu mă scoli în desmierdări:
„Te scoală, maică, scoală“!

Și moșul alb ca și un sfînt
În brațele-i mă prindă,
Cu-o lacrimă în barba lui
Mă poarte sus la grindă.

Dar, iată-mă mai răsărit!
Văd vremurile-acele...
Sub streșini edera... și'n colț
Un cuib de rîndunele!

Același, mamă, de atunci
Să fiu, neastîmpăratul...,
Să scol tot tîrgul... să nu vreau
Să știu nici de mpăratul!

Tu să mă cerți... și să mă leg
Plîngînd c'oi fi cuminte,
Și iar să-ți viu cu-obraji-aprinși,
Cu ruptele vestimente...

Să trec în seară sgomotînd
În capul cetii mele:
Oșteni pe trestii călărînd,
Din deal în spre ceșmele.

S'au dus acele vremi, ce trec
Sub fruntea-mi a zătoare,
Cum vîntul serii 'n lung oftat
Prin sălcii plîngătoare!

...Iar, azi în ochii tăi cei triști
Cetesc așa de bine:
Zădarnic ochii'n prispă-ți rîd,
Băiatul cînd îți vine!

S'au dus ai noștri... și ai vrea
Să-ți fie casa, casă,
Să mori în ea... băiatului
Visîndu-i o mireasă!

Pe casa noastră crește mușchi
Și'n bătătură spinii,
Sub gîrbovitu'i coperiș
S'adăpostesc streinii!...

O palmă de pămînt mai stă
Din starea noastră toată—
Dar dorm ai noștri toți în ea
Și tata, bietul tată!

Locotenent Vulovici

F R A G M E N T E

Când deschise ușa îl lovi un aer gros, stătut, innădușindu-l. Sub țol se svârcolea, vântată de durere, cu ochii holbați o femeie în vârstă.

«Valeo-oo, valeo-oo, picioru!»

—«Vai de capul ei părinte! Da s'o auzi noaptea,—gândești c'o mușcă șerpilor. Ce chinuri doamne, ce păcate!»

Femeea care chemă pe popa la bolnavă își frângea mâinile îngrozită

—«Da cum ți-a venit leleo Sofio durerea la picior?»

—«Vezi că-s.. patru săptămâni de-atunci. Tăiam le—valeo-o picioru—valeo!» și se frământa să și ese din piele.

«A tăiat lemne, d-le părinte, și ș'o tăiat picioru. Da ști prin os încolo. Ce-a curs de sânge doamne. Da'n urmă a stat, s'a legat c'o pânză și a tras cizma. O săptămână n'a durut'o, da de atunci încoace stă pe sulți». Bolnava se mai liniști, se ridică încet și și desvâlue piciorul să-l vadă și părintele. Dar ea abia și'a aruncat ochii, și a prins a se văita din nou, smâncindu-și îngrozită capul.

—«Amar de viața noastră. De ce n'ați chemat doctorul să dea leacuri, ha, să lăsați să se umfle așa! Uite nici nu se mai cunoaște rana».

—«C'a adus leacuri părinte, a fost și doctoru. Chiar azi dimineată le-o adus de la potică: șapte zeci și cinci de crițari.

Pe masă o sticlă înaltă, plină cu'n fluid galben, și într'o șatulă vată.

—«Când a fost doctorul aici?»

—«Or tot fi două săptămâni de-atunci».

—«Și leacurile le ați adus astăzi! Săca-v'ar capul! cum a zis să le folosească?»

«O păi eu nu știu părinte că n'am fost aici. Nu mă țiiu de casă ci viu, așa când viu, în vecini».

«Ce-o zis leleo Sofio doctorul?» Femeea gemea, arătând cu un deget la picior. Arăta la picior și din ochi îi curgeau lacrimi grele».

Abia atunci îi veni în minte popii să caute pe masă. Pe glaja cu leacuri, nedestupată, pe cercul de hârtie albă era pusă îndrumarea de farmacist.

Citi, apoi își duse mâna prin păr, și stătu așa. Se apropie iar să vadă mai bine piciorul. Nu se mai putea folosi îndrumarea, s'a obrintit prea tare.

—«Așa, acum ați adus leacuri! Di ce nu le-ați adus mai în grabă ha? N'ai pe nime la casă lele?»

—„Ba am părinte,—olîo, ba am. Da n'a vrut! Zicea că n'are bani. Zicea că-mi trece și așa! Și n'a vrut!»

—«Ar fi căpătat de grabă un cal de la cineva, numai să fi cerut. Atâția bani e 75 de cruceri?»

—«C'avem și cal părinte. D'a na vrut să meargă! Femeea din casă adaugă:

«Vezi că trăies rău părinte la olaltă. Au fost văduvi amândoi când s'o luat.—Și-s trei neamuri de copii mestecați».

Bolnava cu degetele încârligate ghiora perețele și savila patului».

„O bate părinte, așa cum is acum bătrâni, o bate de-o uscă. Ce-a fost și asară aici să te ferească Dumnezeu!»

Lelea Sofia gemea, asculta și plângea cu hohot.

—«Că să fi vrut el putea să meargă, că au cal. — În urmă tot a trebuit să meargă».

—«Unde-i bărbatul?»

—«Trebue să vie îndată, a dus calul în otavă. Da mai bine să nu mai vie».

«Când preotul își termină slujba în casă, la ușă cineva tușea din adânc.

—«Măi bade, dumneata ești bărbat aici la casă?»

—«Eu Domnule!»

—«D'apoi bine mă ticălosule, cum lași tu să ți moară femeea cu zile? De ce nu te-ai dus după leacuri?»

Omul adus de spate își ridică puțin capul. O privire de ghiață, neclintită, ca de ucigaș, săgeta printre gene, de sub fruntea îngustă, pe preot. În viața lui n'a văzut așa chip de tâlhar.

Semn că e un om căruia i-a trecut gândul faptei celei dintâi.

«Ce vrei cu mine Domnule, spune-mi ce vrei?»

—«De ce n'ai mers mai de grabă după leacuri? Din vina ta i-sa inveninat piciorul întreg, în trei ceasuri poate să fie moartă».

—«Ei, că nu moare asta cu una cu două Domnule!»

Popa se îngălbeni ca pământul.

«Nu ți-e rușine, măi om slab să vorbești așa? Ce suflet e'n tine?»

Bărbatul iar înțepa cu ochii pintre gene.

—«Lasă-mă domnule, nu-mi trage d-ta mie socoteala!»

Știi d-ta ce-i aici? Di ce nu i s'au dus ficii, că are trei lălăi, bată-i Preceasta, de numai se ntind la soare. Spune de ce nu s'au dus ei?»—Capul i se așeză iar spre piept, mâinile-i atârnav dealungul trupului.

—«Ș'apoi nu s'a putut, noa, nu s'o putut. Că aveam de lucru și nu erau nici bani. «Nu s'a putut și pace!»

—«Să-ți lași pe trei ceasuri lucru și să pui 75 cr. ți-a părut prea mult. Da să ști că pe sufletul d-tale rămâne dacă moare, auzitu-m'ai, pe sufletul d-tale. Dacă așa ști să prețuești o viață de om. Vai de ca-

pul tău nemernicule! La crismă ai să te 'mbeți în toată ziua! Las că, știe Dumnezeu.

Ochii dușmanului săgetau iar: «Nu blestema părinte, zău nu blestema».

Din casă veniau vaete, apoi în restimpuri țipete, ca și când ar împinge cineva cu săgeți pe bolnavă. Bărbatul ascultă și-și vără tăbac în pipă li dă foc, și bate cu măciuca rar în pământ.

—«Să vii acuma cu mine să chemi pe doctorul».

—«Bine, bine, îl chem, da la ăla iar îi trebuie zlotu! D-lă gândești că moare? Nu moare așa cu una cu două. Știu eu că nu moare. Dar dacă zici, iacă merg să nu fie cu supărare».

Și porni după preot, pe când vaetile luau în slavă căsuța cu co-periș de șindrilă, aproape putred.

J. Agirbiceanu

Noaptea 'n lanuri

Ca o blândă alintare

Bate luna printre ramuri -

Doritor mă uit prin geamuri,

Si trimet o sărutare,

Colo 'n zare...

Peste lanul de secară

Se resfață vântul serei -

Eu de vraja primăverei,

Am eșit în câmp afară,

Să cânt iară...

Fermecată-i zarea 'n cale

De miresme îmbătătoare -

Pe poteci șerpuitoare,

Se-aud cântece de jale.

Din cavale...

Si 'mie umedă privirea

De aducerile aminte

Ce răsar șireag în minte!

—Năruită 'mi-e gândirea,

Și simțirea...

Umbre negre fug pe maluri

Si se pierd în depărtare -

Luna pe subț nori dispare.

Adormite-s toate: dealuri,

Idealuri...

Const. A. Giulescu

PE DRUMUL RUCĂRULUI SPRE PEȘTERĂ

Noaptea de August, cu nespuse de frumoasă lună plină, ne-a îndemnat să pornim pe șoseaua albă, spre Rucărul vecin cu munții de piatră.

Cocoana Titina a pregătit din vreme tot ce trebuie pentru călătorie și așa pe subț amiază ne aștepta în drum la moară căruța cu boii. Până una, alta, până ne-am îndogătit asupra locurilor de stat pe fân, până am potrivit hainele de frig și de ploaie în scările de dindărăt, a rămas soarele numai d'un stat de om d'asupra Goargășului și atunci am plecat haida—hai... încet în pasul domol al boulenilor.

Pe muscel ne mai luminau din spre apus raze roșietice, rătăcite printre norii subțiri și când am ajuns la casa Baștii, nu mai deosibeai de era căruța, sau vre'o mogândeală neagră în lungul drumului.

La un ceas din noapte s'au lămurit puțin depărtările și a început să lucească firul de argint al apei

Mândra lună se ridică peste ogrăzile de pruni și acum vezi clăile cu pânze pe vârf, în țarcuri de nuele și urmărești până departe șerpuirea șoselei, ca să indulcească sușurile.

În dreptul Nămăeștilor cotim la dreapta pe șoseaua națională, care duce peste graniță. Urcăm domol pe drumul pardosit cu piatră de var, chirigiul merge pe de cea se lasă dus mai înainte în voia pașilor se oprește când și când să-și îndemne juncați, cari se trezesc din ațipeală,, când isbesc în jug sub falfăirea biciului cu pleasnă în vârf.

Miezul nopții trezește cocoșii la cantoane și în împrejurimile de verdeată nimic nu tulbură marea liniște. iar noi urcăm domol pe dealul Mateiașului și ne imbată aerul rece; în această noapte fu lumină ca ziua. Drumul tăiat în piatră cotește la colțuri de stâncă și o apărătoare de șine sprijină partea dinspre răpă. Ici-colea, pietre cioplite arată întinderea drumului, iar șipratele strâng apa de pe văisoare și cheamă drumeții pe iarbă înverzită ca primăvara.

Încă o perdea de dealuri și departe se deslușește valea aburită a Dâmboviței. Pe drumul lat încep să treacă chirigii cu var în căruțe. E p'aproape satul și oameni au pornit din noapte la treabă. Mai cotește ce mai cotește șoseaua și iată cum se așterne în lungul râului.

Dragoslavele ne arată case mai pe drumul nostru și în liniștea stăpânitoare, credem că nimeni nu ne bagă de seamă trecerea. Ca să răsuflă boii și să îmbuce o poală de fân, chirigiul, Gheorghe, dejugă într'un loc liber, la răspântia din valea bisericii. N'apucăm să sărim jos și un strejar ne poștește să minăm mai departe, «că nu e slobod să tragă nimeni pe ulița asta, până în dreptul plutelor. L'am cinstit cu țuică

de-a noastră și mergând în urma căruții, mă gândeam ce bine ar fi să se pună streaja în bani și la noi, ca la Dragoslavele. Dacă e strejar plătit, e pus numai pe treaba aceea și poți la vreme să-l tragi la răspundere. Pentru aceasta au Dragoslovenii primărie curată, școală nouă cu curtea plină de brazi și pază sigură în vremea nopții.

Despre ziuă se face frig, bouleni nu se mai uită la fân și pornim iar așa încet spre Rucăr.

Cam la intrare un firăstrău cântă de moartea brazilor, care așteaptă îngrămădiți unul peste altul să le sosească ceasul de spintecare. Iar în deal alți răspund clătinându-se tot-deauna cu podoaba lor verde și parcă nu le pasă de amenințarea oțelului dințat.

Nu mai văzusem de mult apa Răușorului. Eram copil așa, să tot fi fost de vre'o doisprezece ani și atunci am trecut prin Rucăr cu oameni de la noi să răvășim oile din Drăgan.

De atunci și până acum, după câte mai țin minte, s'au netezit unele colțuri, îndreptându-se ulița, s'au ridicat case mari, ca în lumea belșugului de lemne și piatră și pe câte un deal au început să vegheze până noaptea târziu lumini prelungi de la ferestre de vilă.

Printre elegantele case noi se mai rătăcește și câte o zidire, cu coperișul înalt, cu coșul scos sus d'asupra, cu uși scundace și cu ferestre mărunte, ca în vremea veche. Și mi-se arată una din aceștia, despre care a rămas vorba în sat, că aci a mas Vodă Ribescu, când cu călătoria lui furișată spre «țara de dincolo de munți». Casa e a Bastii. Lângă ea, vremea cea nouă l-a îndemnat să-și dureze al'ta, dar se păstrează și acest semn al trecutului, ca o amintire dragă a unor lucruri plăcute.

Se întâmplă să tragem căruța la o casă în doldora nunții. Păreții sint văruiți frumos ca la o zi mare, geamurile răs la lumina Soarelui, ridicat somnuros din pădurea de brazi, mireasă, gătită de sărbătoare, ne ese înaintea și pune ochii în pământ, când noi făceam pe neștiitorii și o întrebam, pentru ce toată pregătirea asta.

După ce hodinim o leacă de drumul făcut o noapte și mai bine-pornim iar domol tot pe șosea bună cu apărătoare de fier, spre Dâmbovicioară. Ca să fie urcușul lin, drumul șerpuește prea mult și ai crede că e mult departe Peștera, luându-te după măsurătoarea kilometrilor pe margine.

În grădina, pe ale cărei poteci trecem, ca să mai scurtăm din cale și să ușurăm greutatea căruții, ne întâmpină cărlani țigăi aduși de curând din munte. Un ocheșel cu clopot se îndreaptă spre noi, deodată fac toți ca el, ne privesc o clipă și o sbughesc în colțul gardului, de unde mai întore odată, mirați, capetele cu cornițe din vara asta.

Tulim în cătunul Podu Dâmboviții: vreo câteva case lângă podul cu o deosebit de frumoasă boltă de piatră. Un om ne îndeamnă să cetim o cruce, rămasă cam delături din drumul cel mare. Coborâm pe o ulicioară și privim o prea frumoasă cruce cu litere citețe, parcă ar fi de ieri, dealaltăieri. Se spune, cum s'a ridicat această sfântă cruce, odată cu podul de pe Dâmbovița. Din podul cel vechiu n'a rămas mai nimic și numai când îți arată cineva, cunoști pe unde a fost locul de trecere altădată.

O piatră cioplită, pusă de omul acesta, ne arată drumul spre Dâmbovicioara. Acum începe șoseleta, care s'a isprăvit de puțină vreme. Ea apucă în lungul apei, care se cheamă Dâmbovicioara și ține așa până la gura Peșterii. Drumul al nou și micuț trece apa gâlgăitoare, încoace și încolo peste podețe de brad, dat cu catran. Și nu mai e calea anevoioasă ca mai demult, pe punți subrede și pe piatră lunecoasă.

Intrarea în defileul Dâmbovicioarii îți pătrunde inima de groază și ai sta la îndoială, să înaintezi, sau nu, dacă nu te-ar imbia drumul alb de var și gândul, că atâția oamenii au trecut prin locurile acelea, fără să se întâmple ceva. Când cauți să te întărești mai mult la drum prin planul acesta, ochii, cercetători ca în fața lucrurilor nouă și mărețe, se opresc la un colț de stâncă pe o cruce de lemn cu însemnarea:

«În amintirea soldatului Motreanu Ion mort în 1905»

Și atunci... «mână, Gheorghe, mână mai iute, de unde știi ce aduce ceasul rău!»

În amândouă părțile se înalță amenințatori păreți de stâncă goală și este așa de inclinat câteodată colțul spre cădere, în cât te aștepti dintr'o clipă în alta să auzi valea urlând de rostogolirea lui năprasnică. Dar toți stau la locul lor așa de ani de zile și ne lămurește un om, cum rar primăvara, de ploii se rupe vre'o piatră și duce cu ea brăduceanul scos din rădăcină.

E nespun de măreață privirea pe locurile acestea prăpăstuite, unde cresc scumpe flori albastre, unde respirația se iuțește de țărimea aerului, unde săgetează văzduhul păsări de pradă, unde se sbeguesc câprioarele la adăpost de pușca vânătorului.

Ți se pare așa de departe sgomotul de lume! Când iată și așezări de oameni, după ce ne vestise un cățeluș, că suntem aproape de case. La canton stăpâna spală lână în Dâmbovicioara și o trăsuriacă pe deal stă într'o rână, parcă ar vrea să plece singură de vale.

Zarea să lărgeste, în locul pădurii de brazi, livezi de fân urcă până sus, unde e stâncă tare, clăițele de fân așteaptă iarna, care vine prea timpurie p'aci și iarba mai otăvește ici-colea, pe lângă țarcuri.

Cum te apropii de peșteră, vuește mai tare valea și deasupra povârnișului deslușești o poiană cu otavă dulce pe sub fagii înalți. Apărătoarea de brad cătrănit se sfârșește supt un părete de var și o deschizătură uriașe își arată întunericul de groază. Până aci sus la gura peșterii te duci pe o potecuță șerpuită, cu trepte de piatră și întărită cu răzmătoare albă de mesteacăn.

Când sosim acolo, ne căutăm de chibrituri să rupem întunericul de la gură. Acum ne luăm seama cam târziu, că ne-ar trebui o lumânare. Dar iată că un moș răsare în urma noastră de după cotitură, ascunde toporul sub podișcă și își scoate pălăria ca unul care, cu tot traiul lui în munți, a văzut lume, fel și chip.

Pe o streășină nouă citesc numele unora dintre vizitatori.

Herscovici, Șteinberg... etc...

— E, mai mulți jidani!

— E! și jidani, D-le? Șterge-i dracului! îmi răspunde moșul lungindu-se pe piatră într-o rână.

Intrăm cu lumânări aprinse. Ne duce moșul întâi la stânga, ne arată el în fund așa cam ce ar trebui să vedem și noi.

— Uite cap de bou! Ha! Ce ziceți? Uite dincoace cap de cerb? Și acu! ia uitați-vă la altarul cu ușile împăratești!

Și în întunericul acela, cu groaza în suflet, că s'ar putea surpa pământul din vreo parte, ți se pare că chiar așa au curs picăturile ca să se facă figurile moșului.

Petrică îi dă să guste din sticla de țuică. Moșul urează se învelește și acum ne spune, că n'am văzut mai nimic. D'acu încolo o să mergem în peștera cea mare.

O luăm îndărăt și facem la dreapta. Mergem mult până în fund, dibuind în întunericul umed. Aci găsim cărți de vizită aninate și perețele plin de iscălituri.

La eșire, lumina deafară ni se pare albastră, și noi parcă am fi figuri din basme în încăperea unui palat al zmeilor.

Moșul își caută toporul la locul lui și pornește pe vale înainte.

Noi ne urcăm în căruță, plecăm încet pe Dâmbovicioară în jos și ne luăm ziua bună de la peșteră.

Rămâne în urmă Rucărul cu brazi cântători și apă limpede, să și aștepte în pace sosirea ierni timpurii și potolite, să curețe brazi de coaje să se imbețe de mirosul rășinei și să pornească bușteni pe apă, spre glăsiuirea de moarte a firăstrăului.

J. Boten

UN PICTOR

(După José-Maria de Heredia)

*El a'nțelea ca nimeni străvechea lumii rasă,
Ce calca pe ogorul bătrînului ținut,
Pustiu întins și sumbru, în larg de zări pierdut,
Cu tainice colibe ascunse 'n iarba deasă...*

*Și 'n seri de toamna tristă, cînd doruri vii se țeasă,
Din 'nalte povîrnișuri artistul a văzut,
Cum astrul zilii 'n flacări, mănunchiul ne'ntrecut,
De raze roși, și'l scaldă în marea spumegoasă!*

*Atunci el zugrăvit-a oceanul larg și trist
In care norii sapă luciri de ametist
De candido safire și umede smaralde...*

*Ținti de veci pe pinze oglinzi de scump cristal
Menite să cuprindă și'n ape vii să scalde
Lumini de cer albastru, frumos, occidental!*

Ștefan Braborescu

LA BUNICA

AMINTIRI

De cum fusei cât un păpușoi și jucase bunica cu mine în sân nu m'am mai dus pe la dansa.

Intr'o vară, așa pe la Sântă Măria-mare, când e hram în satul bunicăi, hai că mă ia mama într'o zi, și, peste dealul Halmului, pe la moara Călugărului, înainte spre Bunești, printre bechete trecem hranița, —de acolo pe lângă altă moară ajungem la Ilișești.

Ilișești e un târgușor locuit de români, șfabi și jidani.

Trecând un poțet peste o apă, intrăm pe o poartă la o casă țărănească cu fața spre răsărit. Aici ședea bunica.

Parcă și acum o văd; o femeie grasă și 'naltă ședea în bordei, la vatră.

Cum ne văzu, rămasă inlemnită, se uită lung la mama și zise privind podidind-o plânsul: «Tu ești Domnică?»..

Eu mamă, și amândouă prinseră a se boci.

De mult nu se văzuseră. Repede se sculă bunica și eși afară.

«Măi Ciucă! Măi Ciucă!... la vină incoa să vezi tu minune»...

Ciucă era fratele mamei.

«Măi, a venit Domnica»

Ei, nu maispune!...

Repede ca din pământ isvorară vecini cu fete, cu băeți și alte neamuri să vadă pe mama.

A fost o bucurie, parcă le-ar fi venit cine știe ce noroc.

«Da, aista care 'i? îi dă bunica către mama.

— Aista 'i șapte liciu.

«Care? — Cel cât un păpușoi?»...

Ce spui?... și noi îl credeam mort. Eu mic de vre-o cinci ani, mă uitam la ea spăriat și mă țineam de fusta mamei ca și cum mi-ar fi fost să n'o pierd».

«la vină la bunica!»

Incet, cu greu și sfios mă depărtai de fusta mamei și mă dusei la dânsa.

Da mie, bunica nu 'mi era dragă—îmi părea străină și doar de rușine m'am dus de am stat lipit de sânul-i.

«Ooo! de acum ai să dormi cu bunica».

La vorba asta, parcă mă străpunse cu un fier prin inimă și o privii cu ochii holbați.

«Dar mama unde se duce? mă întrebai în gând.

Sara, bunica mă puse să mă închin și mă chemă la culcare.

«Da, mama unde doarme?»

— Măta?... Ea e dusă la culcare cu fetele.

Atunci am început a plânge. Eram învățat lângă sinul mamei, la care am dormit de mititel

Și două săptămâni am dormit cu bunica.

Bunica era bună, bunica mă iubea, dar eu n'o iubeam; dormeam cu ea numai de silă. Noaptea după ce mă culcam îmi spunea povești cu cai năstrăvani și Ileana Cosinzeana la care nici odată nu le apucam sfârșitul.

De atâta joc, ziua, cu băeți de șfabi prin prundul pârâului, cădeam sara ca lemnul.

Atunci am văzut cât sunt de ciudați șfabi; cu toate astea sunt cei mai detreabă oameni și cei mai prietenoși.

Intr'o zi m'a luat bunica și m'a dus la o cocoană, șfaboaică, a cărui bărbat era jandar. Șfaboica ședea în cerdac și desmerda un cățeluș flocos. Cum i-a spus bunica cine s'a asvârlit cățelul și m'a luat pe mine la desmerdat și atâta m'a sărutat femeia ceia, că am crezut că mi se duc obrazii și așa se uita cu jind la mine, de 'i jucau ochii în lacrimi și zise bunicăi să mă lese la ea, că ei tot n'au copii.

— Da, unde se află, că mă omoară măsa,

După ce șfaboica mă hrăni cu pâne și cu povidlă, plecai.

Bunica mă purta printre dughenile jidanilor.

Iată,—zise ea; biserica asta mare de ici, e biserica noastră asta de ici de peste drum, e a șfabilor.

Parcă și acum văd biserica românească: mare ca o mitropolie cu patru turnuri și albă.

Și cum mergeam pe drum, auzim niște cântece răgușite nu știu de unde și nu mult, doi șfabi beți, es bălăind dintr'o uliță cuprinși de după gât și așa se țineau pe balamale, că mai nu cădeau: măsurau ce măsurau drumul, stăteau în loc, vorbeau ce vorbeau tare și iar o porneau bălăind.

Când să ne coborâm spre pârâu, acasă, iată altul, cu pălăria pe-o ureche, măsura cea uliță cât era de largă, plesnea din palme și se sfădea nu știu cu cine.

Când mă văzu, se opri în drumul nostru și întrebă chinându-se să stea drept.

«Ma roc! Asta merși acas'la min'?»

— Da, domnule, da! zise bunica, iar eu de frică, repede m'am dosit după dânsa.

Și, neamțul, o porni înainte bolborosind.

„Așa's toți șfabii—zise ea; nebuni când se îmbată.

Dar iată că după câte-va zile orașelul primi o nouă viață. Atunci am văzut și eu ce 'i un hram: lume de pe lume, căruțele și carele nu se mai sfârșeau.

În ziua de Sântă Mărie, numai zici că e zi de praznic, ci iar-maroc.

Satul, de dimineata, fierbe de sunetul clopotelor, chemând pe credincioși la leturghie.

Așa, aproape de prânz, calea din sat până afară la cruce, e un laicer de capete. Văzduhul tremura de huiul clopotelor și preoții merg în fruntea norodului cu icoanele.

— Toți gătiți cu ce au avut mai bun: bărbați în cămeși albe cu bondițe cu flori și femeile cu cămeși cu alțițe și cătrinte bătute cu fluturi.

De la cruce, lumea se împrăştie pe la cunoseuţi şi neamuri, iar aşa în spre sară, nu auzi de cât chiuituri, sunet de scripci şi cobze, şi,—lume roind de colo până colo: Nemţi, români toţi prăznuiesc şi nu se face linişte trei zile.

De acolo, tot se risipeşte şi oraşelul rămâne liniştit ca viaţa unui pustnic, mulţumit cu ce-i dă D-zeu.

Dar am uitat să vă spun:

Intr'una din nopţile zilelor de praznic — târziu — când doar ici şi colo mai trăea cântecul şi vorba, aud pe afară: «La traca!... Asta tumeric la mine!...»

Pe urmă, o fâşăitură pe la ţiţina uşei, un fel de sunet de clampă o scârţăitură de uşe şi o poticneală de prag amestecată cu un sughiţ: «Ai la traca!»

Bunica întrebă:

«Care-i acolo?»

— Eu! răspunde un glas răguşit.

«Care eu?»

— Eu, Tom Iozef... pun sar'!

«Bine ai venit, d-le Iozif!»

Ce-i?

— Trac la min' de tumerfostră; finit să vitem.

«Foarte bine d-le Iozif, apoi ne-am culcat. Dute şi d-ta de te hodi-neşte şi vină mâne să-ţi dăm holercă.

Tom Iozif, după ce sughiţă şi răgăi cu părere de rău, zise abea nemerind uşa.

«Ma tuc! ma tuc! ma tuc! ma tuc! ma tuc! ma tuc! A deschis uşa, a eşit pe poartă şi tot n'a mai încetat de a bodogăni: «Ma tuc! ma tuc! ma tuc! ma tuc! ma tuc!»

Adoua zi, am auzit pe un neam al bunicăi, că a întâlnit astă-noapte pe D-nu Iosif de peste părau şi tot zicea: «Ma tuc! ma tuc! ma tuc! ma tuc!» şi tot cu «ma tuc» a intrat în ograda lui.

Şfabu'i şfab, sucit el la pornire, dar când îşi bate nevasta, nu ştie nimeni. Numai românul când şi-o altoeşte îl ştie tot satul; el dă de-a dreptul şi în totdeauna o nemereşte ca Eremia cu oiştea în gard. Şi nu un şfab, doi, sunt bătauşi, când să imbată; ei toţi.

Când vine acasă turbur la femeia, dă; că femeia zice şi ea o vorbă: de ce bea, de ce nu tace; iar el o apucă la chelfănială şi nu aşa;—sdravăn! şi ea nu spune la nimeni.

Alături de bunica era un şfab. Eu mă jucam cu băeţii şfabului şi mă duceam pe la ei.

Intr'o zi, veni şfabul turtă — cum e habarul şfabului: cântând şi trăsând.—Cum ajunge acasă, cere în limba lui mâncare. Sfăboaica îi dă. Da, el, nu, că nu-i place.

Prevedea ea, că nu are să fie bine şi ne trimise pe prund să ne jucăm.

Noi ne-am dus.

Nu mult, ce ne vine, că ne ducem în şură la ei să facem un scrânciob de frânghie.

În casă se auzeau buşituri şi palme.

Băeţii fugiră în şură şi răzând îmi ziseră.

«Mutăr a nostre trase patae lui Fatăr».

Cum e copilul drăcos, hai să văd numai de cât. Mă furişez la o fereastră şi ce să vezi, şfabul băgat sub pat şi ea, sfăboaica, cu melesteul în mână îl judeca ca pe un hoţ de cai.

— Era şi cu putinţă de a-l bate: ea grasă şi voinică ca o cârsmă-riţă şi el, ca un chibrit.

Şi, vezi, nu a ştiut nimeni de bătaea aceia.

Cum am spus, două săptămâni am dormit la sinul bunicăi.

Cine îmi purta grija să nu mă disvălesc? — Bunica. Cine mă îndopa toată ziua? — Bunica. Cine îmi spunea snoave de adormeam cu zâmbetul pe buze? — tot ea.

Intr'o sară o întreb:

«Bunică de ce şezi în căsuţa asta mică şi nu în casa cea mare?»

— Pentru că nu-i a mea. E a lui Ciucă şi a băeţilor lui.

«Da a matale unde-i?»

— Am dat-o lor.

Aici tăcui gânditor.

— Hei, hei! — oftă ea adânc; hoţul de popă, n'ar mai putezi.

«Care popă bunică?»

— Taci şi dormi!

N'am dormit cine ştie cât, gândindu-mă la un popă, care i-ar fi făcut cine ştie ce ne ajuns ei, şi parcă-l vedeam: un popă roş şi rău la inimă, aşa ca cel din poveşti care lua câte şapte piei de pe spinarea argatului care se supăra pe el.

Iar când am fost mai mare mama mi-a spus, că în Ilişeşti era un preot rău la inimă, dădea bani cu cămată şi nu erta nici mort pe cel ce întârzia cu plata.

Printr'e datornici era şi bunicu cu o sumă mare, pe care ne putând-o plăti la termen, i-a pus casele în vânzare.

Şi pe o vreme de Faur, când crapă pietrele de ger, l-a scos afară

cu copii cu tot; iar bunica l'ar fi blestemat cu foc și a dat leturghii la biserică, după care popa a căzut în grea muștrare de cuget și s'a îmbolnăvit; iar de inimă rea își rupea cu dinții carnea de pe el și striga:

«Palaghio! Palaghio! vino și mă iartă!»

Și în muștrarea cugetului s'a sfârșit.

De atâta stat la bunica, mă săturasem; acum îmi era dor de băeții de prin târg, de la noi.

Și îi zic, într-o zi, mamei.

«Mamă, când mergem acasă?

— Azi!

«Azi?»

Bunica cum auzi, prinse a se boci ca de mort.—La urmă se învoi să meargă și ea cu noi.

Mamei—ca să mai stea—îi ascunseră fetele toate lucrurile.

Moșu Ciucă îmi cumpărase o pălărie țuguță—cum se poartă în Bucovina—și pe aceea mi-o ascunseseră băeții.

Cu mare greutate am găsit-o sub o covată.

Mare, până și-a adunat mama toate buclucurile, a avut de furcă!

Și, însoțiți de o cumnată a ei și de bunica, am plecat.

Până la poarta țarinei, bătrâna ne-a urmat.—De acolo, s'a pus jos.

«Nu mai merg Domnică; numai pot. Dute singură»; și iar prinse a se boci cu jale.

Și am plecat. Iar bunica s'a ridicat în picioare și-a zis.

«Dumnezeu să vă binecuvinteze!» Și s'a uifat cu mâna cozoroc la ochi, până nu ne-a mai văzut. Și de atunci, n'am mai văzut pe bunica!...

Jon Dragoslav

CUGETARE

Dragostea pentru natură este singura, care nu înșală nădejdiile omenești.

H. de Balzac

A M Ă G I R E

În lăină răsărit-a o dragoste curată,
De fire prăznuită, de vulturul din slavă,
O dragoste de dorul și jalea unui cîntec
Dar a trecut cum trece zefirul prin dîmbravă.

Sadarnic raza lunii, scripizile de stele
Mînbie 'n aslă seară; eu plîng îndureratul...
Mi-e inima pustie... și tu mi răsari în minte
Alad codrul, plopii voștri și apele și salul...

În lacrima de rouă ce licărește 'n iarbă
Vă picurați argintul, tremurătoare stele,—
Și-așa de 'nvîforală s'arată depărtarea,
Ce-ascunde 'ncătușată povestea tainei mele..

În zori când izbucnește viața din ogoare,
Și mucenicii și poartă povara 'ndurerată
Măș duce-alunci, stîngerul, cu umbrele de noapte
Să uit de rătăcirea din lumea asla loată!

O iată! Firea 'ntrecagă te preamărește astăzi
Și plugul s'odihnește..., e zi de serbătoare
Neveste și fecioare își ning cu flori cosita
Și vin, fi-asculte ruga de bine cuvîntare.

În slăcîra de aur biserică-i gălilă,
Si glasul lin purcede din ușa împărătească
Ce mîndră ești mireasă, în hainele-ți de nuntă!
Crăilele din basme ar sta să te privească!...

Un vis trăit o clipă, o dulce amăgire,
Din ochii de fecioară; ai mîndrei cîsănzene
Nu mi-au lăsat în suflet de cît pustiul amarnic
Și o lacrimă serbinte, strivită între gene!...

C. Ș. FĂGETEL

O Nuvelă :

„Două iubiri“ de I. Agărbiceanu

(No. 2 din 15 Ianuarie. No. 3 din 1 Februarie al Luceafărului)

Dacă ar fi să judeci numai după plăcerea ce ți-o deșteaptă citirea acestei bucăți, după încâtușarea ce te leagă de ea, după impresiunea ce ți lasă, după atmosfera de curățenie neprihănită ce se desface din ea, cu alte vorbe după alipirea ei de sufletele noastre, nuvela d-lui Agărbiceanu e de o minunată frumusețe. Ea lasă, din punctul acesta de vedere, în umbră atâtea și atâtea din povestirile pe care ni le-au dat în vremea din urmă scriitori și dintre cei mai mici și necunoscuți și dintre cei care au izbutit să se impună în mișcarea noastră literară. Căci foarte multe din aceste povestiri chiar când nu sunt lipsite de însușiri rare, îți lasă o impresie ștearsă pentru că bucată e rece, nu ne mișcă, pentru că situațiile sunt prea căutate și neverosimile, ori copii nemijlocite și necernute ale naturei.—Dar cu toate că acesta e singurul criteriu de judecată al marei mulțime de cititori, care slujindu-se de el preamărăște pe cutare, ori pe cutare scriitor, noi nu trebuie să ne călăuzim numai de el în stabilirea valorii unei opere literare.

Sunt însușiri mai adânci ale scriitorului și ale operei, care fac ca aceasta din urmă să placă și pe aceste trebuie să încercăm a le desvălui. Când autorul e un artist cum necontestat e d-nul Agărbiceanu, ceiace isvorăște din condeiul lui trebuie să înfățișeze calități neperitoare, independent de impresia și judecata subiectivă a mea sau a altuia. Fondul nuvelei e adânc omenesc: frumusețe, tinerețe, iubire; iar ciocnirea și lupta e tocmai între două iubiri: de o parte iubirea pentru frumusețea și inima unei femei de neam străin, pe de alta iubirea de familia lui, de datorie, de neam și în definitiv de el însuși. Acestui fond adânc și neperitor omenesc îi dă însă noutate tiparul în care e turnat originalitatea imbinării izvorâtă din condițiunile particulare de viață în care se desfășoară acțiunea și din marea bogăție înțelegătoare a sufletului autorului. A încerca azi să zugrăvești o foarte tânără dragoste înflăcărată după ce toate noțiunile și toate cuvintele corespunzătoare s'au banalizat, s'au șters printr'o întrebuintare nesocotită a celor nechemăți, e o îndrăzneală pe care numai un suflet foarte bine inzestrat o poate avea, ea înseamnă să ți pui în drum o piedică peste care însă talentul d-lui Agărbiceanu a trecut în zbor. Zugrăvirea simțimintelor dintre Dan și Ella nu e o „instantanee“ rece, luată după natură, ci o poezie adevărată în care sufletele vibrează într'o mare viață întreagă largă și adevărată. Foarte multe din schițele și povestirile de azi ne dau colțuri de natură, părți răslețe din suflet, trăsături vremelnice, momente. Puține sunt acelea în care să vezi o închegare întinsă, adâncă și puternică, în care un personaj să se zugrăvească

oare cum prin sine însuși, prin împrejurări, prin ciocniri, prin desfășurarea în timp a unei vieți și a unui suflet în toată întregimea lor, nu prin descripții și episoade răslețe. Printre acestea puține e și nuvela „Două iubiri“.

Pentru a ridica o lucrare nouă la înălțimea acestor puține, se cere ca autorul să fie înainte de toate un mare cunoscător al sufletului omenesc, un mare psiholog. D-nu Agărbiceanu este, și aceasta-i însușirea care dă viață adevărată povestirilor lui.

Iată bunioară starea sufletească a celor doi eroi principali în momentul când își fac—întâia oară—cunoștință. Ella aude cântecele de dragoste ale secerătorilor români, îi plac și roagă pe Dan să-i traducă vorbele: „A dat să-i spună pe ungurește unele cântece, pe care le trăgănu acuma secerătorii. Dar în multe locuri se poticnia, nu afla cuvântul, ori de-l afla simția cum i-se aprind obraji. Ella râdea că nu știe așa cuvinte ușoare pe ungurește. Câtă gingășie numai în această trăsătură de condei. Și ce bine-i prinsă și redată psihologia ei, când stăpânită de simțimintele ce-i încolțise în inimă îi scrie, nu o scrisoare de dragoste negreșit, ci o carte poștală ilustrată: „D-le Dan, dacă ai vrea ași urma bucuross o corespondență cu d-ta. Mi-ai trimete vești de pe acolo, eu vești de pe la noi. Spune-mi vrei?“ În aceste din urmă două cuvinte se străvede o dragoste mai puternică și mai frumos de cum ar fi putut reieși dintr'o pagină întreagă. După primirea scrisorii, lui „Dan i-se păru că s'a făcut deodată primăvară, o lumină mare îi umplu sufletul și nu știa de ce. Vedea lumea întreagă altcum“. Și mai departe: „Li scrise etc. Dar când s'o adreseze, rămase zăpăcit. Unde să i-o trimită? Ella uitase să-i dea adresa. A doua zi într'o scrisoare închisă, fata îi spunea să nu se supere, că a fost așa de încurcată în cât a uitat să-i dea adresa“. Iată și starea sufletească a lui Dan: „Dan simția că să fie Ella acum aci lângă el, mai ales dacă ar fi și mamă-sa baronița n'ar putea să-i vorbiască pentru lumea asta așa de liber cum îi scria. Când-lua peana în mână nuși mai aducea aminte că cine-i Ella, ci o vedea numai așa cum a văzut-o mai întâi cu pălărioara albă, cu ochii și sprâncenele negre și încolo zăpadă de pădure. Simția cum i-se odihnesc ochii de mură pe chipul lui și vedea iar o lume nespuse de frumoasă, când i-se uită mult în ochi“. Și se va mira cine-va cum Dan, fecior de popă românesc și Ella, fata unei baronițe de neam unguresc, ajung să se îndrăgostească, dar acțiunea e așa de minunat condusă, motivarea ori și cărei porniri așa de puternică în cât ni-se pare că altfel de cât așa nu s'ar putea petrece lucrurile. De ce bunioară baronița nu se împotrivesc pornirilor fetei ei! „Și fata asta Ella, era tot ce mai avea pe lume, tot ce mai rămăsese dintr'o veche familie boerească cu nume mândru. N'ar fi fost în stare să se împotrivesc la cea mai mică voință a copilei. La ce s'ar și împotrivi. Ea a băgat de seamă că Ella prinde să bată din aripioare, a văzut și s'a bucurat din tot sufletul. Ce e viața asta când trăiești ca o bucată de lemn și ce

primejdie putea să urmeze de aci!? Nimic. I se distrage fata și odată va râde mult ea însăși cum a scălciat capul unui fecior de popă românesc. "Taina primirii lui în casa baroniței se explică așa de ușor: "Ea era un suflet împăcat, trecut peste apele turburi ale mării și care nu mai avea ochi să se uite la fată așa-i era da dragă. "Și fiind-că Ella se topia din picioare departe de Dan, acesta părăsește seminarul vine în orașul ei, unde baronița îi găsește un loc într-o cancelarie de avocat, pentru ca să poată veni cât mai des în casa ei.—Aci trebuia să se petreacă desnodământul. La o serată, la care lua parte și Dan, între multele rude ale baroniței se iscă vorba despre Valahi și batjocurile, ura, scârba rece și dujmănoasă începură să curgă. În paginile acestia puterea d-lui Agârbiceanu de a desvâului revolta înăbușită a unui suflet culminează. Ele sunt de un dramatism zguduitor. "Dan era alb ca peretele și ochi îi ardeau de nu te-ai fi putut uita la ei. Din când în când părea că valuri mari îi umflă pieptul și atunci privia cu ochi rugători la Ella. Părea că așteaptă să spună ea o vorbă de apărare, dar n'a spus. Nu, ei a râs și ea în rând cu ceilalți umezindu-și ochi negri. Citise și ea cine știe pe unde o glumă batjocoritoare despre Valahi și o spuse cu fața luminoasă. Lui Dan i s'a părut că s'a frânt ceva în el".

Pentru suflete nu-i însă de ajuns să le zugrăvești, cum zugrăvești o priveliște a naturei, pe ele trebuie să le pui să acționeze, să lupte, să se frământă, aceasta-i legea și condițiunea vieții și asta face valoarea unei bucăți literare. Și toemai pentru asta ne încătușează nuvela d-lui Agârbiceanu. E o luptă de la început până la sfârșit.—În bucățile în care nu există elementul acesta, cari prin sbucium să ne dea impresia vieții, eroii par niște manechini, de aceia "Două iubiri" se ridică d'asupra atâtor alte povestiri.

Iată sufletul popei sbuciumându-se între simțimintele pe care i le răscolea în suflet acel *acolo* la baronița și între acele răscolite de acel *acasă*. Iată deosebirea dintre felul de a vedea al preotesei, cu iubirea ei caldă de mamă și felul de a vedea al popei cu iubirea lui rece și chibzuința de tată. Iată lupta ascunsă din însăși sufletul fetii, din însuși sufletul baroniței, care nu puteau deodată să învâluie pe străinul de neam și străinul de pătură socială Dan, într-atâta dragoste. Dar mai presus de toate e zbuciumul din sufletul lui Dan: Zbuciumul de la început între dragostea pentru Ella și sfiala de copilandru la optsprezece ani, greaua cumpănă mai apoi când fuge din Seminar între dragostea cu care-l chema Ella și între datoria ce o avea pentru viitorul lui, pentru liniștea părinților scumpi; și în sfârșit lupta cumplită de la serată, în care sufletul lui Dan parcă se zdrobește între dragostea lui senină și între mândria lui jignită, numele lui terfelit, tot ce avea el mai scump tăvălit în batjocură. Dan pleacă, nu mai poate răbda, fiind-că există pe lumea aceasta ceva mai sfânt, mai mare de cât iubirea pentru o fată, este acea dragoste de tine, de ai tăi, de neamul tău oropsit,

care nu răbdă să fie rănită într'un chip așa de crud chiar de aceea ce alcătuia obiectul dragostei tale.

Nuvela s'ar fi putut sfârși aici pentru un scriitor oarecare. Dar marea tehnică de artist a d-lui Agârbiceanu nu se mulțumește cu acest—prim desnodământ el ne pregătește un al doilea. În adăvăr Dan pleacă, dar totuși Ella, care nu'și dăduse seama de lovitură de trăznit, pe care Dan o primise la serata continua să-l iubiască și-i scrie chemându-l. Și atunci firea omenească a cărei lege e continuitatea și care nu poate rupe de odată cu trecutul ci-l înmormântează pe încetul îl aruncă pe Dan iarăși în vâltoare. Depărtarea șterge vina ei și-i micșorează lui rana, slăbiciunea renouăste ea o reacțiune firească după o depărtare și o ruptură așa de nepotrivită cu fosta lor dragoste dulce, el o iartă și pornește s'o revadă măcar numai odată. Pleacă spre gară. Lasă în urmă mândrețe de sat, i-se desfășoară înaintea minunii de frumusețe a unui tablou întreg de toată strălucirea, farmecul și puterea neamului nost. În lumina învăpăiată a unui apus, vede bolta cerului, dealurile înecunurate de păduri, ogoarele stropite de sudoare, carele cu fân, Români pe lângă boi, fetele pline de sănătate și de viață, aude mugetul turmelor, plânsul doinei. "Feciorul popei Iancu se uită la toate aceștia parcă nu le-ar mai fi văzut niciodată. Câtă frumusețe Doamne și câtă sănătate! Știi să stai totdeauna cu fruntea ridicată când te întreabă cineva, "Ce nație ești?" Și el unde merge acum?"—Lupta e hotărâtoare, duhul dumnezeesc al naturei acestia al neamului acestuia parcă-l imploră: "Măi Dane, mă să pleci tu așa pentru totdeauna fără să spui vre-o vorbă legănată cui-va! Ce inimă ai tu Dane?" Atunci "Din clopotniță încep deodată să se împrăștie în văzduh, învălindu-se valurile cântecului de aramă". Imnul acesta care desăvârșia măreția tabloului îi dă putere: "Întoarce, Gheorghe, întoarce că mergem *acasă*."

Aceasta-i sfârșitul, cel mai firesc sfârșit. Cititorul n'are ce mai cere. Jignirea, rănirea lui în acel neam străin, îl depărtează de prăpastie; iar marea poezie sfântă a pământului și a neamului lui îl oprește acolo de unde pornise să se rătăciască.

Tabloul acesta din urmă care are un rost așa de hotărâtor în acțiunea nuvelei ne dă măsura să pricepem cât de desăvârșit înțelege și redă d-nu Agârbiceanu natura în toată măreția ei întreagă dumnezeiască. Aceasta e încă una din cele mai mari însușiri ale autorului.

Să alăturăm la toate astea spiritul de observație, care-i dă putința de a răscoli note cu totul noi pentru literatură în sufletul omenesc cu aceea trecere în supărare de la o extremă la alta—ca și cum coardele sufletului prea întinse, deodată s'ar relaxa—, cu acea mângăere a preotului nostru că toate de la Dumnezeu vin, cu acea stare sufletească a lui Dan când "nu se gândia nici la ceia ce a făcut nici la ceia ce va urma de aici încolo."

Eroii sunt oameni întregi care trăiesc sub ochii noștri și nu ne

lasă să ne gândim o clipă că-s roadele plăzmuirei și lucul acesta împreună cu adevărul descripțiilor ni-i face simpatiei și ne trezește o duioșie care poate merge până la lacrimi, ca în acea scenă când popa primește veste că fiul său se întoarce acasă.

Limba curgătoare, armonioasă, mlădioasă, e presărată cu grije cu câte o formă dialectală, prin care cu atât mai desăvârșit reiese acea „culoare locală“ care dă nuvelei farmecul ei deosebit.

Toate aceste însușiri, fondul, originalitatea, puterea de psiholog a autorului, lupta care zbuciumă pe eroi lui, tehnica de artist, puterea de observație și de cunoștințe a lumii din care-și alege eroii, darul de a ne face să simțim ceace serie, marea înțelegere a naturii, limba — fac din nuvela „Două iubiri“ una din cele mai frumoase ce s'au scris în literatura românească.

G. C. Jonescu

FURTUNA

*Cum vâjăde, vine furtuna
Pe aripi de negru bălaur!
Cum sfâșie raza de soare
Șnvolbură zarea de aur!*

*S'apropie, vine, se varsă
Cântarea sălbatică a firii,
Pornită din valul de nouri,
Străină de glasul iubirii*

*Un clocot răsună din codru
Șun vuet se 'naltă din vale;
Părul în graba-i sfoasă
Își tremură apele sale.*

*Bălauri în salturi nebune
S'alungă 'n cuprinsul de ceață,
Cuprinși de văpaia ferbinte,
Dușmană suflării de viață.*

*De jocul năvalnic și sprinten
Cu hohote râde cuprinsul
Și tremură zările toate
Și tremură inima 'ntrânsul!*

*Iar vântul cuprinde furtuna,
Ca frate mai mare pe soră...
Și tot mai departe în zare
Să încarte sălbatica horă!*

*Și scade... slăbește și piere
Cântarea sălbatică a firii,
Pornită din valul de nouri,
Străină de glasul iubirii.*

Dafin

CU PRILEJUL MACEDONENILOR IN SEVERIN

Dacă expoziția în sine, nu este ceva desăvârșit, nu are adică o croială și o îmbinare scutită de păcate și de neajunsuri și dacă prin urmare ea, prin însăși ființa ei, prin însăși lucrurile ce le desfășoară ochilor cercetători nu a putut să răspundă menirii ei, aceea de-a aduce o primenire nouă și deci o îndrumare lămurită în suflările românești, totuși, prin celelalte manifestări de viață românească, la care a dat prilej și care au împodobit frumos trupul sec și rece al expoziției, aceasta a avut urmări bine cuvântate, săvârșindu-și o mare parte din menirea ce-i se dedese de sufletele într'adevăr iubitoare de neam.

Chemând adică expoziția la sine, Români din toate părțile, au izbutit să strângă și să îngrămădiască în preajma ei o puternică suflare românească și să ne înfățișeze astfel o strălucită frumusețe adevărată, o minunată icoană vie a vieții românești. Și rămân deci neîntrecute în strălucire, clipele acelea, când ochii noștri s'au coborât peste o largă desfășurare de mulțime românească și când urechea noastră a primit undele de vrajă ale cântărilor înfrățitoare de suflete, ale cântărilor ce se înălțau din acelaș loc și totuși veniau din locuri foarte depărtate de noi și foarte răzlețe între ele. Niciodată, ca atunci, cerul nu va fi fost urnit din pacea lui senină și albastră de-o rugăciune mai bogată și mai puternică, de-o rugăciune care sbura din multe piepturi și care purta în poala ei mergând spre Dumnezeu—amarul multor suflete obidite, jalea strânsă și tăcută de multă vreme, dorul ce nu se va fi putut spune într-alte locuri, și nădejdea în vremi mai bune. Și va fi fost atunci o clipă, când ochiul dumnezeesc din ceruri, învăluit în undele unei rugăciuni așa de puternice, se va fi umplut de induioșare și va fi picurat din nemăsurata-i înălțime stropul de rouă al unei lacrimi calde, al unei lacrimi de binecuvântare, peste trupul frânt și plecat spre rugăciune al unui neam ce vrea să trăiască, al neamului nostru românesc.

Nu se poate închipui dară, câtă prefacere snfletească s'a petrecut atunci în adâncurile ființei noastre, câtă înfrățire și câtă încopciare de suflete s'au săvârșit atunci, când cântecul își adia aripa lui de vrajă, peste întinsoarea de mulțime românească și acesta este cel mai strălucit rod, care a răsărit în răstimpul serbărilor jubiliare.

La o asemenea clipă de prefacere sufletească, au alergat fi-rește și Macedonenii: Un grup bogat de școlari din Bitolia și din Salonic, însoțiți de câțiva profesori de ai lor. Banii cu cari au venit, li-au fost trimiși în mare parte din țară, bani strânși prin sâr-guința câtorva școlari din București și Severin, cari sunt înmănun-chiați sufletește printr'un caet pribeag, căruia-i zice „*Charta rotativă*“ și care trecând și prin plaiurile macedonene, li poartă de la unul la altul gândurile lor tinere, părerile lor nevinovate și simțirile lor curate, așa că se poate zice, că toată această excursiune a școlari-lor macedoneni a fost inițiată și condusă de către mănunchiul de școlari de la „*Charta rotativă*“, pentru care am auzit că s'ar fi plătit, sau cel puțin s'ar fi mijlocit la „*Adevărul*“ ca să-i fie proslăvite idealurile pe cari le nutrește și roadele aduse până acum.

În drumul lor, de la Constanța la București, de la București la Sinaia, unde au fost primiți foarte bine fiind acoperiți de-o înaltă atenție regală—un amănunt prețios căci Ardelenii n'au fost tot așa de bine primiți, tinerii noștri macedoneni s'au deprins cu arta de-a ciripi *discursuri de ocazie*, *discursuri improvizate*, cari pentru ca să fie cu efect, trebuie să le împănezi cu câteva vorbe sunătoare, pline de sforăială spumoasă, vorbe, care de când le-a lăsat D-zeu pe pământ, s'au pronunțat de atâtea ori în cât acum săracele... nu mai au nici un cuprins, s'au tocit, s'au banalizat și și-au pierdut sfințenia lor de odinioară.

Ba la Macedoneni, lucrurile se prezintă mai priincioase pentru discursurile de ocazie: ei n'au de cât să țipe împotriva anta-ților cari-i ucid ziua în amiaza mare, să descrie cât se poate de patetic suferințele pe care le îndură ei acolo, în Macedonia, să mai sloboadă și câteva lacrimi pe obraji în jos, și în chipul ăsta pot-să făuriască cel mai zguduitor discurs de ocazie.

Și astfel Macedonenii, au venit și-n Severin, în Severinul la care-i cheamă o mare recunoștință, căci de aici, acum câțiva ani li-au venit lor cele dintâi slove de mângăere și de îmbărbătare, trimise de colegi de ai lor, colegi însuflețiți de cele mai curate gânduri. Ei erau însoțiți de doi bărbați, cu nume cunoscute, bărbați macedoneni, bucureșteni acum, cari s'au făcut populari prin sgomotul și zarva ce s'au priceput să facă în tot d'auna, în jurul chestiunii macedonene. Atunci, am văzut lucruri, cari mi-au umplut sufletul de-o mare scârbă și de-o mare amărăciune. Am văzut, Domnilor, pe un școlar tinerel din București, îmbrăcat într'un costum națio-

nal, foarte ridicol alcătuit, încins la pulpe, la mijloc și peste piept cu late panglici tricolore, care într'una vorbia cu glas răgușit de ideal, de neam: vorbe late, tot așa de late ca și panglica care-i înzorzona pieptul. Și am mai văzut, domnilor pe cei doi bărbați macedoneni, vânturând cuvinte cu o mare ușurință, cuvinte sfinte la al căror coprins și la a căror greutate, desigur că niciodată nu s'au gândit acei domni nesocotiți, cari, am văzut și am simțit eu bine, că nu sunt sinceri, și de bună credință, și dimpotrivă, aleg toc-mesc și imbină cuvintele între ele, pentru ca să facă efect și să culeagă aplauze și faimă, pângărind astfel cea mai sfântă chestiune a neamului lor.

Unul mai ales dintrânși, ori de câte ori ținea, câte un discurs de ocazie,—și a ținut multe, căci nu pierdea nici-o ocazie—se încrunta, gesticula și țipa într'un chip sălbatec, și era foarte vădită înclinația sa de a vâna aplauze, urâta-i înclinațiune *diamandicească*.

Și această vânturare de vorbe, această risipă de gesturi și de strâmbături se făcea în mijlocul tinerilor școlari, veniți din Bitolia și din Salonic, cari firește, în adâncul sufletului lor, vor fi simțind cum le crește o dorință nestăpânită ca ajunși mari, să poată și ei culege aplauze și faimă, socotind că aceasta e singura cale, de-a-ți arăta dragostea pentru neamul tău, durerea pentru durerile lui.

Nu, fraților să nu vă amăgiți. Sa nu socotiți voi, că aceia sunt cei mai aprigi iubitori de neam, cari se arată iscusiti, în vân-zolire de vorbe mari, de vorbe late. Nu. Aceia niciodată nu pot să fie de folos neamului lor, căci sufletul lor li-i foarte ușor, și vorba lor foarte ușoară.—Ei nu fac de cât să pângărească și să înjosiască cele mai sfinte lucruri ale noastre, culegând pentru ei o glorie ușoară și trecătoare.

Naționaliști de aceștia a mai avut neamul nostru, și-n vremea lor s'au acoperit de-o mare vâlvă, dar acum nimeni nu le mai pome-nește numele și nici o faptă trainică a lor, nu vrea să-i scoată din uitare.

Ci noi, am ajuns la o așa treaptă a dezvoltării noastre, că vroim deacuma încolo să ne manifestăm în cel mai serios chip. A te înfașura în rețea de panglici tricolore, nu e lucru serios, care să vină dintr'un suflet bine cumpănit, căci nu pîntr'aceasta vei fi folositor neamului, și nu aceasta va dovedi calitatea simțimintelor tale, de sunt sau nu românești, de sunt mai mult, ori mai puțin naționale.

Voi fraților, ați venit din plaiurile voastre, pentru ca să cule-

geți învățători asupra vieții noastre de azi, și îndrumări asupra celei de mâine

De va fi fost cine să vi le dea, bine; de nu, trebuia voi înși-vă să vă străduiți să le aflați, iar nu să vă îmbătați de vorbe deșarte.

Și acum, întorceți-vă iară în plaiurile și în vaile voastre; acolo unde vă chiamă ogorul de luptă, pe care trebuie să-l investmântați în puternică zână de fapte strălucite.

Sunteți încă în vârsta munci agonisitoare de avuție sufletească. Munciți cu râvnă și nădejde, fiți apostoli ai cuvântului nou, răspânditori ai luminii în păturile largi ale poporului de acolo și faceți ca munca voastră să isvorască dintr'o mare bogăție sufletească. Aici, la noi, veți ajunge numai niște harnici vânturători de vorbe jalnice, și niciodată niște harnici făuritori de fapte trainice. Feriți-vă deci și voi de păcatele cari caută să vă ispitească, rămâneți cu sufletul curat, fiți energici și răbdători până la martirism pe căile luptei aducătoare de rod, și de veți face și de veți fi așa atuncia fraților, să știți, că în curând va veni și ziua, când vom sărbători cu toții: *Sărbătoarea sărbătorilor.*

D. Tomescu

D O I N A

*Pe dealul din zarea deșartă
Stă soarele mândru s'apună,
Și'n șopte'n vale pornește
Doinirea să cânte nebună.
Și soarele—ascultă acuma,
Și ntoarce privirea din mersu'i,
Și raze în tremur coboară
Să prindă fiorul din versu'i*

*Să'l ducă în urmă aiurea,
Și vraja s'o verse în cale,
Să spună doinirea în șopot
Departă în luncile sale.
Și uite doinirea, copila,
Pornește în zare să zboare,
Și mirul ei dulce se varsă
În picuri din sfinte altare.*

*Cântarea-i răzbate la vale,
Pornește să tremure firea
Vrăjită de glasuri măiestre:
Câtăta-i de dulce doinirea.
Și-atăta-i de tristă pe urma
Dorințelor sfinte ce-și cântă,
Și-atăta-i de amară plânsoarea,
Și-atăta-i de dreaptă și sfântă*

*Și soarele 'n tremur pe roze
O lacrimă 'și picură 'n urmă,
Și doina în hohot răzbate,
Și 'n urmă-i suflarea se curmă...
Târziu deasupra doar stele
În tremur se sbuciumă plânse
Că Doina nu-și cântă fiorul
Ci toate puterile s strânse.*

*Și noaptea abia se petrece
Să vie iar zorile zilei
S'aducă cântarea—dar plânse
Le-adoarme suflarea copilei.*

V. Negri

COTOFANA ȘI CALUL DRACULUI

(LEGENDĂ)

Înainte de a fi fost întins pământul peste vâltori, Domnul se purta împreună cu Sfeti Petre pe întinsul necercuit al apelor.

Pacea fără începuturi stăpânea totul, că nu era nici viață nici moarte, însă dracul trăia jegărit și murdar, căci omul încă nu fusese zidit.

Bunul părinte s'a fost odihnind odată împreună cu Petre pe un nor. Atunci iată că se apropie necuratul și încrucișându-și labele stete înaintea ziditorului, rugându-l să-l erte și să-l ridice din întuneric. Domnul își întoarse fața de la el și nici nu vru să-l asculte, dar Sfeti Petre uitându-se mai cu milă, începu să râcă, cu vârful toia-gului, murdăria de pe trupul dracului. Și fiindcă pe capătul bățului se prinsese im de pe corpul lui ucigă-l toaca, sfântul zise lui Dumnezeu arătându-i-l:

Ia te uită, Doamne, în ce hal a ajuns; fie-ți milă de el. Domnul își încruntă privirile și cum Petre ținea vârful ciomagului dinainte-i ca să-i arete cât de murdar era dracul, suflă de se duse tot imul, de pe băț, căzând pe luciul apelor, și mărindu-se din ce în ce, căci îl atinsese suflul cel sfânt al Creatorului.

Văzând păcătosul de necurat că nu-și mai află ertare se întoarse iar în întuneric, făcând spume la gură de mânie și isbindu-se cu coada și cu labele peste cap.

Peste câtă-va vreme Dumnezeu iarăși porni cu Sfeti Petre peste ape, iar când văzură plutind bucata de lut, se așezară pe ea.

Atunci dracul se apropie și vrând să le-o sfărâme de sub picioare se apucă cu ghiarele de ea și opintindu-se din băerile inimii, începu să tragă.

Dar în loc s'o poată sdrumica, după cum socotise, văzu că se întindea mereu.

Peste puțin bucata cea mică de lut se întinsese atât de mult că nu i se mai zăreau marginile.

Văzând dracul că n'a brodit-o, porni să întâlnească pe Domnul și să-l roage ca să-i facă și lui mertic, din ce-o

trăi pe pământ, căci fuse luat de pe păcătosu-i de trup.
„Bine,” zise Dumnezeu, de pe trupul tău a fost luat, dar eu i-am dat viață“. „Tot ce va fi viu deci este al meu, și tu n'ai drept să te atingi de nimic“.

„Atunci tot ce va muri va fi al meu“—răspunse dracul.
„Să fie“.

Bunul părinte aruncând sămânța vieții peste lutul cel sterp și pustiu, îndată creșcură fel de fel de flori, iară paseri și tot felul de găgâni și de dobitoace fură așezate ca să se bucure de bunătățile hărăzite de dânsul. Mai zidi apoi și pe om care să fie stăpânul pământului. Dracul însă nu stete fără de lucru ci îndată începu a svârli pieirea și sfârșitul vietăților.

Se apucă să scoată pe pământ streuri, pe care să nu poată crește nimic și astfel munții se înălțară către nori.

Dumnezeu făcu să răsară și să trăiască, sfredelând piatra cu rădăcinile lor, brazii ce veșnic împodobiți cu verdeață, fagii, mesteacănii și alți copaci. Văzând păcătosul de sarsailă că n'a brodit-o, luă un burghiu și se apucă să găurească trunchiurile arborilor și să bată cue de lemn în ele ca, cu chipul acesta să se usuce pădurea și să fie a lui. De-atunci ci-că au rămas până azi în lemne acele cornuri, în care tâmplarii stricându-și rândeaua scui-pă și pomenesce numele cornoraturului.

Iară dacă oamenii își pierdură nemuirea, diavolul se bucură că de-aici încolo toți vor fi ai lui. Peste cât-va timp Domnul îl chemă la el și îi zise: „De-acum încolo vor fi ai tăi numai oamenii care în viața lor vor face fapte rele“.

„Bine-zise dracul. Dar atunci trebuie să'mi fac un catastif, unde să însemnez pe toți muritorii, care s'or face demni de mine“.

„Catastiful însă trebuie păzit ca să nu scrii tu ce vrei în el,” zise Domnul.

„Să facem un păzitor“.

Dumnezeu scui-pă jos; scui-pă și dracul și îndată eși o pasăre.

Penele ei fură albe pe partea care se închegase din scui-patul Creatorului și negre pe unde din al Dracului. Iar

fiind-că acestuia i se ținuseră balele de gură până la scui-pat, paserea rămasă cu coada lungă ca a unui vătrai. Ea fu așezată ca să păzească spre a nu se atinge nimeni de catastif, iar când o vedea pe cineva, să strige, caț, caț, caț și să-l arete cu coada. De-atunci ci-că i-ar fi rămas acestei paseri numele de coțofană sau cață, fiind-că meretii își mișcă coada și cațae, când o fi să-ți vină vr'un oaspe.

De-aici încolo, dracul porni printre oameni și începu să le dea cu coada pe la nas ca să-i îndemne la rele.

După cât-va timp aproape toți muritorii erau înscrși în listă—că omul e al păcatului—. Sălta sarsailă de bucurie și adese-ori s'apuca să petreacă suflând țărână în ochii oamenilor. Astfel îi mergeau bine de tot afacerile și cu cât se înmulțeau oamenii, cu atât și numărul dracilor creștea și aveau ghiare și coarne tot mai mari.

Văzând Dumnezeu ast-fel, chemă pe Petre și îi zise: „Tu să te faci băiat sărac și să te bagi slugă la necuratul, iar când o lipsi el, să-i iai catastiful“. Așa se făcu. Odată pe când dracul nu era aci, Petre s'apropie de catastif. Dar coțofana văzându-l că întindemâna făcu: caț, caț, caț. Pe dată sosi dracul și întrebă: „Ce faci Petre?“

„Nimic stăpâne“.

Fiind-că ucigă-l toaca venise mai repede ca gândul, se aruncă în apă ca să-și răcorească făptura-i păcătoasă.

Atunci sfântul iar întinse mâna la pomelnic; coțofana cățai și de astă dată și eșind dracul din tamină se răsti. „Ține-ți ghiara, Petre, ori te mănâncă spinarea?“

„Nu fac nimic stăpâne“.

Dracul iar se dete afund în vâltori. Atât așteptă Domnul că îndată dete un ger, de înghețară apele de nouă stânjeni.

Petre se apropie acum fără frică și pe când coțofana cățăia într'una, el luă pomelnicul la subțioară și se îndreptă spre cer.

Auzind dracul glasul păzitorului, se repezi să iese afară. Ghița însă îl împiedică, începu atunci să dea cu capul în ea, așa de tare, că s'a fost hățănind lumea din țătâni.

Când sparse ghița și eși afară, îndată alergă să-și iee calul, cu care întrecea și vânturile și scăpa de trăznetile

lui Sfeti Ilie. Nu-l găsi căci Dumnezeu îl prefăcuse într-o gânĝanie, în chipul ȧnȧtarilor, care până azi colindă peste ape și căreia oameni îi zic „Calul dracului“.

Se repezi atunci după sfânt și taman când acesta intrase de jumătate pe porȧile cerurilor, îl ajunsese cu ghiara de talpa piciorului.

Atunci Petre strigă: „Ce să mă fac Doamne?“

„Tae să scapi“.

Sfântul scoase repede briceagul și tăind partea de care erau atârĝnate ghiarele dracului, scăpă în cer cu pomelnicul păcatelor omenesȧi.

Și de-atunci cic'ar fi rămas ca fiecare din noi să aibe în talpe aceia lipsă căreia i se zice „flămândul piciorului“

Iară dracul, dacă văzu că oamenii se feresc de el, își ascunse coarnele și coada, își văpsi faȧa-i cea neagră și urâtă se îmbracă în haine frumoase și scumpe, că nimeni nu mai fuge de el și poate să prindă mult mai multe suflete în mreȧile lui.

D. N. Ciotori

C A N T E C

*Firicel de viorea
Ce-mi tot stai trist pe vâlcea
Ori te temi de vreme rea
Ori ȧi-i greu și-ȧi vine silă
Că te-or smulge fără milă
....Smulge locului!*

*Ori ȧi-i ciudă viorea
Că mă vezi cu mândra mea
Și că frumoasă ca ea
Și plăpândă și subȧire
De-ai străbate larga fire
Pe al ei seamăĝ nu-i.*

*Florică de cicoare,
Ce crești mândră pe răzoare,
Spune-mi tu 'nȧles' ai oare.
Ce drag de minunăȧie
Stă 'n lumina albăstrie
Din steluta ta?*

*Dacă nu, lasă-ȧi locșoru,
Și vină de-mi vezi odoru,
La care mă poartă doru.
Și 'nȧlege-te pe tine
Și 'nȧlege doru 'n mine:
—Din ochi de la ea*

*Grăule cu spic gălbui
Eu cu mândra când trecui
Pe la tine, te văzui
Că erai tare 'ntristat
Și cu spicul aplecat
Cu tot spicu 'n rînd....*

*Știu eu dragă ce te doare:
—Cosȧtele gălbioare
Ale mândrului meu soare
Ele te-au pălit de-acum
Că's de-un galben așa cum
Nu ȧi-a fost prin gâĝd.*

P. Petrea

AMURG DE TOAMNĂ

*Podmol de frunze ruginite,
Sub prunii noștrii stau grămadă
De vântul rece și de brumă
Pustiu și jală-i prin livadă*

*Prelung tresare apa în vale
Și geme 'n mal și se sfăramă,
Iar peste sat, din turn pornește
Să plângă glasul de aramă.*

*Eu stau răpȧt de triste gâĝduri
În casa veche și uitată:
Ca și acest amurg de toamnă,
Mi-inima îndurerată*

J. Crăĝ

LA MINELE DELA UIOARA

—Note și impresii din Ardeal—

Trenul ne duce pufăind greu și îndesat, pe calea croită alături de unda domoală a Murășului, în spre Uioara, cea cu belșug de sare.

Stăm trezi, cu toȧii, o ceată de tineri, mai răsăriȧi, împreună cu cei trei profesori ce ne conduc, deși noaptea stăpănește încă cuprinsurile, aȧipite sub invelișul umed, de roaună. Abia o dungă mai deșchisă, nelămurită încă deplin, în răsărit, vestește zorile unei zile de junie. Cu sufletele stăpănite de acel dor tineresc, care neincetat te ispitește spre pribegie—picurându-ȧi neastămpăr și făcându-te să vezi închipuirea ta, zări albastre, munȧi vârtosȧi, sub văzduhuri luminoase, ape argintate; chipurile fantastice a locurilor ce le dorești—pierdem firul vremii. Călea se pare o clipă dulce, menită să aducă altele după cari ne dorim demult, demult...

Slujbașii gării mici—ășezată peste Mureș dela oraș—privesc miraȧi, când coborăm, la atăȧia domnișori de valah cari vin și ei să vadă bogăȧia de sare a târgușorului lângă care trăesc.

Spun că au fost și domnișori de ungur, dar nu atăȧia.

Părăsind gara, cuprindem dornici cu vederea târgul—mai mult târgușor—ce și dezvelește în roșul dimineȧii la subsuoara unui deal, cu verdeată de pomi rari și tufarii,—cășile nu înalte, cu coperișe de șindilă șură, dintre care ȧșnesc coșuri negre, subȧiri, cari acum se trezesc, vărsând în văzduhul limpede, înlăcrimat, întâia gură de fum. Unul roș, mai la o parte, ce răsare din o îngrămădire de zidiri înalte, greoaie, îndesate, le stăpănește. O aridicătură albăstruie, cam în mijlocul orașului, se zărește pîntre coperișile împănate ici-colo cu verdele sănătos al arborilor. În răsărit, peste căș, pe fruntea unui deal frânt în curmeziș—dela

Răsărit spre Apus—de matca Murăşului, îşi arăta turnuleţele noae şi trupul gălbiniu, un castel, imprejmuit de brazii aleelor largi, frumoase.

Aflăm mai târziu şi citisem şi prin cărţi, cum că Mihai Viteazul 'nainte de înfrângerea sa la Mirislău, cam două poşte depărtat de aici, ar fi dăruit, castelul vechi, ars la 48, în vrăjbi, pe vatra căruia e zidit acesta, acel nou,—unui boer al său. Acum îl are contele Teleky.

Trecem râul, acoperit de o pânză lăptoasă de negură, pe care întie raze ale soarelui o sfidirese acum.

Îndată la stânga, de la pragul podului de fer, cu încheeturi zdrene—căşi cu trupul roş de cărămidă, aşezate în şir lung, zidiri cu întocmiri, meştesugite unele mai înalte, altele mai umilite: ici colo turnuleţe legate de alcătuiuri ce-ţi amintesc cohurile; un coş foarte înalt; apoi o baltă mare cu apă ca de var, ce trage verziu, — îţi dau să înţelegi că ai înainte marea fabrică de sodă, care foloseşte, sarea aruncată, ce nu poate fi de trebuială. Nici un străin însă, nu poate pătrunde înăuntru ca să vadă. Se lucrează cu un chiţibuş; invenţia celui ce o are şi pe care îl teme de ochi cercetători.

Pe drumul larg, colbos, lăaturalnic pe care ne ducem noi, întâlnim femeii dea-le noastre, din satele vecine, lăptărese, ce au port deosebit de al unguroaicelor, cu cari merg alături. Cele dintâi: cămăşi cu mâneci învoalte, înflorate tare, pe cap cu *cosiţe*, portul mureşencelor, şi cu păsturi roşii şi negre; cestelalte: fără *cosiţe* prinse de jos până sus în carton de tîrg. N'aud vorbind româneşte; le cuprinde întâi o mirare, auzind, că *domnişori* ştiu româneşte... Pe semne, în partea locului, e lucru rar asta. Româncele însemnate stau pe loc şi ne petrec cu vederea. Am văzut o bunică, căreia i-sau umezit ochii, când i-am spus că suntem chiar rumâni şi că venim din Blaj.

* *

Uioara, acest mare izvor de bogăţie în Ardeal, a statului Unguresc, în vremuri depărtate a fost cunoscută—nu cu acest nume—şi de strămoşii noştri, cari aduşi de marele Traian, străini pe aceste plaiuri, neavând sare au fost nevoiţi că caute şi au aflat aici, mai multă ca ori unde. Gropi adânci în formă de căldare, surpate ici colo, peste cari verdeaţa şi-a întins demult covorul, frânturi de zid ce deabia îşi ridică capul,—amintesc încă şi astăzi, după atâta potop de ani, munca vârtosilor Romani.

Au trecut apoi şivoiul noroadelor fără căpătai, pe cari nu le mai încăpea Răsăritul şi coloniştii au fost nevoiţi să lase ciocanul vorbitor şi tihna gospodăriei, să apuce spada, sau în vremuri de tot grele, adăpostul pădurilor. În frământările lor au uitat, au trebuit să uite, ocele şi ele au rămas părăsite.

La anul 1791 se începe din nou, lucrarea. Ingineri de lumea nouă aduc scule din Apus, măsură şi chibzuesc; ocele moderne de azi îşi au astfel, începutul. După anul acesta, pe Murăş la vale plutesc zilnic corăbioare, împovărate de greul sării şi impart belşugul acestui loc până departe spre Dunăre.

În vremile mai noi trenul nu a amorţit lunecarea lor pe unda răbdurie, cu mersul lin. Astăzi duce el an de an, în plânsul tânguios al roţilor, sare în preţ de zece milioane coroane şi o dă lumii ce nn are.

* * *

După dejun.

Închegaţi în şiruri de câte patru, străbăteam o uliţă largă, ce trece drept, pînăre căşi frumoase, vile mărunte, cu fereşti curate, ce ne privesc peste tufarii verzi rezezaţi cu meşlesug.

Cotim la dreapta, pe o uliţă mai strîmtă şi iată-ne în faţa clădirilor mai de samă a minei.

Aşezarea greoaie, cu un mic turn eşit în mijlocul coperişului afumat, are într'însa scripeţul minei, ce are numele «Ştefania».

În faţa acesteia, înspre Apus, iese o alta, cu care e legată prin un pod, pe sub care sunt aşezări mai mărunte.

Pe frunte citim în ungureşte «Oenna lui Rudolf»! Un scripeţ, co-boară acol, în mină deosebită de Ştefania, care e mai adâncă mai nouă, mai cu primejdii, pentru cercetători, şi nu pot s'o vadă decât slujbaşi şi ocaşi,—pe cum mi-se spune.

Avem să vedem dară, pe cea mai puţin primejdioasă, mai veche, cu alcătuiuri mai trainice, pe «Ştefania»... Uu şuer prelung, răguşit vesteşte ora şasă.

Suntem călăuziti în o chilie vecină cu cancelaria inginerului, unde ni-se impart fiecăruia, o haină lungă de pânză groasă, surie şi câte o căciulă verde de carton înăspit.

Auzim uruiala maşinei dela scripeţ; nerăbdare ce o aducem în suffete de acasă, ni-să măreşte. O nelinişte de care nu ne putem da sama ne cuprinde.

În mijlocul unei încăperi largi prin care de astă dată se invârt vreo câţiva slujbaşi cu lămpi de spirit în mâni—se deschid alături, aproape una de alta două guri, tăiate patrat,

Incunjurăm grilajul de lanţuri şi încercăm să răzbatem cu vederea pânza de întuneric sfidită în spre adânc de o funie de sarmă groasă.

O frică neînţeleasă ne stăpâneşte la gândul, că acele guri, ce răspund cine ştie unde în măruntaele pământului, au să ni inghită pe că-tăva vreme, sau poate... cine ştie.

O sonerie vesteşte ridicarea scripeţului din andăncuri...

Când cea dintâi grupă e înghițită de căscătura cu gâtlee negru, adânc, în ochii tuturor poți lămurii o neliniște vădită, ce stăpânește pe fiecare, ca o presimțire rea, furișată în un suflet indoelnic.

Mă înghite și pe mine și încă pe cinci tovarăși, aceia gură de balaur nevăzut... Nu ne spunem o singură vorbă.

Auzim o huruială sugrumată, ce vine de departe, apoi scurgerea picurilor de apă ce se fură răzleți pînă la blanele de stejar a pereților...

Iată suntem în fundul oței.

Părăsim scripețul și o luăm buimăciți pe urma celui ce conduce.

Suntem uluiți cu totul în clipa întâi... Auzi sgomote surde, vuri îndepărtate, duri de cărucioare, câte o zbucnire de glas răstit ce-ți spune, să ferești la stînga sau la dreapta... și mergi înainte prin ambitul strîmt încă neluminat, de cât de o slabă zare de lumină ce nu birue întunericul... și nu te poți desmeteci din uluiala ce te-a cuprins...

Abia când pereții ambitului se rup deodată, ca cetățile vrăjite din povești, și cuprinzi dintr'o aruncătură de ochi, un gol mare, de tot, de de tot, stabilit de pereți înalți, învăluiți cu alb și roșu, și de o boltă tăiată în formă de covată pe care în clipirea luminei când roșie, când violetă, de electrică, se întind umbre mari, pier... apar din nou,—și zărești preserate pe jos, ca focurile de veghe: luminile ocașilor—începi abia să vii la cale.

...Apoi rămâi împetrit, ne știind cum să mai primești impresiile ce-ți-se îmbie neconținut.

...E cași când te-ai pomeni dintr'o dată în un templu impunător, din celea ce le vezi tipărite pe foile cărților de istoria artelor...

...Măreția îți impune la întâia vedere.

Purcedem în sfârșit din locul unde am încremenit. Zărim ocașii, ni apropiem de ei, li vedem mușchii de oțel, pepturile late, învătoșate.

Li vedem cum se incoardă, izbind cu vuet în table de sare, cum apucă lăstarele de fer urnind din loc bolovani cumpliți.

Cărucioarele lărmuitoare, cu povoara de sare, în sclipiri de rouă, trec într'una, duruind prelung, slăbind pe cum se departă, ca o undă de tunet, ce moare încet în adâncul depărtărilor...

Ne adunăm cu toți în grupă și răzbatem prin aerul cald, cam mocnit,—trecem cu grijă pe lângă șanțuri și sfidirituri largi, în fundul cărora o țintă de lumină și izbituri de ceocan, vestesc truda vreunui biet om, ce-și ofilește sănătatea obrazilor și măduva vinelor, ca să câștige banul și să sature cine știe câte guri flămânde... Patru mari despărțăminte, are această ocnă numită după numele cine știe cărei prințese... Cele mai moderne întocmiri o fac să nu aibă pereche în Ardeal. Căi lă-

turalnice scobite numai și numai în stei de sare, galerii de lemn ce în-cing pe sub boltitură de jur împrejur, scări, balcoane împodobite frumos, un chip de biserică cu altar, cioplituri de tot felul, hală de dans cu mese de cristal și câte și mai câte...

Din rostul inginerului, înțelegem că fundul oței e la 90 de metri sub coaja pământului. Dela boltire pîn' la lumina zilei stratul face 30 metri. Ici, colo și în Stefania, dar mai ales în cea a lui Rudolf, pe care pe cum o spuneam n'am putut să o videm, la 180 metri afunzime, au răzbit în trupul de sare, fără ca să dea de pământ.

Vorbim românește și dintre cei patrusute de lucrători, angajați (plătiți) pe viață, mai mult ca jumătate ne privesc cu drag, ne înțeleg, rămân clipe întregi cu ciocanele amorțite, și cuprind cu ochii calzi pe domni «de-ai noștri cu învățătură multă, mai multă, poate, ca cât are slujbașul ce injură ungurește». Ni agrăesc numai cu sfială, dar cu inima înbucurată, încălzită. Li spuneam câte o vorbă prietenească și ei își dezvelesc inimile. Pe șoptite, își spun păsurile: «ura ce li-o poartă tovarăși de limba celor mai mari, năcazurile de cari gem și câte... și câte... Și toate aceștia pentru că nu vor se lepede lanțul, ce-i mai leagă de neamul lor—limba.

Ajunși sus, aproape de boltire pe balconul larg, împodobit cu semnele băiașilor—cele două ciocane,—ce cuprinde și jucători, rar de tot, la zile mari—ni adunăm la o laltă strănsi...

...Deodată zbucnește cu tărie, un cântec pătrunzător, puternic răzbind ca un tunet văgăunile adânci... Patruzeci de pepturi, s'au înfrățit vărsând vâlvația tinereții, pe care nici adâncimile pământului nu pot s'o stingă...

Golurile clocotesc, ciocanele amuțesc pe o clipă, ochii nedumeriți, își trimet sclipirile de jos, slujbași își freacă mânilor deznădăduiți—li-e frică să nu răsune cântec oprit, în locurile stăpânirii de alt neam și de altă lege.

Cântecul românesc,—abună samă cel dintâi aici,—își destramă aspru, melodia de marș.

Acela 'n lupta grea să teme

Ce singur e rătăcitor

Ear noi uniți în ori ce vreme

Vom fi, vom fi, învingători.

Apoi începe domol, mângăios, lin cu duioșia ce numai inima românului o poate da—să picure o doină de pe Murăș, dulce de să te topească...

Arză-te focul străin
Că pentru tin 'mult suspin
Să te arză, să te frigă
Blăstămul nost te ajungă...

Lui-lui-lui-lui

Lui-lui-lui-lui

Lui-lui-lui-lui

Lui-lui-lui-lui...

Boltirile îngână departe, această bucată ruptă din inima noastră și o trimite înapoi ca un zvon depărtat, ce vrăjește...

Niciodată parcă, nu am auzit sunând așa de tainic, de cu vrajă, doina noastră, ca acum între acești pereți ce închid atâta întuneric și atâtea suflete chinuite... Poate pentru că, întâia oară sună.

Un flăcău deai noștrii, ce trece alături spre scripeț, ridică brațul gol, vânos spre doi ochi negrii, din cari țîșnesc suliți—rostogolind o mărgeluță de lacrimă, pe fața-i îngălbenită de trudă.

...Atât de bine îl înțelegem!

—Un ajutor de inginer ne roagă să nu mai cântăm...

După ce mai luăm în schimbul câtorva bani de aramă, cruciulițe și bucăți fantastice de sare alcătuite de mână meșteră a firii, de la băeți zdrențoși, ce-ți cer cu glas slab, dureros, gologanul, lăsăm aceștia afunzimi, cari îngroapă zi de zi, atâtea viață și vigoare, ce scormonesc neconținut sânul întunericului și umezelii.

Lumina înviorătoare a soarelui, mai drag parcă ca ori când, ne face atât de bine...

Sorbim cu peptul umflat aerul dător de puteri și viață nouă.

* * *

Lăsăm, deodată cu stingerea zilei, această Uioară, din care nu putem uita două lucruri; icoana încântătoare a ocnelor; și năcazul ocnașilor de neamul nostru ingenunchiați sub apăsarea slujbașilor ce le urâsc limba și sub specularea vătămătoare a celor de neamul lui Moisa, de cari are mulți, mulți și acest târgușor, ce ascunde atâtea bogăție sub vatra cășilor sale.

A. Melin

DE DEMULT

*In vremuri de demult, bunica
Imi tot spunea, că rândunica
De-și face cuibul ei pe plac
La casa omului sărac,
Noroc în tot și gând ce'ndeamnă
La răs și cânt voios înseamnă...*

*Și 'nvins de-a bunicuței sfadă
Lăsăm eu fruntea 'ncet să cadă
In poala ei, și adormeam...
Și'uu cuib frumos și mic visam,
Un cuib de rândunici măiestre
Supt strășina căsuței noastre!*

*In zori când razele de soare
Imi alintau obraji 'n floare,
Iar maica mă scula cu drag,
Râdeam nebun, și... hop în prag,
Să fac, strengarul, temenele
La cuibul cel de rândunele...*

*Uitau cu toți de sărăcie
Supt cel potop de voioșie,
Și toți mă desmierdau cântând,
Purtat pe brațe rând pe rând:
Eram norocul lor, pe semne,
Și gând menit la cânt să'ndemne!*

Ci azi—și-i mult de-atunci, bunică—

In darn mai cat vre-o rândunică,

Să-și fi urzit vre-un cuib pe plac

La casa mea de om sărac...

In darn aștept—durerii pradă—

De sus, noroc, în prag să-mi cadă!.

Stefan Braborescu

STROFE

*O clipă te-am văzut în viață,
Când mi-ai venit în zi de-April
Cu ochi de-azur topit în lacrimi,
Cu palidu-ți divin profil;*

*Dar de atunci te port în suflet,
Naivul, dulcele copil,
Ca ziua cea de primăvară,
Scăldată-n soarele de-April...*

Maria Nicolau

SIBIENI IN CRAIOVA

După ce se încheiase lungul şir al diferitelor coruri ardelenesti şi după ce deci puternica manifestare prin cântec a sufletului românesc-părea că luase sfârşit, iată că sosesc în ţară şi cântăreţii sibiieni, mai zăbavnici ce-i drept, dar zăbava lor e semnul unei lungi pregătiri sânguincioase, e semnul stăruinţii ce-au pus pentru ca să se poată înfăţişa cât se poate de strălucit înaintea lumii româneşti.

Reuniunea de muzică sibiană e cea mai veche din Ardeal. Cuprinde în sine aristocraţimea românească şi e simbolul muncii serioase şi bine disciplinate.

În Bucureşti, ea a dat prilej la noi sărbători, sărbători prelungite prin venirea şi popasul ei în Craiova, oraşul care din ce în ce mai mult—o spunem cu mândrie—se entusiasmează pentru lucrurile şi pentru munca cu trup şi înfăţişarea românească.

*

În seara de 17 Septembrie, societăţile noastre de muzică *Hora* şi *Filarmonica* au organizat şi ele un concert, căruia s'au silit să-i dea o înfăţişare cât mai românească. Corurile ambelor societăţi au fost conduse cu mult tact şi pricepere de către tânărul maestru de canto d-l Soloviu, iar orchestra mare parte compusă din diletanţi a fost condusă de d-l Stoianovici, care a dovedit multă destoinicie în mărirea baghetei.

Programul s'a încheiat cu trezitorul de avânt „Deşteaptă-te Române” a cărui executare a fost lipsită de energie, cu alte cuvinte unde vocile cântăreţilor trebuia să izbucnească puternic, tocmai acolo s'a observat, o slăbire a glasului, o sficiune fără rost.

Cele două societăţi ale noastre însă, *Hora* şi *Filarmonica*, vor fi luat, socotim, pildă şi învăţătură de chipul cum trebuie să se muncească pe asemenea teren, de la sora lor sibiană.

*

A două zi, mândra ceată a Sibiienilor cercetează grădina Bibescu, în sânul căreia au clipe de desăvârşită fericire.

Muzicile li aţâţă mereu entuziasmul, cântându-le marşul nostru de trezire, iar la urmă sub imboldul unei înflăcărări nestăpânite, braţele se leagă între ele, şi o mândră horă înflorită se încheie aci, strângând la o laltă, pe cei de dincolo şi pe cei de dincoace.

*

Sara, banchet alcătuit, cu multă rânduială, s'au ținut cuvântări, obicinuitele cuvântări de ocazie.

Desprindem dintre ele pe cea rostită de d-l I. Duma-Paltin, un tânăr ales, absolvent al seminarului teologic din Sibiu, stăpânit de nouile idei mântuitoare, şi recunoscut ca o autoritate în ale condeiului, de către tânără generaţiune sibiană. El şi-a mântuit cuvântul, spunând hotărât, că azi numai smintiţi mai pot cugeta la o unire politică, ci toată munca şi nădejdea noastră trebuie să ţintească Unirea Culturală.

La orele 9 în sala Belle-Vue, concertul dat de Reuniunea corală din Sibiu, condusă de d-l Herman Kirchner, care deşi străin de neamul nostru, munceşte însă cu o mare dragoste pe teren românesc: dirijând o societate românească, alcătuind compoziţii româneşti, preţuind şi entuziasmându-se pentru muzica românească şi mai presus, vorbindu-ne limba noastră.

Se începe cu o mângăioasă rugăciune de G. Dima, Irmosul de la „*Intrarea în biserică*” apoi programul se desfăşură cu o mare bogăţie, fiecare număr fiind un prilej de trezire a noiei aplauze înflăcărare.

Intârziind d-ra Olariu, d-l Titu Morariu, bursier al societăţii pentru fond de teatru, declamă cu o mare putere de interpretare „*Oltul*” lui Goga. Numele poetului stărneşte aplauze de la început. Tot în această sală a răsunat acum patru luni de zile poezia lui Goga, citită de el însuşi.

Se aplaudă mult „*Hora Dobrogeană*” de Popovici, cântată de cor.

Triumfătoarele concertului însă, au fost doamnele Lucia Cosma şi Veturia Triteanu. Cea dintâi s'a distins în cântecul Solfegiei, stărnind aplauze vii, cea de-a doua s'a dovedit a fi o desăvârşită măiastră a cântului, în Aria Ofeliei din „*Hamlet*” şi în cele trei cântece populare, cucerind auditorul prin puterea mlădieţii a glasului său limpede, cu vibraţii de argint şi cu nuanţe duioase.

Astfel, strălucirea concertului a fost desăvârşită prin strălucirea în cât a doamnei Triteanu, ale cărei ultimile adieri de glas tremurător, au fost acoperite de un puternic ropot de aplauze.

*

Hora şi *Filarmonica* au oferit frumoase buchete de flori.

*

Iată dară, cum prin muncă serioasă, prin muncă purcesă din dragoste şi convingere, fraţii noştri săvârşesc minuni, şi cum prin puterea cuceritoare a cântecului românesc se sevârşeşte marea unire de suflete.

G. Făgeţel

C R O N I C A

C. Sandu Aldea. *Două neamuri. Minerva*.—De când d-l Aldea, începuse să publice în două din revistele fruntaşe, fragmente din romanul la care lucra, din romanul *Două Neamuri*, fragmente minunate, în cari admiram strălucitele descrieri câmpeneşti, caracterizate printr'o mare precizie şi frumuseţe de vorbă şi printr'un mare avânt poetic, sufletul nostru a fost cuprins de o adâncă nerăbdare, de-a vedea cât mai curând sub ochii noştri, romanul anunţat.

Acum avem romanul în întregime.

E minunată ţesătura de tablouri câmpeneşti, de viaţă câmpenească, cu toate amănuntele ei şi poetice şi dureroase, prinse şi zugrăvite cu o desăvârşită precizie şi mai presus cu o mare înţelegere şi iubire.

Ceea ce însă este nou şi interesant, e marea luptă vrăşmaşă, e lupta înverşunată, ce se poartă încet şi fără sgomot, lupta a «două neamuri» vrăşmaşe, cari în fiecare ceas şi în fiecare clipă se ciocnesc în izbiri de moarte, lupta ce se poartă colo... pe ogoarele noastre, pe sfintele noastre ogoare, e lupta ceasului de azi, pe care d-l Aldea ni-o înfăţişează în vestmântul frumos al artei.

Deoparte, e Ilie Măcieş, boer de baştină, suntem noi, stăpânitorii vechi ai acestui pământ românesc, a cărui stăpânire ni-am întărit-o cu pecetea dureroasă a sudorii şi a sângelui nostru, iar de alta e Iani Livaridi, arendaşul grec, sunt veneticii de pripas, cari cad ca lăcustele în mijlocul nostru, năpustindu-se hălape peste mănoasele ogoare sfinte, pe cari le storc până în tăria şi până în vlaga măruntaelor lor, furându-ne isvorul nostru de hrană, hrănindu-se pe umerii noştri răbdători, dispreţuindu-ne, scuipându-ne şi pălmuiindu-ne ca pe nişte dobitoace menite în veci să rabde şi să tacă.

Şi cele «două neamuri» adânc deosebite, deosebite prin urziala şi prin plămădiala sufletului lor, îşi stau faţă în faţă.

Alături de Iani Livaridi, care la început a vândut *covrigii calde* şi *simiţi proaspete*; stă fiul său Mişu Livaridi, care cinci ani de zile a vânturat bani la Paris, a vânturat aurul stors din miriştea noastră, stropită cu sudoarea ţăranului nostru, a trăit în vârtejul de patimi şi de desfrânare al Parisului şi se întoarce în ţară pălit la trup şi vestejit la suflet, în ţara aceasta *de proşti* şi *de leneşi*, pentru ca el, cel cu spolia şi lustru parizian, îngâmfat şi îndrăzneţ, să se urce sus, sus la cârmă şi de acolo să pună la cale rostul şi soarta neamului, pe care tată-său l-a stors atâta amar de vreme.

Şi tot lângă Iani Livaridi, stă şi grecul Nicoli, adus de el să des-

chidă cârciumă în sat, pentru că să stăpânească pe bietul ţăran şi cu otrava beuturii celei diavoleşti, grecul Nicoli, care se sileşte în toate chipurile să nimicească pe Năstrapă, cel-lal cârciumar al satului, cârciumar român.

De cealaltă parte, lângă boerul nostru Măcieş, omul bun şi cuminte, omul care pricepe durerea făuritorilor de aur, durerea ţăranilor noştri şi ştie să-i ajute, omul care simte că o mare putere, o mare dragoste ce porneşte din sângele lui îl leagă de moşia-i strămoşască, de care l'a depărtat o mare pierdere a vieţii lui şi spre care vecinic îl mână un dar neînvins, alături de acest boer al nostru, stă marea ceată a Vultureştenilor, a ţăranilor de pe moşia lui, în frunte cu cele două lumini călăuzitoare: învăţătorul Carpen şi preotul Vărsătoreanu.—Din mijlocul lor se desfac figura de fecior a lui Pleşea şi chipul de fecioară al Marioarei Crivăţ, pe care-i stăpâneşte o mare dragoste nefericită.

Acesta-i miezul romanului: lupta dintre cele două neamuri,

Incheerea e tristă şi potolită, ceea ce poate e un mare defect.

Iani Livaridi se retrage la Bucureşti, pentru ca să ducă un trai tihnit, a cărui tihnă se razimă pe aurul stors de ani din truda ţăranului şi din mâna pământului nostru, boerul Măcieş vine iară în mijlocul Vultureştenilor, în mijlocul neamului din care simţea că face parte şi de care nu trebuie să se depărteze, în mijlocul aceluia, cari rămân şi mai departe aceiaşi fii ai pământului, aceiaşi mucenici necărtitori, cari duc mereu... potoliţi şi resemnaţi războiul cel mare, războiul cel rodnic care ne ţine pe toţi... pe toţi.

Iar Mişu Livaridi, spre marea noastră revoltă, ajunge fireşte deputat. Astfel, d-l Aldea, care s'a dovedit un mare înţelegător şi un iscusit interpret al sufletului ţărănesc ne dă această carte, această înlanţuire de poveşti, în care sălăslueşte o puternică dragoste pentru pământul nostru, pentru ţăranul nostru, pentru neamul nostru, şi d'opotrivă, ură tot aşa de puternică faţă de cei cari ne secătuesc vlaga noastră, ne fură aurul nostru şi-ş croesc viitorul dulce şi strălucit sprijinindu-se pe umerii noştri cei îndelung răbdători.

În acest timp, când noi începem să ne preţuim mai mult, să ne cunoaştem mai bine puterile noastre şi să alegem mai cu înţelegere cărările pe care trebuie să mergem de acum încolo, cartea d-lui Aldea e un semnal de luptă, care trebuie să ne scoată din vinovata noastră nepăsare.

Şi dacă cineva învinuieşte de *tendinţă*, noi îl învinuim de-o o prea mare *fereală*. Prea a fost poetic şi potolit, acolo unde trebuia să fie energic şi sguduitor. Căci deacum, arta trebuie să investească în stră-

lucirea ei multe din chestiunile noastre de viață, să le dea un suflu de putere, de putere sguduitoare.

*

Rândunel—poezii de O. Carp. (G. Proca).—D-l Carp (G. Proca) e un poet cugetător. Din tot volumul de poezii răsare gândul cercetător care caută să adâncească tainele firii, tainele vieții. E un poet, care în fața naturii se vede copleșit de imensitatea, de liniștea și de vecinicia ei, de nestrămutatele legi cărora se spune totul, și fiecare poezie e o zugrăvire concisă a acelor mișcări tainice și nelămurite, care ni se trezesc în suflet, când suntem puși față de a tot puternicia legilor firii.

Filozofia ce se desface din poeziile sale, e filozofia resemnării, filozofia vieții fără de revoltă, căci toată revolta e zadarnică, când toate lucrurile se învârt după aceeași lege nestrămutată, și când sfârșitul tuturor e *uitarea*, e întunerecul. E filozofia pe care ni-o inspiră stejarul neclintit:

În mijlocul lumii noastre să rămâi senin și drept... e filozofia, care e concentrată în strofa următoare:

*Așa n-e scris: alătura cu boii
Să fie supus durerii și nevoii,
Și când în jurul tău se schimbă toate,
Tu să rămâi același, strănepoate. (La țară)*

Mila pentru cei cari sufăr în uitare, pentru durerile necunoscute, pentru *rândunelul*, ce nu-și află rândunica, pentru părintele ce-și ducea pe brațe feciorul mort, pentru plutașul Dan ce nu se mai întoarce, pentru cei doi trandafiri ce se sting în țărana din ghiveci,... această milă largă se desface iarăși într-o mare măsură. Poezia din urmă e iarăși o încheiere a filozofiei d-lui Carp:

*Uitarea îneacă totul cu valurile ei,
Ascultă-i lung tăcerea și 'ntoarnăle 'mpăcat,
Cu sufletul în zale de liniște 'mbrăcat.
Și ca să poți tot greul vieții înfrunta,
Pe drumurile vremii privește 'n urma ta.*

*

Luceafărul Jubiliar No. 13—16.—De rândul acesta, când țara noastră și alături de ea toți fii ei din toate părțile, prăznuește veacurile de când s'a urzit neamul acesta românesc și anii de când destinele noastre ni sunt cârmuite de o mare înțelepciune vitează, *Luceafărul* de peste munți ne sosește îmbrăcat în strălucit vestmânt de sărbătoare. Nici odată *Luceafărul*, de la începutul vieții sale de strălucire, n'a fost mai *îndrăzneț* și mai bogat ca acum.

Copertă, o minunată isvodire a domnișoarei Hortensia Cosma, poartă chipul Regelui nostru și al Impăratului Traian, iară deasupra stema țării și aquila romană—și peste tot, revista e presărată cu chipurile familiei noastre regale, cu vederi din sânul palatului regal și cu scene din războiul de la 77.

Revista se deschide, ca de obicei, printr-o puternică cântare, smulsă strunelor vecinic inviforate, de Octavian Goga. Urmează apoi o carte întregă de Istorie a neamului, alcătuită dintr'un șir de articole istorice, scrise de pene istețe și cinstite, în fruntea cărora stă maestrul iscusit și neintrecut în ale meșteșugului istoric, d-l N. Iorga, cu un articol care îmbrățișează l treaga istorie a noastră, urmând apoi d-l V. Pârvan, cu articolul despre începuturile noastre, d-l G. Murnu cu cel despre Românii din stânga Dunării, d-l I. Lupaș, profesorul sibiian, cu un articol ce dă istoria noastră de la 1526 până la 1821 și în sfârșit un articol de istorie contemporană.

D-l Sadoveanu ne dă încă o povestire din războiul independenței, iar d-l Agârbiceanu, preotul și nuvelistul ardelean, ne dă o lungă și înduioșătoare nuvelă, în care e povestită pribegia unui popă de dincolo, care a umblat mult și multă vreme, până să aște *un crai de român* și l-a aflat în conducătorul oștilor de la 77, în M. S. Regele nostru, craiul de azi al tuturilor Românilor.

Doamna A. T. Maior, povestește gingaș viața unei regine, care de pe malurile Rinului, a pribegit pe malurile Dunărei noastre.

Poezii mai au d-șoara Maria Cunțan, cântec ce ne povestește de un rege și o regină, cari au pornit de demult spre o țară mândră. Maria Bratu, un nume nou, care înfloare sub un ales mănunchi de versuri, din cari se desface o imagine gingașă și o mare frumusețe de vorbă.

Cu n-rul viitor, *Luceafărul* își va muta strălucirea în Sibiu și astfel, acest oraș va deveni într'adevăr centrul celor mai puternice manifestațiuni de cultură, al fraților noștri de peste munți.

*

În Blaj, în cetatea vechilor rătăcirii, în cetatea în care mai mult ca ori unde s'a stărut și se stăruie cu îndărătnicie în fagășul unor teoriilor vechi, iată că apare și acolo o revistă politică și literară, care e în sufleteșă, se vede bine, de suflul nou care ne înviorează viața de câțiva vreme. Până acum se are colaborarea d-lor: Al. Ciura, I. Scurtu și Mihail Sadoveanu și valoarea ei nu stă de cât într'aceea, că aduce *viața nouă*, într'un oraș bătrân.

Dinu Vultur.

Cu o mare putere de descriere, cu un spirit de observație ca în tot ce-a scris până acuma, prietinel și colaboratorul nostru G. C. Ionescu, ne dă în ultimul număr din *Sezătoarea Săteanului* «Brașovul și împrejurimile».

*

D-l Iuliu Dragomirescu, publică în editura Alcalay o dramă istorică inedită a lui Eminescu: *Bogdan Dragoș*. Ca tot ce ne vine de la marele poet, această dramă își are importanța ei; însă asupra editării se pot vedea cele scrise de d-l Iorga în «Sămănătorul» anul V, No. 38.

*

In școală e numele unei broșuri, ce cuprinde cinci disertații literare, ținute la anumite prilejuri din viața școlară de tânărul ierodiacon din Sibiu Gh. Tulbure. În ele se oglindește un suflet înțelept bine cumpănit și însuflețit de idei sănătoase. Limba e curată, bine îngrijită subiectele interesante și dezvoltate conștiincios și cu căldură. Toate acestea dau un mare interes cărții și o fac să fie citită cu mult folos sufletesc.

Cartea e închinată studențimii. Foarte bine! O recomandăm deci cu stăruință, tineretului.

*

În orașul nostru,—unde apar 16 ziare săptămânale, și care mai toate nu fac alt-ceva de cât să se injure unul pe altul pe chestii personale, pe lucruri de nimic care le provoacă cutare jidănaș ori cutare mănuior de condei, ce crede în naivitatea lui că trebuie să facă analize literare scriitorilor de frunte, de care n'are idei, pentru ca nu i-a citit, a apărut la 1 Septembrie «Apărarea Națională» organ al societății cu acelaș nume. Este una din cele mai bune foi ce au fost și sunt până acu mai în Craiova. Bogăția materialului variat, spiritul cinstit și drept care domnește în mai toate coloanele, veștile ce se dau de prin celelalte ținuturi ale României precum și criteriu de judecată nepărtinitor, toate acestea le poate avea cititorul cu mulțumire sufletească de la «Apărarea Națională».

*

În ultimile n-re ale *Răvașului* din Cluj, pe lângă mici articole de îndrumare ale D-lui D-r Dăianu, se găsesc poezii foarte frumoase, cu o putere mare de descriere a naturii, admirabile paste, iscălite Dafin. Câte o schiță sau nuvelă, de un alt pseudonim, A. Melin redată într-o limbă curată și puternică și articole informatoare ale tânărului Sever C. Dan.

F. Volbura.

Comitetul societății muzicale «Hora», în dorința de a contribui cu ceva mai trainic la propășirea, pe o scară cât mai întinsă, a acestor neîntrecute arte a cântului și armoniei desevărsite, în același timp de a prileji celor doritori—in condițiuni ușoare—o mai adâncă cunoaștere a tainelor muzicii, au hotărât înființarea unei școli de muzică vocală și instrumentală cu un judicios program de conducere, în felul aceluia de la Conservatorul din București. Programul s'a trimis D-lui Ministru Vlădescu, care a binevoit să-i dea cuvenita aprobare.

Foarte bine! Ne bucurăm, și nu putem de cât să urăm viață lungă noiei școli, care și zidește clădirea în cetatea Banilor și-a doinelor oltenesti... Un lucru însă, am vrea să știm. Entuziasmul și mult optimismul comitet, care și-a luat o atât de grea sarcină, și mai ales o atât de mare răspundere față de membri societății—printre cari se mai găsesc și câțiva, mai mult iubitori de fapte de cât de vorbe,—avea va tăria să ducă până la sfârșit îndeplinirea unui scop așa de frumos și așa de înălțător? Așteptăm să ne răspundă viitorul.

*

În ultimul număr al «Apărării Naționale», cetim un articol privitor la concertul societăților «Hora» și «Filarmornica», cu prilejul vizitei în orașul nostru a cântăreților Sibieni, în care, autorul—firește, un anonim numește *mascaadă*, una din compozițiile pline de viață ale maestrului I. Vidu; și vezi bine, priceputul critic muzical (mă rog!), luându-și aerul cam obraznic de mare cunoscător în ale muzicei, adaogă foarte amărât (bietul om!) de barbaria noastră muzicală (?), că toate piesele, dar absolut toate, au fost executate *prost!* Pe noi nu ne miră de loc aceasta; suntem obicinuiți cu mărăiturile unor asemenea critici de contra—bandă, fără nici-un scrupul, cari își aruncă veninul lor de răutate și prostie omenească, din dosul întunecat și suspect al anonimatului.—Ne pare, însă, foarte rău, că oameni serioși și cu bun simț cum sunt aceia din fruntea celei mai bune foi Craiovene, încuviințează, cu atâta ușurință, strecurarea unor asemenea articole de ocară..., articole cari nu lovesc câtuși de puțin, în existența asigurată a societăților noastre muzicale, dar cari au marele merit să pună la îndoială *buna reputație* de care s'a bucurat până acum această prea tânără foaie românească!

St. B.

RĂSPUNSURI

Danil Saroiul.—*Saliste*: Broșura despre care ne întrebați n'are nici autor nici editor. Este tipărită la Carol Göbl, S-sor 1. St. Kasidescu.

Junior.—In acrostichul dedicat prietenului nostru V., D-voastră stărșiți cât se poate de bine:

Ce să-ți mai spun stăpâne! Toți cei mari zic c'ai talent...

Însă noi cu toți flăcăii te dorim *Locotinent*!

Pentru această prietenul V., foarte măgulit de cinstea ce-i faceți, se grăbește a vă trimite f. f. urgent—prin poșta redacției—mulțumirile sale; iară noi...

Noi îți dăm un sfat, pe care să nu-l iei indiferent:

Lasă-te de meseria 'n care ești un... impotent!

P. St. Budiueni.—Jumătate din abonament, primit. Mulțumiri.—La „ceste-l'altă”, același răspuns ca și la *celelalte*!—Spuneți, că sunteți abia un vlăstar... Pentru ce nu lăsați vlăstarul să crească în liniște?

A. Murdă.—Ne place mult românescul nume ce v'ați ales. Poezia „Vună”, care nu este lipsită de avânt s'ar putea pune. N'ar fi bine, însă, s'o mai revedeți încă odată? Cu stăruință și răbdare, d-voastră veți ajunge să ne dați lucrări bune.

Unui oare care.—*Loco*: Ni se spune că ori de câte ori ai prilejul să-ți dai pe față potopul de răutate ce clocoțeste în... sentimentalul d-tale suflet de poet (serios?) ne critici cu multă competență densușiană și—vezi bine—că multă... cu multă obiectivitate, acoperind-ne fețele noastre curate și cinstite cu veninul d-tale de ură și ocară! Pentru ce?... Mă rog, știi d-ta ce-a zis unul din „ai noștrii” (nu, „din ai d-tale”), când a auzit despre zoilica-i ispravă?

Pe căinele ce nu-ți dă pace

Cu hămăitul lui, pe stradă,

Să-l prinzi, să-i cerți frumos, și 'n urmă

Să-i legi o tinichea de coadă!...

G. Topor.—*Mizil*: Din poemul d-tră nu se poate publica nimic în revistă. Dar, dorința de ale vedea unde-va tipărite n'o putem realiza la P. R.:

Biata „Viață literară”

A ajuns ca „Micul dor”...

Publică-și în ea avortul

Și pârlițul Teleor

Pe săracul Leopardi

Barbu l'a făcut de răs—

Treci la loc că 3 fiți punem,

Chendis..., și să nu zici păs!

De când, cămărad Doinare,

Seris-ai *știruri* literare,

Chendi din pretinsa'i slavă

S'a pitit în G. Dumbravă...—

Bravo Chendi, bravo Smara,

De voi râde toată țara!

Atâta doar din cele 27 de strofe. Ești mulțumit!...



RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

SUMARUL:

Corneliu Moldovan.—Cântec Răsboinic (poezie).

N. Bănescu.—Un plan de muncă.

Ana Codreanu.—Bătrânul preot (poezie).

I. Agîrbiceanu.—Fragmente.

Const. A. Giulescu.—Vântul (poezie).

D. Tomescu.—O literatură de preoți luptători.

St. Braborescu.—Cartea aurită (sonet).

Locofonenful Vulovici.—Oltule.

D. N. Ciofori.—Martinez.

I. Cedru.—Plecând (poezie).

G. C. Ionescu.—Străinii despre noi

P. Parfenie, N. Bănescu, D. Vultur.—Cronica

In supliment: *Vechea biserică S-tu Dumitru din Craiova.*



REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Știrbei Vodă.—CRAIOVA.

Exemplarul:

Abonamentul anual:

In țară 30 bani

In străinătate . . . 35 „

In țară 4 lei

In străinătate . . . 6 „

RAMURI

REVISTA LITERARA LUNARA

Craiova. Str. Șirbei-Vodă

ABONAMENTUL 4 LEI ANUAL

No. 30 BANI

Abonamentele se trimit înainte pe adresa
administrației

Se găsește de vânzare la administrația acestei reviste, volumul anului I

PREȚUL 3 LEI.

Nu vor primi No. 1 al anului al II-lea,
abonații cari nu-și vor achita costul pe
anul trecut.

ANUL 1. — No. 12

Noembre 1906.

RAMURI

REVISTĂ LITERARĂ LUNARĂ

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA

Strada Șirbei Vodă
CRAIOVA.

Sub direcția unui comitet

Abonamentul anual:

În țară . . . 4 lei
În străinătate 6 lei

CÂNTEC RĂSBOINIC

Să sune trâmbiți, surlele să cânte,
În zări vrăjmașe oastea să s'avânte,
Că-i ceas de răzbunare și osândă,—
Cine-i setos de viforul războinic
Prin sânge drum să-și facă la izbândă
Și s'o vâdi drept luptător destoinic!
Tu luptă-te cu drag și nu de silă,
Învârt spada 'n dușmani fără milă—
De robi e sfânta moarte 'n veci flămândă;
Lovește 'n plin, lovește cu putere,
Dar ține ochiul tău în veci de pândă,
Căci brațul care nu lovește, pierе!

CORNELIU MOLDOVANU.

UN PLAN DE MUNCĂ

S'a vorbit și se vorbește atât de starea nefericită a poporului de jos, mai ales de la țară. S'a arătat mereu, cu țifre care pătrund în suflet, cât de puțini sânt încă și astăzi cei cu știință de carte. De aci, firește, scăderea aceia morală și materială a mulțimei, pe care ne-o pun cu stăruință sub ochi statisticele.

Orășenii nu sânt, în această privință, mai fericiți de cât țărani. Să se coboare cineva în mijlocul târgurilor noastre, în mahalalele orașelor, chiar ale celor mai mari, și se va convinge de îndată. Aceiași covârșitoare întunecime de suflet, aceiași confuzie a noțiunilor morale, aceiași hădă sărăcie istovitoare a timpurilor.

Ori-ce spun unii, obișnuiți a judeca după ceia ce văd în cartierele luminate feeric și bine curățite, unde sălășluiesc «boerii» noștri cu aiere de Paris, ori-ce ar crede despre poporul de jos alții cari, din scârbă ori dispreț, n-au coborât până la dânsul mângâioase priviri de milă, neclintită rămâne convingerea stării nemernice în care zace încă, în cea mai mare parte, acest popor.

Acesta e adevărul pe care *nu* și-l inchipuiesc pesimiștii, *nu-l* inventează răutăcioșii ori maniacii. *nu-l* strigă interesații ce împletesc în gura lor vicleșuguri spre a compromite guverne, fie ele cât de păcătoase, — ci el iese de sine în lumina ochilor ce văd — spectru hidos, menit a tulbura bucuriile zilei de azi, lăfăielile oaspețelor ce înneacă peturu o clipă vaerul unei țări. El răsare dureros, din trupul gătit de sărbătoare al României jubulare.

La suferințele adunate de vremile vitrege, se adaugă astăzi altele nouă, pe urma cuceririi domoale dar sigure a plebei evree. Alături de acele tablouri răspândite peste tot care ne înfățișează ingenunchierea Transilvaniei și în care se vede un țaran ardelean cu mâinile la spate biciuit de jandarmul ungur, nu va trece poate mult pentru a vedea o alegorie și mai înfricoșată: o parte însemnată a României libere sbătându-se în ghiarele de pradă ale balaurului semit.

Din partea celor de sus, din cartierele acelea spălate și luminate feeric, nu se poate cere azi o mână de ajutor pentru

mântuire. Aceia duc viața strălucită a oamenilor ce s'au pomenit în raiul de bunătați, pentru care n'au cheltuit un dram de osteneală. Ei nu știu ce e suferința, nu știu ce e munca la o laltă care înfrățește inimile. Au poște mari, nesăturate, trufii care-i țin departe, în lumea lor încremenită, în caraghioase canoane, ambiții ce nu iartă să se coboare. Nutresc alte năzuințe și alt-cum înțeleg rostul unei vieți ce se risipește în desertăciuni.

Și, totuși, ceva *trebuie* să se facă.

Cei dintâi chemați la aceasta nu pot fi de cât cei ce se găsesc mai aproape sufletește de stratele de jos. Vor fi aceia dintre intelectuali cari vin de atolă, îi de țărani și meșteșugari cari le știu traiul, copii ai satelor și târgurilor, unde și-au dus o bună parte a vieții. Ei, care cunosc mai bine truda vieții de lipsuri a celor necăjiți, au cei d'întâi datoria de a face ceva pentru dânsii.

Și între acești sinceri înțelegători ai nevoilor lumii de jos, cei mai indicați a lua inițiativa unei mișcări mântuitoare, a da îndrumarea și exemplul, sânt, fără îndoială, profesorii. Înalta lor chemare le impune această datorie. Astăzi s'a înțeles pe deplin că profesorul nu e, nu poate fi un funcționar care-și face oarele sale de slujbă și pentru care suma datoriilor se închide în zidurile strâmte ale școlii. Câmpul activității sale e mare, am putea zice nemărginit. El îndeplinește o funcție socială din cele mai de seamă.

La țară, învățători harnici au început munca și au dat acele frumoase roade, din care o parte s'au putut auzi în congresul Băncilor Populare. Ceia ce fac dânsii la sate, trebuie să facă profesorii la orașe.

Pătrunși de această nevoie, o parte din tinerii profesori ai Craiovei au hotărât un plan de muncă, pentru formarea acelei luminoase conștiinți fără de care nu se poate concepe ridicare temeinică, sub ori-ce raporturi. Ei vor da, cu începere de la 15 Noiembrie, învățătură în *două școli de adulți. Câți-va* instituitori vor îngriji *de alta pentru analfabeți. Iar pentru meseriași și* toți câți vor să se lumineze, se vor ține în fie-care săptămână conferințe populare. Acestea vor îmbrățișa un ciclu de cunoștințe de literatură, istorie și geografie a Românilor, de igienă și medicină populară, morală și educație civică. Scopul comun

va fi alcătuirea aceluia suflet românesc de care se simte atâta nevoie și în marele ținut oltean.

Pentru publicul format, o serie de conferințe se va anunța la timp.

Acesta e planul de muncă.

Acei cari împărtășesc aceleași credințe, cari doresc să-și inchine osteneala aceluiași bune scopuri, să dea, deci, sprijinul lor.

N. BĂNESCU

BATRÂNUL PREOT

Abia ținându-se, încet «Nu-ți pare rău, l-am întrebat
Venea pe drumul de la moară, »Că ești așa bătrân, părinte?
Bătrânul preot, sprijinind «N'ai vrea să mai fii iar voinic.
In cârji a anilor povară: »Să fii stejarul din 'nainte?

Cu chipul lui, senin și blând Zimbînd, răspunse: «Că-s bătrân
Cu părul, barba, colilie, »Si slab, nu mă-amărăște, gândul
Păreaș, în portu-i lung, cernit »Și-dacă-s, gârbov, teamă n'am,
A unui sfânt icoană vie »Căci mi-am făcut în lume rîndul.

Apoi, cu glas adînc, pîrînd

Ieșit din fundul unei groape:

«Cu cât m'aplec către pămînt

«Cu-atît de cer sunt mai aproape».

ANA. CODREANU

FRAGMENTE

Cine amarul ei s'o grijească, că n'are pe nime. Așa, a venit o muere dintr'alt sat cu un copil, și cum nu aveau unde să șadă s'au dus în casă la bătrâna. Zicea că va grîi-o ea, câte zile va fi să mai zacă. Ie, da doar bătrânii mor greu, tîndălesc cu boala luni întregi până să le vie moartea. Așa se

mea ș'a perdut răbdarea. Dacă ar fi îndrăznit ar fi 'ncuiat-o afară să n'o mai audă, să n'o mai vadă. Nu știe nimeni de unde veni femeia aceasta, dar la vecini le-a părut bine c'a luat-o în grije pe bătrâna, că i-a scăpat pe ei.

Ziua muncește prin sat, rămâne numai copilul acasă cu baba. Dar o 'nchide și el acolo în casă și pornește pe uliță. Un ștregar de bate toți cîinii.

Baba în pustietatea chilii se bocește ca la moarte plînge cu sughitori și se 'nneacă, ar vrea să-și miște trupul jos pe așternutul de paie, dar n'o lasă picioarele înghețate. Sînt două luni de cînd nu s'a mai ridicat. Înainte umbla așa rezimată de cărje, dar odată vrea să ese afară și nu putea deschide ușa. Tot clempănea la zăvor și nu se deschidea. Copilul, ce era afară, se isbește în ușa, iar baba se răstoarnă, ca o grămadă în mijlocul casii.

De-atunci nu s'a mai ridicat, vin câte-odată vecine de-o mai întorc, că din partea femeii din casă ar putea să putrezească.

Afară e vreme de lunie, și baba în casă zgriboră.

—«Ți-e frig bunico?»

—«Frig!.. Ha? Frig!» Și mișcă din cap.

Perină n'are, un cojocel zdrențuit îi acopere picioarele, în sus un țol smolit. Prin părul său — ca o lână aspră — sînt încălțate fire galbene de pac. Ochii is ca două mărgele de sticlă de-un albastru spălăcit, pline cu apă limpede. La căpătăiu în părete, de un cui, spînzură două ii, o năframă și un cojocel mai bunișor. Pe marginea ferestrii o bucată de pîne.

Babii îi tremură dinții în gură și buzele — numai urmă de ele-se zbat repede, repede, și cearcă să se ascundă mai bine în zdrențele ce-o acopăr.

—«Dar de mîncat poți mătușo?»

—«Pot, pot mîncă de mîncat.»

«Zaci de mult și așa de părăsită trebuie că-ți vine greu?» Bătrâna clătina din cap.

«Vine greu!»

—«Apoi, D-ta ai avut odată avere. Acum nici foc în casă n'ai pe ce să-ți faci?»

Baba se oțărăște, adunându-și puterile: «Ba am, da-i la ficior. Și ficioru nu șede aici.»

Nici nu ședea că era fugit, cu-o femeie măritată, într'alt sat.

— «Apoi el nu se grijește de loc de d-ta? Nu-ți trimete câte-odată ceva?»

— «Trimite, ba trimite. Ia; pită-mi trimite.»

Dacă stai mai mult în casă, și nu te știe că ești acolo, vine copilul izbînd ușa și se uită cu ochi dușmani la bătrâna. S'apropie de ea bate-n pumni, îi face ciudă,

— «Hi, hi beutoareo, beutoareo hi!»

Babei i-ar veni să se 'ntoarcă spre părete, ci nu poate. Se uită dar la băeat cu ochii ei de sticlă, se uită neclintit. Când tace copilul, bătrâna-i face semn să-i dea pace. El rupe coajă, i-o pune pe oasele din palmă, și cu zimbetul făcătorului de relé, care-i conștiu de păcatele ce-a făcut—se uită cum chipul acela poartă coaja pe la barbă, pe la buzele ce nu vreau să se deschidă. În urmă scapă din mână, cum scapă copii cei mici bucata cele-o dai—și nu mai caută după ea.

Dacă bagă de seamă că nu-i singur' băeatul o tulește pe ușe afară, și nu mai vine pân'sara.

Baba rămâne cu ochii la ușe.

— «Pe rele mâini ai apucat bunico, acum la bătrânețe. Au mari păcate oamenii cari te chinuesc așa.» — Ea nu zice nimic și privește mereu la ușe.

— «Ai băut mult d-ta pân'ai fost mai tânără?» Bătrâna își despătora buzele închise adânc în gură, ca și când ar vrea să ofteze; Dar nu poate, și zice numai ușor de tot, ca și când i-ar sta cuvintele pe buze.

— «Beut mult!» Se uită la tine ca și când te-ar cunoaște de când e veacul, și-ți face semn să-i dai pâne.

Ar vrea să se miște și nu se poate. Geme ușor, ca și când i-ar eși oftatul din gât numai: «Aoleo, aoleo, aoleoo!»

Dacă-i dai ceva mai ușor de mâncat, o prăjitură, buzele ce se împreună adânc în gură, tot ridică barba ascuțită, mică.

— «Și-ți pare rău d-tale că ți-ai prăpădit averea?» Barba se oprește o clipă.

— «Pare!» — Apoi răsutlă pe nas și mănăcă iar.

Când să pleci începe iar repede și ușor: «Aio, aio, aio.»

— «Vezi și să adormi bunico, c'apoi îți trece.» — Bătrâna se uită lung la tine și zice:

— «Apăi apăi-i, mulțami!»

— «Nu-i pentru ce mătușo. N'ai pentru ce 'mi mulțami!»

— «Ba am, ba am pentru ce-ți mulțami»

Și de-afară se aude încă: «Am pentru ce-ți mulțami, aio, aio, aio. Am pentru ce-ți mulțami!»

Dintr'un colț de undeva pe uliță păzește băiatul. Cunoaște el oamenii cari mai vin câte-odată pe la bătrâna, și știe ce aduce fiecare, știe că unii mai lasă vr'o bucată lângă baba.

Dacă vede pe vr'unul de-acesta eșind, așteaptă până se depărtează bine, apoi o tunde acasă, adună tot ce-a rămas, iasă pe prag și se 'ndoapă. Bătrâna îl privește cu ochii reci, fără să clipească, fără să zică ceva. Când îl vede că se apropie să-i facă ciudă, ar vrea să se întoarcă spre părete, dar picioarele înghețate nu o lasă.

În casă se aud iar gemetele scurte, iar ochiurile mici de fereastră privesc triste, aproape oarbe, la drumeții ce trec din când în când pe drum.

Câte-odată pătrunde până în drum un glas ascuțit ce răsună în casă.

«Nu mai taci, ha, nu mai taci?» I. AGĂRBICEANU



VÂNTUL

<i>Colindă vântul prin fânețe,</i>	<i>Așa-i ștregarul! Răscolește</i>
<i>Să prindă 'n brațe o sulfină;</i>	<i>Pământul tot în lung și 'n lat,</i>
<i>Și prtn grădini tot dă târcoale,</i>	<i>Și 'ndrăgostite sunt de dânsul</i>
<i>Ca să 'ntâlnească o verbină.</i>	<i>Mai toate fetele din sat...</i>
<i>L'am prins și ieri prin lanul verde</i>	<i>Când vine toamna, cum suspină!</i>
<i>Strângând la sân o romaniță;</i>	<i>Și prin ogoare se ondoae!</i>
<i>Și la fereastră către seară,</i>	<i>Dar sperios fuge 'n pădure</i>
<i>Vorbea 'n ascuns c'o garofiță.</i>	<i>Și crengi de arbori încovoae!...</i>

<i>În zori de zi, rochița Doamnei,</i>	<i>Cad frunze ruginite 'n pâlcuri,</i>
<i>Plîngea de dorul lui, nebună!</i>	<i>Și peste flori troian se strînge!...</i>
<i>Când el râdea c'o schinteuță,</i>	<i>Din văi adânci el vine jalnic.</i>
<i>Cuvinte dulci cîntînd să-i spună!</i>	<i>Și pe mormîntul lor, tot plînge!.</i>

CONST. A. GIULESCU



O LITERATURĂ DE PREOȚI LUFTĂTORI.

Netăgăduit, că încă un izvor de hrană al vieții noastre sufletești este biserica. Ei i-e dat să ne smulgă din învălmășagul camplitei lupte, să ne strecoare seninătate în suflete, să ne ucidă patimile ce ni orbesc mintea să aprindă în noi un gând și o simțire mai înaltă, și astfel primeniți de o nouă învioare, să pornim iarăși în lupta vieții.

Intr'acest timp însă, de cumplită slăbire a credinții în Dumnezeu, biserica pentru mulți nu mai e de cât un lucru zadărnice, un lucru de prisos, un lucru cu care au de-aface numai popii. un lucru înfărșit, care asupra vieții tale nu poate să aibe nici-o înrăurire, nici în bine nici în rău.

Și de aci isvorăște marea stricăciune morală, grozava lipsă de caractere, sărăcia de cinste, egoismul revoltător în toate manifestările vieții noastre.

Căci atât timp, cât școala va fi socotită numai ca un mijloc de căpătuire, ca un drum ușor, care *trebuie* să te ducă la pricopseală, niciodată ea nu va putea să făurească suflete bine încheiate, suflete nobile, suflete cu caracter.

Școala, așa cum este acum, e numai un locaș de unde poți culege mai multă sau mai puțină știință, dar nicidecum nu are darul de a forma *valori morale*, adică oameni, cari în totul să fie călăuziți de bine, de cinste, de sentimente dezinteresate, pentru ca o mare parte din munca lor să fie adusă pe altarul larg al binelui obștesc.

În asemenea împrejurări deci, numai biserica poate și *trebuie* să fie îndrumătoarea sufletelor noastre pe căi morale.

Am ajus însă într'acea situație sufletească, când lumea noastră cade pradă unei socotințe greșite. Se socotește adică, că în vremea aceasta de înaltă propășire, când năzuințele noastre se avântă după lucruri și întreprinderi îndrăznețe, când civilizația și cultura noastră se apropie tot mai mult de chipul și asemănarea celor apusene, când gusturile și moravurile au câștigat mult în finețe și în rafinerie, ar fi o curată naivitate să te mai îndeletnicești cu lucrurile de ordin religios, cu lucrurile legate de biserică, legate de Dumnezeu.

Aceasta e cea mai cumplită rătăcire a vieții noastre.

Căci există domnii, un popor de-o cultură, de o civilizație și de-o putere universală, un popor, a cărui viață se scurge într'un mare avânt după bogății, după întreprinderi îndrăznețe, trimițând oastea corăbiilor

lor cuceritoare în cele mai îndepărtate funduri de mări, și totuși, acest popor, — e cel englez — nu-și uită îndeletnicirile sale religioase, o mare parte din timp consacrand-o pentru citirea sfintei Scripturi și pentru facerea de rugăciuni în sânul familiei. Acesta e cel mai minunat chip, ca din în când să-ți smulgi sufletul din furia năprasnică a luptei pentru ban, să-l ridici o clipă de-asupra noroiului de patimi, să-ți înnoești curăția gândului și simțirei tale, sporindu-ți astfel puterea de muncă și dragostea de ideal.

La noi, a da loc în viața ta unor asemenea îndeletniciri curate, însemnează a-ți pierde o sumă de vreme, pe care mai de grabă o poți întrebuința într'o muncă mai nobilă, mai aleasă, precum este aceea de-a afla tainele culiselor politice, de-a ști răspunsul cutărui bărbat mare, interviewat de cutare jidan insinuant, de-a ști câți au fost și cine a fost la cutare banchet politic, de-a citi zi cu zi aventurile senzaționale ale cutărui prinț ce caută prințesa pribegită în lume, ori foiletonul cutărui ziar spurcat ce-ți mănjește și ochii și sufletul cu ultimul roman senzațional, având la urmă, *«va urma»*, — și toate acestea, pentru ca să fii om de lume, om în curent cu toate mișcările și să ai subiect de discuție în cutare onorabilă și rafinată societate de salon.

Iată deci o clipă, când se impune ca să ne abatem preocupările vieții noastre de la nimicurile cari ni fură timpul și ni otrăvesc sufletul și să ni croim o bună viață morală, o viață creștinească.

Și aceasta nu se poate face decât printr'o energică și hotărâtă intrare în rândurile luptei a preoților noștri, Trebuesc măsuri de-o energie *jesuitică*, pentru ca iarăși biserica să-și reia locul ei de sfântă îndreptătoare a vieții noastre.

A venit timpul deci, ca predica să-și aibă un adevărat rost îndreptător, un rost de primenire și de prefacere a sufletelor noastre.

Trebuie iară, ca de acum înainte, biserica să cheme mulțimile largi, și din amvonul ei, preotul să svârle cuvântul sguđuitor de mustrare și de povață.

Pân'acum, cuvioasa ceată a preoților s'a ținut tare departe de viața publică, de viața socială, socotind că rolul sfinților lor e numai acela de a purta păr mare, haină lungă și de a fi străjuitorii Tipicului.

Și mă gândesc în acelaș timp, la felul de bună viață creștinească a fraților noștri Ardeleni. Aceștia au izbutit să-și croiască un stat *bisericesc-național* și orice manifestare de viață se face sub scutul ocrotitor al bisericii, în cât preoții sunt aceia cari formează în cea mai mare parte elementul conducător. Ei grijesc de școală, ei grijesc de bancă,

ei sunt inițiatorii diferitelor Reuniuni, ei conduc cetele de alegători în timpul grozavelor războaie electorale, ei sfătuiesc, îndeamnă și încurajează pretutindeni și pretutindeni vei afla cuvântul și fapta lor. Ii vei afla în parlamentul unguresc, cum este acel falcic protopop din Arad, Vasile Damian, îi vei afla scriind și conducând foi culturale, cum este părintele protopop Dăianu, un harnic răspânditor al culturii românești și conducătorul «*Răcoșului*» în Cluj, și cunoscutul preot Moța din Orăștie care scoate «*Libertatea*».

De aceia, peste munți vei afla moralitatea mai mare, seriozitatea și spiritul de disciplină mai stăpânitoare, cinstea mai puternică și mai prețuită, iubirea de neam mai aprinsă, simțul de jertfă mai hotărât și deci tot ceea ce asigură progresul temeinic unei societăți vei afla acolo în măsură cu mult mai mare, de cât cum poți afla la noi.

Și iată, că această viață frământată, preocupată mereu de gânduri mari, această luptă de îndreptare și de prefacere și mai presus de toate de rezistență împotriva dușmanilor stăpânitori, pe care o poartă cu vrednicie și horărare preoții ardeleni, și-a găsit un deosebit de puternic și iscusit artist, care s-o îmbracă în vestmântul strălucit al artei. Acesta e d-l I. Agârbiceanu, care aproape în fiecare nuvelă ce scrie de la un rând de vreme, se face răsunetul artistic al acestei lupte mari ce se poartă în ceasul de azi, încât dânsul ne-a dat o literatură întreagă, în care stă zugrăvită o lume de preoți ideali, de *preoți-luptători*, a căror întreagă viață e frământată de necurmata năzuință de-a ridica sufletele și-a îmbunătăți viața poporenilor ce cârmuesc.

Totți preoții d-lui Agârbiceanu sunt oameni tari, cu suflete de fer, insuflețiți de idealuri sfinte, de gânduri mari de luptă și de jertfă hotărâtă.

El însuși o minunată pildă de preot, păstorind într'un sat din Munții Apuseni o generație de oameni istovită trupește, bântuită de toate păcatele, de toate boalele, cum s'a văzut în acele *fragmente* publicate aici, o generație de oameni scâlțiați, gușați, ofticoși, progenituri epigonice a unor părinți și moși trăiți în largime, în bogăția aurului, care-i ispitia la desfătări desfrânate, va fi simțit de bună samă frământarea și fiorul de apostol îndreptător, de propoveduitor al pocăinții, de făuritor de suflete noi.

D-l Agârbiceanu e un iscusit predicator și din predică și-a făcut arma cu care izbește sufletul credinciosului, îl cutremură, îl dojenește, îl înduplecă și-l îndreaptă — și pe această cale, iubirea lui puternică pentru marea-oaste a țaranilor noștri caută s-o coboare în faptă traică, străduindu-se să li prefacă sufletul, să li-l primeniască, să li-l scoată

din tina păcatelor și să li-l poleiască cu lumina învățăturilor. De aceea a putut deci dânsul, să ni creeze acele minunate figuri de preoți-luptători, fiindcă însuși e un luptător hotărât pe ogorul aspru al faptelor, și de aceea însășit, a izbutit să se facă oglinditorul unei vieți de luptă.

Aceasta este munca ce trebuie să se îndeplinească în ceasul de azi și aceștia sunt preoții de cari avem nevoie, pentru purtarea unei asemenea munci.

De acu, și asta s'a spus de atâtea ori, trebuie să ne croim altă viață, o viață spălată de păcatele și de scăderile de până acum.

Trebuie să se înceapă adică o mișcare uriașă de primenire a sufletelor noastre, de înnoire a credințelor și convingerilor noastre.

Suferim de atâtea rele și păcate, în cât mințile bine chibzuite și pline de cinste nu mai pot îngădui, și iubirea lor curată și puternică ce au către acest neam românesc, îi îndeamnă să strige, să protesteze și să dea îndrumarea trebuincioasă pentru vremurile nouă.

Căci să se știe, pentru a dărâma o stare de lucruri nesuferită și periculoasă pentru, ca să înfiripezi o alta binecuvântată și fericită, trebuie întâi să începi cu formarea de noi suflete, în cari să sădești ură pentru ceea ce e rău și dragoste pentru ceea ce e bun.

Între epoca nesuferită și care trebuie dărâmată, și între epoca binecuvântată pe care vrem să o creăm, trebuie să urmeze o epocă de predică, de propoveduire a cuvântului nou, care poartă în sine nouile idei de îndrumare mântuitoare.

Nu se poate închipui câtă putere are *ideia* în sine, și pentruca să croești o altă stare de lucruri, trebuie întâi să sameni ideea.

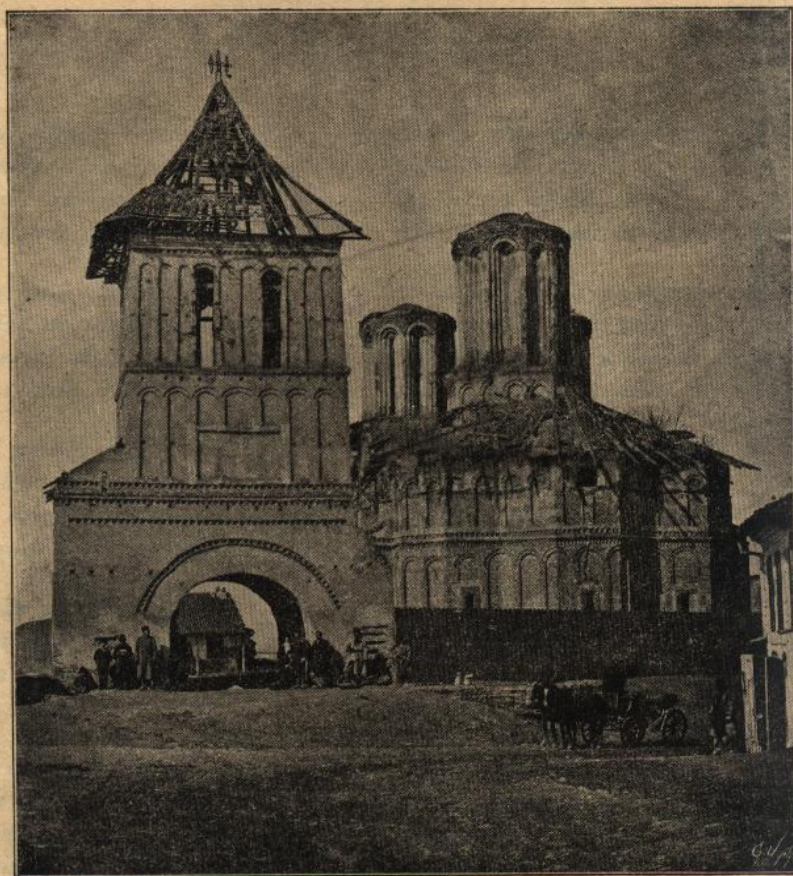
La temeiul fiecărui lucru, fiecărui act din viața noastră, stă ideea, stă cugetul, și după cum e ideea din temelie, așa va fi și trupul actualului săvârșit pe acea temelie.

Toate schimbările mari, revoluțiunile năpraznice și sguduitoare din viața omenirii s'au produs în urma ideilor care au fost sămănate de șir de oameni, într'un îndelungut răstimp de ani.

Iată, domnilor, că o asemenea epocă de propoveduire a cuvântului de îndreptare, a ideii de mântuire, a cugetului bun și senin e această epocă în care trăim noi.

Ea cere o armată de oameni îndrăsneți, necruțători și plini de cinste, cari să vestiască și să imprăstie în întinderea largă a neamului românesc, nouile idei, de care trebuie să ne călăuzim de acum înainte.

Firește, că această luptă este grea, și de aceia ea cere oameni îndrăzneți și necruțători cari să nu tacă înaintea lucrurilor rele și nedrepte.



Vechea biserică Sf. Dumitru din Craiova, după clișeul oferit de venerabilul bătrân: Aug. Pessiacov.

Supliment la revista "RAMURI" No. 12

E o luptă care-ți va scoate înainte dușmani înverșunați și fără număr, fratele te va cărti, vecinul te va ură, prietinel te va părăsi și cu toții, cu toții vor căuta să te strivească. Vei îndura sete, vei răbda de foame, vei umbla gol și vei muri hulit, ca un martir pentru ideia ce-ai îndrăznit să-o propoveduiești.

Scuipa-te-vor în obraz, hulite-vor în față, tu să nesocotești însă totul ca un Hristos, și să duci înainte ideia ce porți în sufletul tău curat și senin, grăindu-le la toți: «Iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac».

Aceasta este școala îndrăznelii, aceia care te învață să te jertfești pentru ideie, și să grăești adevărul celor învățați să trăească cu minciuna, cinste celor deprinși cu necinstea, datorie, celor ce și-au călcat-o întotdeauna, dreptate celor ce n-o fac, iubire de neam celor ce nu-și l'au iubit nici-odată.

D. TOMESCU.

CARTEA AURITĂ

— După José-Maria de Heredia —

Bătrân artist, maestru în taina 'mpodobirii,
Tot aurul ce, darnic, l-ai risipit pe carte—
Cu toată bogăția ne-asemuit-ți arte
Pierdut-a strălucirea din vremile urzirii...
Că slovele săpate în cutele 'mpletirii
Se șterg fatal supt vântul nemilostivei soarte...
Și-abia de pot cu ochii să urmăresc în parte
Frânturile mărunte din iedera iubirii!

Dar fildeşul acesta, de-o blândă curăție,
Maria, Margherita, Diana - cine știe,
Cu mâni tremurătoare l-au mângâiat vre-odată.

Iar pielea asta fină de Clovis Ev brodată,
Rechiamă azi din vadul adânc de vremi trecute
Mireazma lor și umbra visărilor pierdute!

ȘTEFAN BRABORESCU

OLTULE

Oltule, ce plângi, vîteze,
Cum alergi, sărac pribeag ?
Ori că vîi din jalnici codrii,
Codrii noştrii fără steag...

Şi toţi şoimii tăi pieriră
Şi ţi-i dor de alte vremi...
N'au pierit ! şi te adastă
Şoimii, Oltule, să-i chemi.

Nu mai plînge, ci te scoală,
Rumpe ăst zăgaz pustiu,
Zmulge brazii... că 'n tot bradul
Stă o cruce şi-un sicriu !

Te răpêde şi în ziduri
Cozia să mi-o izbeşti
Să tresară 'n ea şi Mircea
Domnul Terii Rumâneşti !

...O, ce dor mi-crea de tine,
Cum nu pot să te 'nsoţesc...
Vânt, pustie, să mă bată,
Şi să gem şi să jelesc !

Mai ţii minte tu c'o vară
Amândoi ne-am petrecut ?
Tot voinic eşti tu şi tânăr ? —
Oltule, eu m'am trecut...

Şi mă bîntue amarnic,
Şi mă bate-un gând pustiu :
Cine ştie, poate mâine,
Oltule, n'o să mai fiu !..

Iată-ne din nou tovarăşi
Călător şi călător,
Tu în jos mînat de jale,
Eu în sus mînat de dor !

Ce-ai căzut aşa pe gânduri ?
Ori ascuţi, cum stai pe loc,
Că prin codru 'n loc de buciuri
Fluer' carele de foc...

Mănă-ţi apele în volburi
Şi prin stînci răzvrătitor,
Cântă-ţi cântul vitejiei...
Şi ni-l poartă pe Ogor !

Spune-mi, Oltule, fîrtate,
Din povestea-ţi de demult
Că n'am, biet, răgaz de taină
Şi mi-i drag să te ascult !

O, ce 'nălţător ţi-i glasul,
Oltule vijelios...,
Toţi strămoşii el ni 'nvie,
Tot trecutul vişoros !

Dar, te las acum cu bine,
Oltule, ne despărţim...
Ci, de inimă pustie
Şi de cruce, fraţi să fim !

...Uite, calc acum hotarul,
Plângi şi tu să plîng şi eu...
Că te tae drept în două —
Strămuta-l-ar Dumnezeu !

LOCOTENENTUL VULOVICI.



MARTINEZ

Era o zi posomorâtă. Stăteam la fereastră și priveam cum marea își ridică adâncurile, în valuri și isbește în zidurile mușchiuite ale cheiurilor, ca și cum ar gândi să mântue cu aceste tărâmurii cu care omul vrea să-i înfrâneze furia apelor, când auzii că sună cineva. Era un comandant de vapor, unul din puținele mele cunoștinți din Stockholm, însoțit de un tânăr ai cărui ochi negri și plini de foc îți spuneau îndată că n'ai de-a face cu vr'unul din locuitorii Scandinaviei.

«Îți prezint pe segnior Martinez zise comandantul din Diamantina actualmente elev al conservatorului de muzică de aici». «Am ținut să vă cunoașteți, căci cred că înțelegându-vă, vă veți putea mai ușor obicinui cu cerul nostru mai posomorât și cu oamenii mai triști ca 'n țările D-voastră».

«De sigur că ne vom înțelege și vom fi cei mai buni prieteni» adăogă tânărul surâzând și strângându-mi mâna.

Ne așezarăm, și comandantul, om foarte vesel începu să ne istorisească din viața lui de marinăr, de primejdii la care sunt expuși, «locuitorii apei» cum zicea el, de nopțile petrecute în apele scâteetoare ale Sondelor.

«Mările mă atrag mai mult ca toate bogățiile palatelor și nimeni nu-i mai fericit de cât mine când mă aflu departe de uscatul plin de rele».

Ne istorisi apoi cum era să ia parte în expediție la Polul Nord, întreprinsă de nefericitul Andree și cum s'a întâmplat ca, tocmai atunci să se îmbolnăvească.

Era târziu când ne despărțirăm, cu învoiala de a ne mai întâlni din când în când.

Pe Martinez îl vedeam însă mai în fiecare zi, ba de multe ori el mă aștepta până ce terminam cursurile și apoi plecam împreună la mine.

«Mă omoară tristețea și răceala oamenilor ăstora, zicea el, iar când rămân singur în odaia mea, mi se pare că pereții se strâng, se strâng asupra-mi, spre a mă coprinde ca 'n mormânt».

«Ah, și cântecile și ochii femeilor, tot, tot e plin de melancolie în țara asta!»

«Bine, Martinez, îl întrebai eu o dată, de ce ai venit tu

aici în ținuturile astea reci, de ce nu te-ai dus în Italia, c'acolo-i țara cântecilor și de bună samă că te-ai fi simțit ca 'n patria ta».

— «De ce? răspunse el, ca și cum n'ar fi înțeles întrebarea; apoi își trecu de câte-va ori mâna peste părul-i negru și crețuriu, rămânând o clipă cu privirile pierdute spre apele mării.

«Nici eu nu știu de ce».

Apoi începu să cânte «adios para siempre (ad. pentru totdeauna).

Și era atâta durere ș'atâta patimă în glasul lui de artist desăvârșit!

Îmi povesti în urmă de dragostea lui, de cele mai frumoase clipe, când împreună cu iubita-i rățăceau, pierduți de fericire, pe sub boltele de eredadera înflorită.

Când era să plece, se opri o clipă, se uită în ochi mi și zise:

«Ași vrea să-ți propun ceva».

— «Bine, s'aud».

— «Vrei tu să locuim amândoi, căci îmi e imposibil să pot trăi singur».

— «De ce nu, cu plăcere».

— «Ce bine 'mi pare, zise el, aici va fi cartierul latin al Stockholmului».

Chiar a doua zi s'a adus vioara și două cufere în care avea grămădite: haine, rufărie, note de muzică și câte-va cărți.

Ne îngăduiam de minune, iar seara când veneam acasă Martinez lua vioara și făcea să se desprindă atâta vrajă de pe coardele atinse de degetile și arcușul lui, că părea că plutim pe raze de lumină tremurânde, într'un albastru infinit. Odată un prietin din România a avut bună-voința de a-mi trimite câte-va bucăți de muzică, între care era și cântecul nădejdlor noastre, doina, «Ce te legeni codrule?» al lui Eminescu de Scheletti și mai multe hore.

«Asta e cea mai mare plăcere pentru mine, zise Martinez, căci o să pot înțelege ceva din sufletul poporului vostru».

— «Iacă aici un cântec care răsună peste tot pământul românesc și prin care neamul nostru își îngână povestea vieții lui din veacuri, își întărește nădejdea în vremile ce-or fi».

— «Trebue să fie frumos», adăogă el, uitându-se peste note și șuerând încet câte-va pasagii, apoi arcușul începu să lunece peste coarde și răsări încet, tremurător; cântecul ce

nicăiri nu ți se pare mai dumnezeesc, de cât atunci când te afli între străini.

Și când au fost năvălind acele sunete, înfiorător de dulci, Martinez părea că tresare, ochii lui mari și întunecați se aprindeau și toată ființa lui tremura, iar când lunecară, tot mai ațipite, cele de pe urmă note și cântecul se stinse, el se uită lung la mine, apoi adăogă:

«De sigur că voi trebuie să fi având o țeară frumoasă și un popor de artiști».

— «Da, o țară bogată și frumoasă»...

— «Poporul vostru e fericit și voi îl iubiți mult nu-i așa?»

— «Da».....

Răsunară apoi: chindia, brâul, sârba, căroră Martinez le dădea atâta viață, că mie mi se părea că văd aieva hora din sat, hora, de care necazurile și obida rămân departe..

«Știi ce? zise el odată. «Tu ai să mă înveți limba voastră, căci vreau să merg în țara ta, să trăiesc cât-va timp în mijlocul poporului, s'ascult cântecile fermecate.

— «Bine, numai să nu fii școlar leneș». Martinez făcea progrese care mă mirau, ba de la un timp se silea să vorbească cu mine numai românește.

După cât-va timp citea jurnale și reviste românești și de multe ori mă necăjea cu nenumăratele lui întrebări: «Ce înșamnă asta?» «Mai zic omini în alto modo?» Făceam însă mare haz pe socoteala lui când începea să cânte: Calugăr de il vechio schito și când începea să joace brâul și să strige, cum îi arătasem eu că se joacă în țeara noastră.

De la un timp însă observai că amicul meu devenea mai trist, cânta mai rar și vorbea din ce în ce mai puțin.

Rătăcea târziu în noapte pe marginea mării, iar ochii lui pătrunzători, deveniseră nespuiți de triști și degeaba cercam să spun vr'o glumă spre a-l mai inveseși, că el surădea amar și rămânea iarăși dus pe gânduri Odată îl așteptam până târziu, dar el nu veni și nici a doua zi nu-l putui întâlni; îl căutai pretutindeni, dar nu îmi fu imposibil să pot afla ceva de dânsul. Intorcându-mă acasă, pe la amiază, găsii o scrisoare adresată mie. Era de la Martinez:

«Scumpul meu prieten»

«Tu nici nu ți-ai închipuit, poate, că ai avut în fața ta un criminal, care era urmărit în tot momentul de umbra victimei sale. Am rătăcit, fără să-mi pot da seama de mine, iar acum am hotărât să pun capăt acestor chinuri. Iartă-mă că nu am avut curajul să-ți destăinuesc acest lucru până în ultimile clipe ale vieții mele».

FOSTUL PRIETIN.

Mă cutremuram. Și totuși îmi venea s'alerg să spun tuturor ca să-l oprească de a păși pe calea pierzării.

Nopti întregi nu putui dormi și mi se părea că-l văd în fața-mi trist, gânditor și părea că aud cum tremură, încet și pline de vrajă, cântecile lui de altă dată.

Trecuse multă vreme, când într-o zi cumpărând un număr din «La Latinité», găsesc următoarea informație:

«Marele violonist și cântăreț, Martinez din Diamantina, după ce își ucisese logodnica și rătăcise cât-va în lume, s'a reîntors spre a se sinucide pe mormântul fostei sale iubite».

STOCKHOLM 1906.

D N. CIOTORI.



PLECÂND!

Mă duc... să-mi cat în lume printre străini norocul,

Și cine știe, poate, mă duc pentru vecie...

Nu mă petrece nimeni, de cât doar nenorocul,

Il simt cum fără milă biet sufletu-mi sfâșie.

Nu-i nimenea cu mine, plec singur, ca pribeagul,

Nu las în urmă-mi lacrimi și nici un dor în urmă,

Iar când din casa-mi dragă pășesc cu jale pragul

Mă podidește plânsu și sufletu-mi se curmă.

A! casa mea iubită, căsuța părintească
 În care doarme dusă copilăria-mi blândă,
 Și unde năi iubirea prinsese să incolțească
 În inima ce astăzi se sirânge sângerându!..

Atât îmi va rămâne de-apururi amintire
 Din tot ce las în urmă, în clipa de plecare!
 Și lacrimi arzătoare îmi tremură 'n privire,
 Și sufăr: că îmi lipsește puterea de uitare!

STRĂINII DESPRE NOI

În ultimul număr al revistei *Die Grenzboten* din Leipzig, într'un articol intitulat *Kulturbilder aus der Balkanstädten* de d. Karl Dieterich sunt câte-va observațiuni drepte și interesante, care privesc și țara noastră. Ast-fel d-nu Dieterich observă că toate statele balcanice printre care dă loc și României, înfățișează în orașe o civilizație de import puțin trainică, în timp ce la sate sunt urmele vechii civilizații istorice și că țările aceste împreună cu Rusia sânt în deobște țări de țărani. Orașele înfățișază un contrast foarte isbitor față de orașele occidentului, căci pe când acestea din urmă au în mijloc partea veche istorică și la periferie noile clădiri moderne; în cele dintâi partea nouă modernă e la centru iar la periferie a fost împinsă populația săracă, mahalalele, care păstrează încă aspectul orașelor vechi orientale. Pe lângă aceia chiar în aceste centre moderne lipsesc marile case-cazarme de locuit din occident, ci din potrivă avem case rari, de obicei scunde, cu grădini între ele, cea ce face ca pe o suprafață ca a Berlinului, Bucureștiul să aibă o populație numai de 300.000 locuitori.

Mai departe pe d-nu Dieterich l'a izbit lipsa monumentelor istorice, fapt pe care-l explică prin zbuciumul istoriei neamurilor de la Dunăre și Balcani, lipsa cupolelor într'un oraș ca Bucureștiul care are totuși atâtea biserici, fapt care se datorește arhitecturii bizantine.

În cea ce privește pe oameni a observat că sărăcie și întuneric e la țară și totuși cătă paradă de democratism facem în viața politică

L'a izbit firește grandomania boerului nostru, care se rușinează să-și ducă pe stradă un pachet cât de mic, care nu dă bună ziua când intră într'un magazin; care-și poruncește răstit cafeaua turcească, își călăuzește birjarul cu vârful bastonului și căruia îi lipsește acea sociabilitate care să-l poată face simpatic. L'a izbit lipsa de încredere care face ca chelnerul să nu lase chibriturile în chibritelnită ci să le poarte în buzunar și că tocurile în oficiile publice bunioară să fie legate cu lanț.

Mai pe urmă vorbește de comerțul ambulant, de zarafi, de anticării care în Atena sălășluiesc pe sochul statuiilor, de vânătorii de pasări de cerșetori, de «moși» lucruri firește mai puțin interesante—și hotărăște, măcar că articolul se termină cu o anecdotă jignitoare pentru noi—că în ori ce caz Bucureștiul e mai european și de cât Belgradul și de cât Sofia și de cât Atena.

Hohenheim

G. C. IONESCU

CRONICA

«Calindaru-lu Rumeri din Istria», 78 pag. București 1905. de Andrei Glavină și C. Diclescu.

După cum se vede din titlu broșurica ce ne cade în mână este un calendar, un almanach din cele așa de obicinuite la noi. Cea ce o deosebește însă este—netăgăduit—intenția curată din care a pornit și cea ce o ridică în ochii noștri este lumea spre care este îndreptată.

Intenția curată a celor doi autori (dintre care unul, D. Glavină este istriin)—e aceea că au căutat să se facă folositori neamului dând la lumină o carte minunată, fără gând de speculă și fără înfumurarea care umblă după vâlva și gălăgia jurnalelor pentru o nemeritată glorie. Așa că din punctul acesta poate mulți nu vor fi știind nimic de cartea aceasta; cu atât mai puțin de autorii ei.

Lumea spre care e îndreptată sunt niște nefericiți frați care poartă în vinele lor sângele nostru și care vorbesc tot o limbă acolo, departe în coasta Adriaticei vestice, unde s'meniți să piață cu fiecare clipă în mijlocul curentelor de desnaționalizare ale străinismului.

E îndreptată deci către frații din Istria...

Intr'un timp când cei mai mulți suntem preocupați de noi înșine și de interesele noastre, acești doi tineri s'au gândit că acolo sub jugul austriacului stăpânitor se stinge un neam și pierе o limbă, așa de scumpă nouă.... Și ca un prinos de recunoștință pe altarul neamului acestuia obidit și neluat în seamă s'au hotărât să lucre o carte pentru ei, în limba și pe 'nțelesul lor.

Căci și acolo ca 'n ori și ce parte pentru supuși, li se dă lumina tiparului în limba străină, care la ei e cea croată.

Cât serviciu netăgăduit a adus lucrarea lor, se poate judecă din acea că e prima carte în dialect pe care o pot avea cu prilejul acesta, acele vre-o opt sătulețe de Istrieni care au mai rămas în urma curențului de prefacere.

Pe ei numai limba îi mai poate menține și de sigur ea i-a menținut pân' acum.

Când or perde limba nu mai au nimic, căci credința și obiceiurile au căpătat de mult urma, pecetia străinismului cotropitor.

Această limbă o aștern autorii noștri în cărticica lor, și noi le aducem toată lauda.

De Istrienii noștri s'au mai ocupat oameni de seamă.

În studiile lor filologice și critice ei n'au fost uitați de acei mari savanți care se chiamă Miklosisch și Weigand.

Acel bun român care a fost Ion Maiorescu închinase și el altă dată Istrienilor o parte din ocupațiile lui linguistice. Iar mai în urmă D-nu Șt. Nanu de la Severin care și-a luat doctoratul în litere la Universitățile apusului, ne-a dat o interesantă lucrare filologică care îmbrățișează graiul istrian.

Însă o carte, o carte în care pe slova lui cunoscută să-și citească istriani graiul lui limpede, asta n'a avut-o niciodată.

Și e de admirat că un domn ministru a putut prețui o muncă întreprinsă cu atâta sârg și că cu spesele domniei sale le-a tipărit cartea din care li s'au trimis gratuit Istrienilor vre-o 200 de volume.

E vorba de D-nu Ionel Grădișteanu, care ne este cunoscut și din alte vremi ca unul din înflăcărații noștri naționaliști; domnia sa a mers să-i vadă și la ei acasă.

De altminterеa cartea este cu atât mai valoroasă cu cât găsești aci o limbă fidelă, limba real vorbită acolo, pe care nimeni nu ne-ar putea-o reda mai bine.

Căci la stilizarea bucăților—după mărturia ce ne-o face însăși D-l Diclescu—s'a avut în de aproape vedere limba celor 20 de epistole

pe care tânărul Glavină le a primit de la părintele său din Susnievizza (Istria),—bătrânul Glavină, care nu cunoaște limba română de aici.

Cartea începe cu o ilustrație reprezentând pe Împăratul Francisc Iosif și apoi alta pe Regele nostru; pe lângă ambele mici note biografice. După acea Papa Piu X, căci sârmanii noștri frați sunt catolici. Două figuri reprezintă pe D-nu Mihail Vlădescu și Ionel Grădișteanu; alte două pe Ion Maiorescu și T. Buradă; câte-va 's religioase. S'ar fi putut însă cu oare care sacrificii tipări și alte ilustrații negreșit de un neindeolnic folos.

Un calendar (cel gregorian), câte-va sfaturi, proverbe, gândiri ușoare, note istorice, rugăciuni, povestiri scurte, iar la urmă abreviațiunile și dicționarul, care servesc de chee, sunt coprinsul cărței.

Limba istrienilor este de o frumuseță rară în eleganța cuvintelor ei de origină latină, în puritatea formelor gramaticale, precum și prefacerile fonetice în care rotacizmul este cel mai caracteristic. Influențele slave și croate se mărginesc numai la partea lexicală.

Cartea e de o importanță netăgăduită. Și de sigur n'ar trebui să lipsească nici din școalele noastre de aici, unde între altele pretendem a învăța să ne cunoaștem.

Iar pe ei cine are dragoste de neam îi poate cunoaște ca grai din broșura D-lor Diclescu și Glavină.

P. PARTENIE.

*

În No. 13 al «Bibliotecii Societății Steaua» d. N. Iorga ne dă, în acea limpede și însuflețită povestire ce-l caracterizează de câte-ori deschide vre-una din pioasele pagini ale trecutului nostru de glorie, pe «Domnul Tudor din Vladimiri».

Marele cercetător al trecutului românesc adaugă și aici o mulțime de lucruri nouă. întemeindu-se pe scrisori ale timpului, ce lămuresc multe din împrejurările tulburi în care s'a petrecut fapta îndrăzneată a bravului Oltean.

Cărticica aceasta merită a se afla în mâinile cetitorilor de ori-ce vârstă și de ori-ce cultură. Sfătuim, în special, pe învățători și preoți, pe toți aceia de la țară care știu carte să nu se mai îmbulzească a cumpăra cu atâția bani acea proastă îngăimeală de vorbe în vechi clișeuri ce cuprinde «Conferința» d-lui Șăineanu «cu portretul eroului» (ce păcat că nu i-a putut afla și iscălitura!).

Nu mai aruncați, fraților, un leu pe această tipăritură de speculă din care nu vă alegeți cu nimic, de cât doară cu frase seci, turnat și

acelea în tiparul semit, când puteai avea pe *vince spre zece bani* o carte de 108 pagini, care unește temeinica știință a celui d'întâi dintre istoricii noștri de azi cu însușirile frumosului graiu românesc al aceluia ce trebuie numărat între scriitorii cei mai de frunte.

«Sămănătorul» din 22 Octombrie 1906 ne-a adus neplăcută veste a retragerii d-lui Iorga de la conducerea acestei reviste.

Toți câți citeau «Sămănătorul» nu pot primi fără multă părere de rău această veste. Cu retragerea d-lui Iorga se duce și o parte însemnată din ceea ce făcea în totdeauna interesantă această revistă. Se duce farmecul ce revărsa asupra cititorilor acele strălucite rânduri ce deschideau: fie-care număr și în care aflai statornic aceiași caldă iubire pentru manifestările sufletului românesc, aceiași adâncă înțelegere pentru înaltele creațiuni ale minții, aceleași bune principii îndreptătoare și aceiași dreaptă judecată.

Cine va putea umplea golul ce se face la «Sămănătorul»?

Orice Român cu mintea întreagă nu poate de cât să subscrie ideile serioase și cumpănite ce cuprinde articolul publicat de d. A. C. Cuza în fruntea «Neamului Românesc» An. I, No. 51.

E trist că se găsesc profesori universitari ce propagă, în numele științei, idei rătăcite care de când e lumea au vânturat popoarele, fără a putea niciodată nimici într'însele nevoia înrădăcinată și binefăcătoare a credinței și idealului.

Purtarea d-lui Cuza, ridicarea sa cumințe în potrivea celor cari cucerii de boala de modă a cosmopolitizmului, încearcă a smulge câte ceva din bunurile ce au mângâiat în totdeauna sufletele în furtunile aspre ale vieții, pe acest pământ care era *mai mult* al nostru, e vrednică de toată laudă. E un noroc că avem și un *astfel* de profesor în capitala ovreiască a Moldovei, asupra căreia revărsarea neamului lui Israel suffă vântul sau molipsitor de scepticism.

N. BANESCU.

D-l dr. Elie Dăianu, protopop în Cluj și un harnic reprezentant al cultului românesc în acele părți, a săvârșit un frumos act cultural retipărend cu litere latine predicile lui Petru Maior, vechiul scriitor curios, care a învăluit cu lumina și cu personalitatea lui erudită sfârșitul veacului al 18-lea și începutul celui de al 19-lea. Acest fapt a avut

puține răsunete și firește nimeni nu se va fi ostenit să și agonisească acele predici vechi, din care sufletul fiecăruia poate să soarbă aurul celor mai cinstite și înțelepte învățături, gătite în vestmântul unei limbi energice, cu figuri și asemănări surprinzătoare, cu întorsături de o deplină frumusețe. Bă mulți au să socotească în rafineria lor, că ar fi o curată naivitate să se întorci *acum* la predici, la scrisul lui Maior, la limba lui veche și aspră, la învățăturile lui presărate cu citații și pilde minunate din sf. scriptură. Și totuși socotim că predicile lui Maior trebuiesc să capete sălaș în casa fiecăruia, atât pentru minunata limbă românească, cât și pentru curatele învățături morale ce dă sufletelor noastre înrăite. Și mai ales le recomandăm tuturilor preoților noștri, cărora le este de un mare și netăgăduit folos, slujindu-le ca pildă întru alcătuirea predicilor ce *trebuiesc* să țină înaintea credincioșilor lor. A venit timpul să se rupă cu acea bătrână cazanie pe care deabia o mai pot desluși și descurca dascălii noștri de biserici. Cine ar dori să le capete, le pot avea prin mijlocirea acestei reviste.

In lumea de azi, — comedie de moravuri de d-na Zoe Verzea. — Dacă tendința n'ar fi prea vădită, dacă ar fi adică mai învăluită în ceea ce se cheamă *vestmântul artei* și dacă din unele pagini ar lipsi falșul spirit declamatoric, piesa doamnei Zoe Verzea ar fi o lucrare cu mult mai desăvârșită.

Moravurile unei anumite societăți, anume celei aristocratice, chipul ei ușor de a înțelege viața, lipsa de interes pentru lucrurile și chestiunile cari es din cercul strâmt al individualismului, lipsa de iubire pentru ceea ce e românesc, pentru ceea ce privește neamul nostru și din potrivă, risipa vieții în lucruri mărunte și netrebnice, toate aceste sunt foarte bine prinse și satisfăcător redate, într'o limbă bine îngrijită.

Așa cum e, piesa doamnei Zoe Verzea e de actualitate, biciuind cu succes pe cei din lumea așa zisă aristocrată, și e un frumos adaos la numărul sărac al pieselor originale, de care dispunem până acum.

N-rul 2 al *revistei politice și literare* din Blaj se înfățișează destul de interesant. Articolele politice sunt scrise de d-l dr. Casiu Maniu într'un stil viguros și hotărât, exprimând idei drepte cuminți, instructive și înălțătoare, precum sunt acelea, că, *programul politic trebuie să fiă numai și numai încheierea noastră națională, că munca, biserica, școala și personalitatea etnică sunt treptele ce duc la libertatea națională, că pentru izbânda cauzei naționale, trebuie ca bărbații, chemați să repre-*

zinte conștiința noastră, să fie *cu caracter, adică închinată spre fapte altruiste și eroice*. D-l Agârbiceanu ni dă încă o figură de preot oțelit în Moș Viron, om cu strășnicie-n sufletul său ce nu se îndoaie și cu multă hotărâre de a înfrunta lupta.—Dafin dă o energică poezie cuvioasă, Melin duioase și curate icoane din acea bună viață creștinească a fraților ardeleni. D-l Al. Ciura publică impresii din țară. În Cronică se vorbește despre Hania lui Sienkiewicz. Nu-i de ajuns. Cronica trebuie să fie cât se poate de bogată

DINU VULTUR

RĂSPUNSURI.

G. C. I. *Hohenheim*.—Minunate sunt impresiile tale, ce ni le împărtășești prin scrisori; dar mai minunate ar fi, de ni le-ai împărtăși în forma unui șir de schițe. Pe aici pe la noi, e bine. *Ramurile* se bucură de tot mai multă strălucire și noi de tot mai multă dragoste și putere. Vezi, că s'a încheiat un an de viață, un an de cea mai frumoasă și curată, izbândă. Numai tu lipsești și Petrea, pentru ca bucuria acestei clipe să fie desăvârșită. Alte noutăți din lumea literară, ce v'am mai putea spune? *Sămănătorul* a intrat într'altă fază, *Viața literară*, tânjește — abia de-și mai duce în cărjă galbenele-i filo îmbolnăvite. *Luceafărul* a început să lumineze în Sibiu, *Revista Blajului* se întărește tot mai mult. Și de al de astea. Sadoveanul a mai dat la iveală un volum, care începe cu—știi — *Mormântul unui copil*, iar Brătescu un altul, care începe cu *În lumea dreptății*, ambele prezentate la premiile Academiei. Cu bine și dragoste.

T. I. *Loco*. — Judecați și D-voastră, dacă ceea ce ați trimis, are vre-un D-zeu:

*Și-am văzut că n' am visat
Și din zori de dimineață eu din plâns n'am conținut*

*Drept aceea împreună, măică-i i se prezintă,
Și n' genunchi cu umilire, dragostea și-o declară.*

De altfel totul n'are valoare, nici ca fond și nici ca formă.

H. VLAD. — „Cugetările” sunt ibanale. Cugetările amice, isvorăsc dintr'o largă cunoaștere a vieții și a oamenilor și dintr'o îndelungată meditare asupra lucrurilor. Așa... cugetări de fituială... mulțumim.

V. N. *Loco*. — De la D-ta așteptăm și pretindem lucruri mai frumoase.

C. P. *Focșani*. — O! Vino! — nu se poate pune. Păcat! E și cu dedicație

V. St. *Loco*. — Prea ne-ai plictisit. De ce ceri sufletului d-tale, aceea ce nu-ți poate da? Nu înțelegi că nu ți-e dat să fii poet?

D. N. C. *Stockholm*. — Mulțumiri pentru grija ce ni-o porți. Bucăți muzicale românești pentru cunoștinții de aici, reviste și ziare vei primi încurând. Așa vezi, fii și acolo, în părțile acelea neguroase și înghețate, răspânditor al numelui și al lucrurilor românești. Cu bine și dragoste.

